

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
Im. Emilii Sukertowej Biedrawiny w Olsztynie

*bibliotekarz
olsztyński*

III/86

WOJEWODZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
w Olsztynie

BIBLIOTEKARZ OLSZTYNSKI

Nr 3/1986

Olsztyn, listopad 1986 r.

BIBLIOTEKARZ OLSZTYŃSKI

Nr 3/1986

Zespół autorsko-redakcyjny:

Krystyna Bartoszewicz-Zykubek, Jan
Burakowski (przewodniczący), Halina
Giżyńska-Burakowska, Henryk Jakubiec,
Jolanta Juran, Zdzisława Kosmowska,
Izabela Syrojc, Bożena Wasilewaka.

Wydawca: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii
Sukertowej-Biedrawiny 10-117 Olsztyn,
ul. 1 Maja 5. Powielono w ZMP WDK w Olsztynie.
Nakład 350 egz. Maszynopis: R.K.

SPIS TREŚCI

Str.

I. W 40-lecie olsztyńskich bibliotek publicznych

1. Rodowody olsztyńskich bibliotek (doc.dr hab. Jan Wróblewski) 3
2. Jubileusz 40-lecia olsztyńskich bibliotek publicznych (Izabela Syrojć) 10

II. W naszych bibliotekach

3. Dokumenty życia społecznego w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie (Sabina Siemaszko) 13
4. 10 lat pracy filii Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy (Teresa Frudko, Sabina Siemaszko) 18
5. Zainteresowania czytelników filii nr 6 WBP w Olsztynie (Jacek Hopfer) 22
6. Czytelnictwo w Miłomylynie (Bożenna Dobrzeńicka) 25

III. Pisarze - bibliotekarze - czytelnictwo

7. Pierwsze bibliotekarki powojennego Kętrzyna (Maria Rutkowska-Kupran) 28
8. Marian Filipkowski - laureatem Nagrody im. Heleny Radlińskiej (Jan Burakowski) 31
9. "Nie widzę siebie w innej pracy" . . . Rozmowa z Sabina Dogwiłło - kierowniczką Czytelni Naukowej WBP w Olsztynie (Henryk Jakubiec) 33
10. Przyjaciel książki z zakładu pracy. O dyrektorze Zbigniewie Osińskim z RDP w Iławie (Jan Burakowski) 37
11. Czytelnicy o książkach Klemensa Oleksika (Halina Giżyńska-Burakowska) 38

IV. Warto wiedzieć

12. Kuchnia w literaturze (PS). Prus-pedant (PS). Po prośbie (PS). Strajk . . . . . czytelników w bibliotece Kongresu 41

V. Przepisy prawne

13. Przepisy prawne oraz zalecenia WBP w Olsztynie szczególnie aktualne w bibliotekach gminnych i miejsko-gminnych (oprac. Jan Burakowski) 44
14. Wybór przepisów prawnych za okres: 1 IV - 30 IX 1986r. (oprac. Barbara Piotrowska) 49

VI. Zestawienia bibliograficzne

15. Olsztyńskie Zakłady Opon Samochodowych
(Irena Walczak) 50
16. Bolesław Leśmian (Jolanta Juran) 52
17. Z cyklu "Problemy patologii społecznej" - Narkomania
(Anna Dominik) 57

VII. Nowości wydawnicze

18. Źródła informacyjno-bibliograficzne (Irena Walczak) . . . 59
19. Lektury dla bibliotekarzy (Krystyna Bartoszewicz-
Zykubek) 63
20. Nowe książki o Warmii i Mazurach (Bożena Wasilewska) . . 65

VIII. 21. Kalendarium rocznic i obchodów (Maria Czapiewska) . . . 67

IX. Kronika bibliotek (1 IV - 30 IX 1986r.)

22. Dzień bibliotekarza olsztyńskiego 1986 r. (Danuta
Konieczna) 75
23. Nagrody w konkursie na najlepszą pracę magisterską 1986
(J.B.) 76
24. Odznaczenia i nagrody dla bibliotekarzy w Dniu
Działacza Kultury 1986 (J.B.) 77
25. Złodziejka na...tablicy ogłoszeń (Leokadia Wawirowicz) . . 78
26. Kalendarium wydarzeń z życia bibliotek publicznych
oraz organizacji społecznych środowiska bibliotekars-
kiego 78

I. W 40-LECIE OLSZTYŃSKICH BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

Doc.dr hab. Jan Wróblewski
WSP w Olsztynie

1. Rodowody olsztyńskich bibliotek

(Skrót referatu wygłoszonego na imprezie jubileuszowej
40-lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie
- 20 IX 1986 r.).

Pierwsze ślady bibliotek oświatowych, zwanych wówczas czytelniami ludowymi, na Warmii i Mazurach sięgają roku 1863. W tym czasie kiedy w zaborze rosyjskim rozgrywał się ostatni akt romantycznego zrywu narodu w walce z carskim ciemiężcą, w małej wsi warmińskiej, niedaleko Olsztyna, w Sząbruku, w pewien lipcowy dzień "listkarz" przyniósł okazałą pakę adresowaną na ręce Antoniego Szczepańskiego, ojczyma znanego później poety ludowego i księgarza, Andrzeja Samulowskiego. Jako nadawca figurował Ignacy Łyskowski, dziedzic Mileszew w powiecie brodnickim. Paka zawierała około 30 książek. Był do niej dołączony list, w którym pan Łyskowski tak pisał:

"Mój kochany Gospodarzu! Bardzo się ucieszyłem odebrawszy wasz list, bo z niego dowiedziałem się, że i w tamtych stronach polscy gospodarze garną się do chleba i chcą czytać polskie książki /.../ Ja /.../ także zaprowadziłem biblioteczkę po parafiach, a mam jeszcze jedną w zapasie, więc ją w darowiźnie posyłam polskim gospodarzom Szenbruka /.../ Jeden z was, który pisać umie, niech będzie bibliotekarzem, to jest takim, co porządek utrzymuje i zapisuje, kto jaką książkę z biblioteki pożyczył..."

Tak powstała pierwsza polska biblioteka ludowa na Warmii. Potem powstały następne.

Większy rozwój bibliotek ludowych na Warmii i Mazurach następuje po roku 1880, kiedy powstało Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu. W latach 1881-1888 według raportów policji pruskiej Towarzystwo to na terenie byłych Prus Wschodnich założyło łącznie 67 bibliotek. Pierwsze z nich założono w Królewcu, Giżycku, Klebarku i Gryflichach. W tym czasie jako główny organizator czytelnictwa na Mazurach

występuje Jan Karol Sembrzycki. Jako redaktor "Mazura" zamieszczał na łamach tej gazety apele i zachęcał do czytania polskich książek. M.in. tak nawoływał: "Niech się nikt nie lęka! Polskie książki i gazety możemy my polscy ludzie na Mazurach tak samo kupić, trzymać i innym dać do czytania jak to Niemcy robią ze swoimi książkami i gazetami". Sembrzycki uważał, że książki są najlepszą bronią w walce z germanizacją. Dzięki Sembrzyckiemu na Mazurach powstało szereg polskich biblioteczek. Warto zaznaczyć że utrzymywał on kontakt nie tylko z Towarzystwem Czytelni Ludowych w Poznaniu, ale także ze Lwowem. Otrzymane stamtąd książki dostarczał takim bibliofilom jak Jan Donder w Rożyńsku, Jan Luśtych w Małych Zawadach, Gofryd Bendzulla z Liry, a szczególnie Michał Kajka.

Na Warmii w tym czasie rozwój bibliotek przebiegał o wiele lepiej aniżeli na Mazurach, a to głównie dzięki działaczom skupionym wokół "Gazety Olsztyńskiej", takim jak Jan Liszewski, Seweryn Pieniężny, Andrzej Samulowski i Franciszek Szczepański. Szczególnie intensywny rozwój datuje się od 1890 roku, kiedy delegatem TCL na Warmię mianowano Franciszka Szczepańskiego. Ten działacz narodowy, chłop z Łankowa, położył dla rozwoju czytelnictwa na Warmii ogromne zasługi. Już w pierwszym roku swojej działalności przystąpił on do reorganizacji sieci bibliotecznej. Cały teren polskiej Warmii /tj. powiat olsztyński i południowa część powiatu reszelskiego/ podzielił na 8 okręgów, mianując swoich zastępców - subdelegatów oraz bibliotekarzy i kolektorów. W tym czasie na Warmii istniało 58 biblioteczek zwanych wówczas czytelniami. Działalność Szczepańskiego zyskała szybko uznanie Zarządu Towarzystwa Czytelni Ludowych, który stawiał go za wzór innym delegatom. Akcja biblioteczna na Warmii była prowadzona przy udziale szerszych kręgów miejscowej ludności, rekrutującej się z różnych zawodów. Świadczą o tym odnotowywane w "Gazecie Olsztyńskiej" datki na dalszy rozwój Towarzystwa Czytelni Ludowych. Kształtowały się one różnie. Niekiedy był to dosłownie wdowi grosz. Najwięcej zazwyczaj dawał - niewątpliwie dla dobrego przykładu sam Szczepański.

Potem nadeszła pierwsza wojna światowa, podczas której nie było sprzyjających warunków dla rozwoju czytelnictwa na Warmii i Mazurach. Również okres przygotowawczy do plebiscytu obfitujący w gwałty ze strony niemieckiej nie sprzyjał rozwojowi czytelnictwa. W okresie poplebiscytowym dochodzi do wznowienia działalności bibliotecznej w ramach organizującego się ruchu polskiego. Nastąpiło w tym czasie

rozgałęzienie się ruchu czytelniczego w dwóch kierunkach: pierwszy kontynuował rozwój bibliotek Towarzystwa Czytelní Ludowych, w oparciu o pozostałe z okresu plebiscytu księgozbiory - drugi, to biblioteczki organizowane przez Związek Towarzystw Młodzieży. Oba nurty nie objęły jednak szerszego kręgu czytelników i w porównaniu z okresem przedwojennym zasięg oddziaływania polskiej książki znacznie się skurczył, co zaznaczyło się najbardziej na Mazurach.

W roku 1933, po objęciu władzy przez Hitlera następują duże zmiany w życiu mniejszości polskiej na Warmii i Mazurach. W połowie 1933 roku doszło do podjęcia akcji bibliotecznej na szerszą skalę. W grudniu tegoż roku zebranie Towarzystwa Szkolnego przeprowadziło uchwałę w celu powołania sieci bibliotecznej pn. "Centralna Biblioteka Polska w Niemczech - Oddział: Prusy Wschodnie". Pismem z dnia 17 października 1934 r. Centralna Biblioteka Polska w Berlinie wyraziła zgodę na nazwę sieci i zatwierdziła kierownika Oddziału, Pawła Jaska. Oddział podzielono na trzy okręgi: Warmię, Mazury i Powiśle. W porozumieniu z IV Dzielnicą Związku Polaków i za zgodą Centrali w Berlinie mianowane bibliotekarzy okręgowych (...)

Biblioteki uruchomiono w pierwszym rzędzie w miejscowościach, gdzie istniały polskie szkoły i przedszkola. Na początku więc rozbudowy polskiej sieci bibliotecznej w tym okresie w Prusach Wschodnich stoi nauczyciel polski i polska przedszkolanka.

Specjalną uwagę zwrócono na 3 centralne ośrodki skupiające większość polskich organizacji tj. Olsztyn, Sztum i Szczytno, będące zarazem siedzibą okręgów Centralnej Biblioteki Polskiej w Niemczech. Tu komplety biblioteczne przewidziane były jako podwalina pod czytelnie stałe. Pozostałe komplety stanowiły biblioteki wędrownie. W ciągu kilku lat udało się zbudować sieć biblioteczną, która w przeddzień wybuchu wojny liczyła 50 bibliotek, w tym 32 na Warmii, 13 na Powiślu i 5 na Mazurach (...).

Problem czytelnictwa zaczęto właściwie doceniać dopiero w ostatnich latach przed wybuchem wojny, kiedy w innych dziedzinach ruchu polskiego następował regres. W roku 1937 planowano nawet, że punktem wyjścia dla rozszerzenia działalności organizacyjnej ruchu polskiego będą biblioteki. Wypłynęło to z dużego zainteresowania się książką polską. Dopiero za bibliotekami miały pójść inne formy działania organizacyjnego. Wtedy też zrozumiano, że w tym okresie ożywienie czytelnictwa jest jedną z niewielu możliwości "podtrzymania ducha polskiego i krzewienia u młodzieży języka

polskiego". Dlatego też zamierzano poprowadzić energiczną akcję propagandową i posyłać małe kilkutomowe komplety do tych miejscowości, gdzie stwierdzono parę rodzin polskich, mówiących po polsku, lecz z tych czy innych względów obawiających się należeć do Związku Polaków". Starano się też innymi sposobami rozszerzyć oddziaływanie polskiej książki na ludność warmińską i mazurską. Jednym z nich była, zainicjowana przez kierownika Oddziału, Pawła Jaśka, tzw. "akcja apostołstwa domowego". Jak głosił raport konsula "postanowiono co tydzień wyjeżdżać na dwa dni do wiosek "dziewiczych" opracowując teren parafiami. Akcję tę nazwano "apostołstwem domowym". Ten, sui generis, apostoł obchodził wszystkie rodziny w danej wsi, obdarzając je bezpłatnie elementarzem, katechizmem, śpiewnikiem kościelnym, a poniekąd których książką o Polsce... Zadaniem apostoła jest zoranie wieloletniego ugoru - ludziom mówi się o ich przynależności do wielkiego narodu polskiego, przygotowuje się grunt do założenia bibliotek i kółka śpiewu. Dotychczasowe objazdy stwierdziły, że mimo poważnego zgermanizowania młodzieży istnieje jeszcze głód polskiej książki. W paru wypadkach młodzieńcy twierdzący, że nie chcą mieć nic wspólnego z polskością, już po kilku minutach rozmowy z "apostołem" brali do ręki książeczkę i zaczęli czytać lub sylabizować po polsku".

----- o -----

Rozwój bibliotek polskich na Warmii i Mazurach natrafiał na przeciwdziałania władz pruskich. Nastąpiło to już w okresie działalności Towarzystwa Czytelnia Ludowych w Poznaniu. Najpierw skoncentrowały swe ataki na żądaniu podatku procederowego, a gdy ten wybieg nie udał się, nasiliły rewizje w poszukiwaniu książek o treści patriotycznej. Pierwsze ślady przeprowadzonych rewizji na naszych terenach znajdujemy już w roku 1882. Dokonano je w Lewaldzie, Unieszewie, Klebarku i Bartagu. W przeprowadzonych rewizjach dużą rolę odegrał będący na usługach policji, emerytowany burmistrz Heinrich Rex z Torunia, który występował jako rzeczoznawca. Jeszcze po jego śmierci, która nastąpiła w roku 1889, sądy rozpatrywały przedstawione przez niego książki, m.in. "Pana Tadeusza", gdyż w wystąpieniu Bartka Prusaka, Rex dopatrywał się antypruskich akcentów Mickiewicza. Jakkolwiek głównym terenem działalności Rexa były Prusy Zachodnie, to jednak jak wynika z zachowanych dokumentów przyjeżdżał on także na gościnne występy do Prus Wschodnich. Po jego śmierci policja pruska na Warmii i Mazurach była w niemałym kłopotcie i podejrżane książki musiały wysyłać aż do Poznania. Do roku 1911 sądy w Olsztynie

i Szczytnie wydawały zakazy rozpowszechnienia szeregu tytułów, m.in.: ładnie wydanego w roku 1903 w Krakowie z wstępem Lucjana Rydla i przerwnikami Wyspiańskiego "Wybór pism" Marii Konopnickiej. Rewizje polskich bibliotek odbywały się również w czasach hitlerowskich. Np. 13 sierpnia 1937 roku przeprowadzono rewizje we wszystkich bibliotekach na Warmii i Mazurach. Przeglądano "niezmiernie skrupulatnie nie tylko katalogi, lecz i książki znajdujące się na półce, przy czym ze szczególną uwagą badano ustępy zarówno prozy jak i poezji, gdzie trafiały się słowa "wolność" i "bunt".

Mówiąc o rozwoju polskich bibliotek ludowych na Warmii i Mazurach nie można pominąć problemu ówczesnej kadry bibliotekarskiej. W pierwszych okresach rekrutowała się ona głównie z rolników, rzemieślników, chałupników, gdyż na Warmii i Mazurach brakowało polskiej inteligencji. O tej kadrze w czasie działalności Towarzystwa Czytelni Ludowych tak napisano w "Gazecie Olsztyńskiej": "W całym urzędzeniu Towarzystwa Czytelni Ludowych wszystkie czynniki, odpowiednio do stosunków naszych, spełniały i spełniają swój obowiązek, ale szczególnie zaszczytnym było i jest działanie Bibliotekarzy. Na nich spada największy mozół. Oni starają się dogodzić każdemu z czytelników, a na ile przykrości, mitrąg, na ile nieraz czasu i kosztów bywali i są narażani... Jeżeli komu więc, to panom Bibliotekarzom należy się wdzięczność całego społeczeństwa za tak mozolne a bezinteresowne zawiadywanie czytelniżami Towarzystwa..." Nie mniejszą ofiarnością i poświęceniem wykazywali się bibliotekarze z okresu republiki Weimarskiej i rządów Hitlera.

Jednym ze sposobów edukacji bibliotekarskiej kadry były organizowane kursokonferencje. Odbywały się one dopiero w okresie świątecznym. Razem w latach 1934-1939 odbyło się ich sześć. Głównym celem tych kursokonferencji było nie tylko nauczanie elementarnych wiadomości fachowych koniecznych do prowadzenia w terenie biblioteczek, ale także - budzenie uczuć patriotyczno-narodowych, na co zwrócono szczególną uwagę. Celowi temu służyły przede wszystkim wycieczki, których w czasie trwania kursów odbyło się trzy (...).

Rozwijaniem uczuć narodowych służył m.in. repertuar śpiewanych na konferencjach pieśni. Na zakończenie zajęć każdorazowo śpiewano "Hasło" zaczynające się od słów: "I nie ustaniem w walce..." Ponadto pod tym kątem przygotowywane były inscenizacje i deklamacje. Np. na wieczórku ku czci Marii Konopnickiej zainscenizowano utwór "Przyszły tu Nigce" oraz deklamowano z "Pana Balczara" - "Tężem do siebie ziędip matko nasza..."

Motyw patriotyczny przewijał się także w wykładach. Pp. Jadwiga Święcicka w swym referacie pt. "Rola książki w tworzeniu się narodu - bibliotekarz społecznikiem" wykazała, że "gdzie książki brak, każdej kulturze grozi niebezpieczeństwo i zagłada. Książka jest bardzo ważnym czynnikiem w zespolaniu się narodu, odegrała bardzo wielką rolę w czasach niewoli Polski a dzisiaj wszędzie tam, gdzie zawita zespala i jednoczy słabe nieraz gromadki Polaków rozrzuconych po całym świecie". Również w swoim referacie "Biblioteka polska końcowym etapem budowy domu czytelnictwa polskiego" prelegent Tadeusz Pezała z Purdy przedstawił książkę jako "łącznik z Macierzą i symbol ojczyzny". Do tego musimy dodać elementy współżycia bibliotekarzy z trzech regionów, których mieszkańcy różnili się między sobą stopniem uświadomienia narodowego, przy jednoczesnym obcowaniu z prelegentami z kraju. Na tych krótkotrwałych konferencjach poprzez rozbudzanie uczuć patriotycznych mobilizowano wszystkich uczestników do dalszej pracy nad upowszechnianiem czytelnictwa. A że to leżało w zamierzeniach kierownictwa Oddziału świadczą m.in. uwagi w sprawozdaniu z kursu olsztyńskiego w 1935 r.: "Podczas trzydniowego pobytu nastąpiło zżycie i scementowanie bibliotekarzy z Prus Wschodnich. Młodzież zabrała z sobą nie tylko fachowe wiadomości z zakresu bibliotekarstwa, lecz wyruszyła do swych placówek z otuchą, wiarą i świadomością, że prowadząc swe małe biblioteczki, kładzie cegiełki pod budowę wielkiego domu czytelnictwa polskiego w Prusach Wschodnich".

To patriotyczne wychowanie bibliotekarzy wschodniopruskiego Oddziału dało swoje wyniki, co było widać na przykładzie wzrostu czytelnictwa. W całej historii Oddziału zdarzył się tylko jeden jedyny wypadek, że bibliotekarka pod presją rodziców, których nachodził zandarm, zwróciła komplet książek do Olsztyna. Wszyscy inni wytrwali.

----- 0 -----

Na samym początku swego referatu starałem się zwrócić szczególną uwagę na narodowotwórczą funkcję książki w okresie obcego panowania. Niewątpliwie książka polska, a tym samym biblioteki ludowe na Warmii i Mazurach mają pod tym względem niemałe zasługi. Mamy na to wiele dowodów, zarówno ze strony organizatorów czytelnictwa jak i samych czytelników. Wymieniany już wybitny działacz warmiński, Franciszek Szczeptański, tak nawiązywał na łamach "Gazety Olsztyńskiej": „pamiętajmy, że jedyną naszą bronią przed zniemczeniem jest książka polska. W niej czytając sami i nasze dzieci z nich pouczając, możemy być pew-

ni, że zachowamy język nasz ojczysty choćbyśmy gorszych jeszcze czasów dożyć mieli". Ostatni apel Szczepańskiego tak brzmiał: "Oducicie się zatem na nowo z waszego uspienia i czytajcie pilnie książki w czytelniach złożone, a także ucicie dzieci wasze czytać i pisać po polsku i zachęcajcie je, ażeby i one, czytając za młodu książki z polskich czytelni nabrały chęci i ciekawości do czytania i poznały, czem są i do której narodowości należą".

Żyjący w latach 1871-1948 warmiński chłop, Franciszek Kwas ze Skajbot, który po polsku czytać nauczył się w domu, tak napisał w swoich wspomnieniach: "Z Olsztyna przywoził mi ojciec z czytelni "Gazety Olsztyńskiej" różne książki. Najpierw czytałem historię Polski... Przez te czytania, które na mnie wielki wpływ miały, poznałem i pokochałem Polskę i choć rozdartą na trzy części i jako swą matkę Ojczyznę miłować począłem. Z tysią walek powstańczych, napełniając serce moje patriotycznym uczuciem poświęcenia za Ojczyznę i gotów byłem dla dobra matki Ojczyzny - Polski walczyć jak i gdzie tylko mi się sposobność nadarzy /.../ Przez te różne czytanie wyrobiłem w sobie ducha polskiego ..."

Natomiast inny Warmiak, Alojzy Sliwa, tak stwierdził: "że Trylogia moje wówczas jeszcze słabe poczucie polskości wielce pogłębiła, że równocześnie poszerzyła moją znajomość historii polskiej jest oczywista. A "Pan Tadeusz" nie tylko spotęgował we mnie miłość do przyrody, lecz dał mi również poznać piękno mowy ojczystej, w całej jej krasie, przez co moje jeszcze słabe poczucie narodowe niezmiernie się wzmocniło. Ogarnęła mnie duma, że jestem synem narodu, który wydał tak wielkiego człowieka".

Poeta ludowy, Michał Lengowski, który wcześniej zetknął się z polskimi książkami dał ku temu wyraz w wierszu zatytułowanym "Mój życiorys":

...Gdym w sam czas zapoznał dzieła Sienkiewicza,
Inne historyczne, także Mickiewicza,
Walki z zaborcami, cierpienie w niewoli,
Kiedym już zapoznał całokształt tej doli,
Świątym się w mej duszy odbiła obrazem:
Z tymi, co cierpieli, chciałem cierpieć razem.
Odtąd Polska dla mnie była ideałem,
Dla dobra jej sprawy cały się oddałem".

Takich przykładów można jeszcze wiele przytoczyć.

----- 0 -----

Zanim wybuchły pierwsze strzały II wojny światowej książka polska na Warmii i Mazurach pierwsza padła ofiarą planu totalnego wyniszczenia polskości. 16 sierpnia 1939 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych-w porozumieniu z Ministrem Nauki, Oświaty i Wychowania wydało nakaz zamknięcia wszystkich polskich bibliotek na terenie Rzeszy Niemieckiej. Już następnego dnia wszechwładne gestapo przystąpiło do konfiskowania księgozbiorów. Skonfiskowane księgozbiory publicznie palono. Udało się ocalić tylko nielicznym bibliotekom oraz książkom, które w tym czasie znajdowały się u czytelników. Ucierpiały także księgozbiory prywatne. Ich właściciele starali się jednak ratować swoje książki. Charakterystyczna jest wypowiedź jednej młodej Mazurki, która tak wspomina: "Kiedy Landjager i Ortsbauer nfuhrer konfiskowali "książki mazurskie" rodzice nie oddali swoich książek. Zawinęli je w papier, potem w płótno, które matka zaszyła, sama też zaniósła te paczki na strych i schowała między belkami".

Potem nadszedł rok 1945. Warmia i Mazury wracają do Macierzy. Zaczyna się nowe życie. Ciągący osadnicy i repatrianci ze swym skromnym dobytkiem wiozą z sobą także polskie książki. Zaczyna rozwijać się czytelnictwo. W innych już warunkach politycznych powstają nowe biblioteki. Są one niewątpliwie spadkobiercami idei tantych niewielkich biblioteczek ludowych, które w okresie obcego panowania odgrywały tak ważną rolę w walce o dusze i serca polskie.

Izabela Syrojć
WBP w Olsztynie

2. Jubileusz 40-lecia olsztyńskich bibliotek publicznych.

Na kilka dni przed uroczystością jubileuszową, w olsztyńskich bibliotekach publicznych i w różnych punktach miasta pojawiły się plakaty z hasłem "Biblioteki dla wszystkich" zapraszając mieszkańców Olsztyna na wystawę prezentującą zbiory biblioteczne. Tym akcentem zainaugurowano obchody jubileuszu 40-lecia działalności i służby bibliotecznej. 20 września dokonano otwarcia wystawy zorganizowa-

nej w sali Biura Wystaw Artystycznych w Olsztynie. Celem wystawy było ukazanie ogromnej różnorodności gromadzonych i udostępnianych w bibliotekach publicznych zbiorów - począwszy od ilustrowanych książek dla najmłodszych poprzez zróżnicowaną tematycznie literaturę młodzieżową, klasykę polskiej i obcej literatury pięknej, beletrystykę popularną, literaturę naukową prezentującą wybrane dziedziny wiedzy - do popularnych wydawnictw przeznaczonych dla szerokiego kręgu czytelników. Odrębne działy stanowiły cimbela, reprinty, zbiory specjalne a także twórczość rodzimych, olsztyńskich pisarzy. Ekspozycję zbiorów wzbogaciła oprawa plastyczna autorstwa Artura Niechthausera, Mirosława Smerka i Tadeusza Wójcika /m.in. rekwizyty muzealne - jak zbroja rycerska, kostiumy z filmu "Kopernik", kukiełki z teatru lalek, fotogramy wnętrza i codziennej pracy olsztyńskich bibliotekarzy/.

Po zwiedzeniu wystawy zaproszeni goście - przedstawiciele władz wojewódzkich i miejskich, naukowcy, literaci, reprezentanci organizacji, stowarzyszeń, olsztyńskich środowisk kulturalnych, bibliotekarze z terenu miasta i województwa oraz bibliotekarze z innych województw spotkali się na uroczystości w sali Filharmonii Olsztyńskiej. Referat na temat: "Rodowody olsztyńskich bibliotek" wygłosił doc. dr hab. Jan Wróblewski - kierownik Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Olsztynie. Historię powojennego bibliotekarstwa na Warmii i Mazurach, rozwój bibliotek i czytelnictwa w 40-leciu przedstawił mgr Roman Ławrynowicz - dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej. Zasłużonym bibliotekarzom wręczono odznaczenia państwowe i nagrody. Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski otrzymali: Halina Sierzputowska, Jan Burakowski, Teresa Frudko, Halina Giżyńska-Burakowska. Złote Krzyże Zasługi: Helena Abramowska, Regina Kołata, Zdzisława Kosmowska, Izabela Syrojć, Jadwiga Szczepuchowska i Aleksandra Zarecka. Medale 40-lecia Polski Ludowej: Irena Andruszkiewicz, Sabina Dogwiłło, Teresa Peplowska i Anna Zawadzka. Honorową odznakę Zasłużonym dla Warmii i Mazur: Maria Plucińska i Sabina Rosiak. Nagrody pieniężne Ministra Kultury i Sztuki otrzymały Teresa Frudko z Olsztyna i Teresa Treder z Iławy.

Sekretarz ZW TPP-R tow. Czesława Bambrowicz wręczyła dyrektorowi Romanowi Ławrynowiczowi Złotą Honorową Odznakę Towarzystwa przyznawaną WBP przez Zarząd Główny TPPR. Honorowe dyplomy Ministra Kultury i Sztuki otrzymały WBP w Iławie, MGBP w Morągu i MGBP w Dobrym Mieście.

Z okazji jubileuszu do WBP nadeszło wiele telegramów, teleksów i adresów gratulacyjnych. Wyrazy uznania i życzenia przekazali bibliotekarzom: I sekretarz KW PZPR - Jan Laskowski, wojewoda olsztyński - Sergiusz Rubczewski, prezes WK ZSL i poseł do sejmiku - Jan Chudy, Dyrektor Departamentu Bibliotek, Domów Kultury i Działalności Społeczno-Kulturalnej Min. Kultury i Sztuki - Janusz Nowicki, prezes Zarządu Głównego SBP - Stefan Kubów, dyrektor Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy - Józef Lewicki, dyrekcje i pracownicy zaprzyjaźnionych i współpracujących z bibliotekami instytucji i organizacji, nauczyciele i młodzież szkolna, redakcje lokalnych czasopism.

W części artystycznej spotkania wystąpił chór "Collegium Musicum". Gości przybyłych spoza województwa - dyrektorów WBP w Suwałkach, Białymstoku i Koszalinie, bibliotekarzy z bibliotek w dawnych granicach województwa organizatorzy zaprosili do zwiedzenia nowych placówek bibliotecznych w Olsztynie Filii nr 18 /ul. Barcza/, Filii nr 20 /ul. Boenigka/, Filii nr 22 /ul. Żołnierska/ i Filii nr 14 /ul. Jagiellońska/.

W lokalnej prasie, na łamach "Gazety Olsztyńskiej", "Dziennika Pojezierza", "Naszej Wsi", "Warmii i Mazur" ukazało się wiele artykułów o olsztyńskich bibliotekach i bibliotekarzach.

Wśród życzeń i gratulacji jakie składano bibliotekarzom z okazji ich święta z ogromną przyjemnością przyjmowane było życzenie przeprowadzki rozrzuconych w różnych punktach miasta agend centralnej biblioteki wojewódzkiej do nowego gmachu.

Sprostowanie

W "Bibliotekarzu Olsztyńskim" Nr 2/1986, przez przeoczenie, w wykazie bibliotekarzy wyróżnionych odznaczeniami państwowymi, pominięto nazwisko Kol. Stefani Anculewicz - uhonorowanej w 1981 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a wśród osób wyróżnionych odznaką "Zasłużony Działacz Kultury" wymieniono Kol. Bożenę Męczyńską. Pominięto również dwukrotnie Kol. Agnieszkę Iwanczenko odznaczoną Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski (1985 r.) i Medalem 40-lecia PRL (1984 r.). Za przeoczenia Koleżanki i Czytelników przepraszamy. /H.J./.

II. W NASZYCH BIBLIOTEKACH

Sabina Siemaszko
WBP w Olsztynie

3. Dokumenty życia społecznego (dżs) w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie (informacja o działalności w latach 1972-86)

Gromadzenie dokumentów życia społecznego w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej powierzono Działowi Zbiorów Specjalnych powołanemu w kwietniu 1972 r. Pod względem ilości dżs-y zajmują wśród zbiorów specjalnych w Bibliotece drugie miejsce i liczą 8.031 jednostek statystycznych. Dokumenty życia społecznego gromadzone są w 23 działach głównych i ponad 800 grupach tematycznych. W zbiorze tym znajdują się dokumenty różnorodne - zarówno ze względu na treść jak i formę. A między innymi:

- p r o g r a m y (teatralne, muzyczne, imprez kulturalnych, imprez sportowych, sesji naukowych i popularno-naukowych)
- o b w i e s z c z e n i a (władz centralnych i lokalnych)
- k s i ą ż k i t e l e f o n i c z n e (miasta i województwa)
- r o z k ł a d y j a z d y (pociągów, autobusów, żeglugi)
- k a t a l o g i w y s t a w (malarstwa, grafiki, rysunku, rzeźby, fotografii, ekspozycji muzealnych, książki, prasy, psów itp)
- z a p r o s z e n i a (na obchody i imprezy różnego rodzaju)
- s p r a w o z d a n i a (z działalności i obrad: partii, organizacji społecznych i młodzieżowych, placówek kulturalnych i oświatowych, klubów sportowych)
- r e g u l a m i n y (imprez i konkursów różnorodnych)
- f o t o g r a f i e (z uroczystości)
- p o c z t ó w k i (widoki miejscowości i pejzaży w województwie, obiekty zabytkowe i sportowe)
- a f i s z e (informujące o różnorodnych imprezach)
- p l a k a t y (tematyczne)

- plakietyki i proporzce (z okazji obchodów)
- gazety zakładowe (Kormoran, Lenpol, Agrokompleks)
- jednolitości (organizacji, partii i zakładów pracy)
- itd.

Po tej wstępnej informacji chciałabym szczegółowiej poinformować o gromadzeniu, opracowaniu, klasyfikacji, udostępnianiu i przechowywaniu dokumentów.

I. Gromadzenie DZS

Praca ta rozpoczęta została od podstaw z chwilą powołania działu. Do roku 1972 dokumenty życia społecznego jako zbiór nie były wyodrębnione mimo, że w niewielkiej ilości znajdowały się w egzemplarzu obowiązkowym nadsyłanym bibliotece przez drukarnie.

Aby przystąpić do gromadzenia dokumentów należało wykonać wiele niezbędnych czynności. A mianowicie:

1. Ustalono:

- a/zakres treściowy dokumentów - czyli jakie zagadnienia będą gromadzone
- b/zasięg formalno-wydawniczy - postanowiono gromadzić dokumenty niezależnie od formy zarówno druki ulotne, jak też katalogi, sprawozdania, a także afisze, plakaty, pocztówki itp.
- c/zasięg chronologiczny - przede wszystkim gromadzić dokumenty bieżące od r. 1972, ale również starać się zdobywać dokumenty wytworzone po roku 1945 do 1972
- d/zasięg terytorialny - ograniczyć się do gromadzenia dokumentów z miasta Olsztyna (gromadzenie dzs z terenu województwa zalecono ówczesnym bibliotekom powiatowym, opracowane zostały wytyczne, a następnie schemat klasyfikacji dzs).

- 2. Zredagowano apel i rozesłano do ok. 170 wytwórców dokumentów /październik 1972/. W styczniu 1973 apel ponowiono, z uwagi na zbyt małą liczbę instytucji, która na niego odpowiedziała. Apel o podobnej treści emitowany był też na antenie Rozgłośni Polskiego Radia w Olsztynie oraz drukowany na łamach prasy olsztyńskiej /całej/ wychodzącej wówczas.
- 3. Nawiązywano kontakty bezpośrednie z wytwórcami.
- 4. Zredagowano apel do koleżanek i kolegów pracujących w WSP.
- 5. Wyłączone dokumenty życia społecznego z egzemplarza obowiązkowego przy czym stwierdzono, że drukarnie nie nadsyłają prawie zupełnie

druków ulotnych. W związku z powyższym zredagowano i wysłano (kilkakrotnie do 5 drukarni (Olsztyn 3, Bartoszyce 1, Biskupiec 1) pismo w sprawie nadsyłania wszystkich druków ulotnych. Powołano się w nim na Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 2 sierpnia 1968 r. w sprawie dostarczania bibliotekom obowiązkowych egzemplarzy druków (Mon. Polski 1968 nr 34 poz. 234 s. 471-473).

Gromadzenie dokumentów poprzez egzemplarz obowiązkowy nie zapewnia ich kompletności z uwagi na to, że wiele dokumentów powiela się w instytucjach, a nie w drukarniach. Biorąc to pod uwagę, gromadzenie tego zbioru wymaga utrzymywania stałych kontaktów z ich wytwórcami. Jest to praca nie kończąca się i żmudna, a także zmuszająca do wynajdywania coraz to nowych sposobów zdobywania kontrahentów i dokumentów. Jest to jednak najlepsza z metod.

Dokumentów życia społecznego nie inwentaryzuje się. Prowadzi się natomiast bieżące spisy dokumentów oraz dodatkowo statystykę zgromadzonych dokumentów w poszczególnych latach.

Szczegółowiej o zgromadzonych dokumentach informuje tabela:

Dział i treści zgromadzonych dokumentów	Ilość posiadanych dokumentów wg działów i lat						
	1945-1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986 (30.6)
I. Partie, Organizacje, Towarzystwa, Stowarzyszenia, Rotznice, Obchody, Rady narodowe	678	62	29	51	37	44	12
II. Sprawy gospodarcze	72	4	1	3	12	2	3
V. Planowanie, Kontrola, Statystyka	7	-	-	-	-	-	-
VI. Finanse	11	-	-	-	1	-	-
VII. Praca Zw. Zw.	42	86	4	2	4	-	-
VIII. Prawo	4	1	2	-	-	-	-
IX. Wojsko	24	1	-	1	-	3	-
X. Nauki matematyczno-przyrodnicze	51	5	5	1	-	104	3
XI. Technika, Przemysł, Rzemiosło	431	26	17	21	10	-	1
XII. Transport, Łączność	86	-	3	-	2	4	1

Dział i treści zgromadzonych dokumentów	Ilość posiadanych dokumentów wg działów i lat						
	1945-1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986 (30.5)
XIII. Zagadnienia komun.	52	2	1	-	-	-	-
XIV. Handel	25	-	1	-	1	13	-
XV. Gospodarka wiejska	149	3	14	6	7	-	7
XVI. Lecznictwo, Higiena	59	-	1	2	1	59	-
XVII. Kultura, Nauka, Oświata, Wychowanie	825	41	85	42	104	15	12
XVIII. Wychowanie fizyczne, Sport, Turystyka	364	2	20	5	13	107	21
XIX. Kultura, Sztuka	2498	147	198	140	192	12	37
XX. Religia, Religioznawstwo, Ateizm	50	2	3	13	75	12	5
XXI. Kalendarze	17	-	-	2	19	2	4
XXIII. Czasopisma ogólne	203	-	-	-	-	2	-
XXIV. Literatura	150	7	15	12	32	13	35
XXV. Związek Polaków w Niemczech	3	-	2	29	-	-	2

Działy: III, IV i XXII są wolne. Będą w nich umieszczane treści w miarę potrzeb.

II. Klasyfikacja DZS

Nie było (i nie ma nadal) ujednoczonych i obowiązujących zasad klasyfikacji dokumentów życia społecznego. W celu zebrania doświadczeń w tym zakresie zrealizowano 6 wyjazdów do różnych bibliotek wojewódzkich (Lublin, Opole, Rzeszów, Szczecin, Wrocław, Zielona Góra). Wyjazdy te pozwoliły stwierdzić, że prawie każda biblioteka posiada odmienny schemat klasyfikacji i własne kryteria doboru dokumentów. Po przeanalizowaniu zebranych doświadczeń opracowany został własny (Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie) schemat klasyfikacji. Schemat ten obowiązuje nadal i jest stale uzupełniany o ile zajdzie potrzeba. Podstawę klasyfikacji stanowią działy główne (większość) przejęte z Przewodnika Bibliograficznego. Poddziały drugiego i dalszych stopni tworzone są w miarę potrzeb zależnie od posiadanych dokumentów (ich treści).

III. Opracowanie dżs

Dokumenty życia społecznego (tak jak każdy rodzaj zbiorów) powinny być katalogowane, ale sposób ich opracowania jest inny. Główna różnica polega na tym, że zbiór ten opracowuje się grupowo. Każda grupa

tematyczna dokumentów otrzymuje kartę główną, która zawiera następujące elementy:

- a/ hasło przedmiotowe
  - b/ symbol klasyfikacji (szczegółowy)
  - c/ rok lub data powstania dokumentu (ów) ołówkiem
- Ponadto stosuje się 2 rodzaje odsyłaczy
- a/ odsyłacze informujące (zob)
  - b/ odsyłacze uzupełniające (zob. też).

Z uwagi na charakter zbioru należało znaleźć taki sposób opracowania i taki rodzaj katalogu, który ułatwiłby dotarcie do grup tematycznych dokumentów. Prowadzony jest KATALOG PRZEDMIOTOWY a właściwie, INDEKS PRZEDMIOTOWY. Ułatwia on zarówno opracowanie dokumentów jak też i korzystanie z nich. Indeks ten zawiera: hasła rzeczowe działów, nazwy instytucji sprawczych, nazwy osób opisujących, nazwy autorów opracowań, nazwiska reżyserów i scenografów spektakli teatralnych, nazwy imprez artystycznych, nazwy wystaw, nazwy miejscowości. Oprócz Indeksu przedmiotowego prowadzone są katalogi pomocnicze. Należą do nich:

- a/KATALOG TEATRALIÓW (alfabetyczny i chronologiczny). Katalog alfabetyczny zawiera karty główne sztuk teatralnych wystawianych przez Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie oraz sztuk wystawianych przez teatry występujące gościnnie w Olsztynie. W opisie głównym znajdują się następujące informacje: imię i nazwisko autora, tytuł sztuki /podtytuł i tłumacz w razie potrzeby/ nazwiska: reżysera, scenografa, choreografa, często kompozytora, data i miejsce premiery oraz nazwa teatru wystawiającego. Ponadto w katalogu tym znajdują się odsyłacze dla nazwisk: autorów przekładów, reżyserów, scenografów, choreografów z podaniem tytułu sztuki i roku premiery. Katalog chronologiczny zawiera skrócony opis główny (autor, tytuł, data premiery). Układ wg kolejności wystawiania sztuk w danym roku.
- b/KATALOG MUZYKALIÓW. Układ alfabetyczny zawiera karty główne imprez i koncertów symfonicznych i odsyłacze dla nazwisk kompozytorów i wykonawców (wszystkich).
- c/KATALOG CZASOPISM I JEDNODNIOWEK (w układzie alfabetycznym). Tutaj stosuje się opis na zasadach przyjętych dla katalogowania wydawnictw ciągłych.

IV. Udostępnianie dżs

Najczęściej wykorzystywane są przez osoby piszące prace doktorskie, magisterskie, dyplomowe, uczniów szkół średnich, dziennikarzy działaczy społecznych, przewodników, a także bibliotekarzy. Dokumentów życia społecznego nie wypożyczają się poza bibliotekę, a więc korzystanie z nich odbywa się w czytelni.

V. Przechowywanie dżs

Przechowywane są w teczkach wiązanych. Każda grupa tematyczna posiada teczkę (jedną lub kilka). Na każdej jest nazwa działu i symbol klasyfikacji. W teczkach stosuje się układ chronologiczny (podstawa: rok powstania dokumentu, nie wpływu).

Ustawienie teczek jest zgodne ze schematem klasyfikacji.

Na zakończenie chciałabym powiedzieć, że zbiór dokumentów życia społecznego nabiera wartości tym większej, im więcej dokumentów w nim zostanie zgromadzonych. A tym samym może być szerzej wykorzystywany. Zachęcam koleżanki z bibliotek rejonowych, by przyczyniły się do gromadzenia materiałów dokumentujących życie miast i gmin w większym niż dotychczas zakresie.

Teresa Frudko, Sabina Siemaszko
WBP w Olsztynie.

4. 10 lat pracy filii Centrum Ustawicznego KSZTAŁCENIA Bibliotekarzy w Olsztynie.

W roku 1985 minęło 20 lat działalności w Olsztynie placówki kształcącej bibliotekarzy na poziomie średnim, zorganizowanej dzięki staraniom WMBP w Olsztynie. Z początku działała jako Wojewódzki Punkt Konsultacyjny POKKE¹⁾, a od lutego 1975 roku, po przeprowadzonej reformie, jako filia Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy, której jednym z głównych zadań stało się organizowanie nauczania w Policealnym Studium Bibliotekarskim Zaocznym. Zmieniono wówczas wymagania w stosunku do kandydatów jak i wykładowców, wprowadzono także zmiany do programu nauczania. O przyjęcie mogli się ubiegać tylko absolwenci różnego typu szkół średnich, pracujący co najmniej 1 rok w bibliotece; od wykładowców wymagano dyplomów magisterskich.

1. Zob. 30 lat bibliotek na Warmii i Mazurach. Olsztyn 1976 s. 55-60.

Kierownictwo tej placówki powierzono Teresie Frudko, a funkcję sekretarza Sabinie Siemaszko. Wykładowcami zostali specjaliści w zakresie poszczególnych przedmiotów, przede wszystkim mający doświadczenie w pracy POKKB.

Lp. Nazwisko i imię	Miejsce pracy	Przedmiot	W okresie
1. Anculewicz Stefania	WBP	pedagogika	od 1984 -
2. Badowska Stanisława	OBN	bibliografia	1975-1982
3. Bogdanowicz Krystyna	WBP	bibliotekarstwo	1975-1980
4. Domaszewicz Wacław	ART	polityka	1976-
5. Filipkowski Marian	WBP	kultura	1975-1976
6. Frudko Teresa	WBP	literatura	1965-
7. Giżyńska-Burakowska H.	WBP	książka i biblioteka w środowisku czytelnictwo	1965-
8. Grzelak Maria	WBP	lit. dla dzieci i młodzieży	1983-
9. Hałun Krystyna	WSP, WBP	bibliotekarstwo	1975-
10. Hull Eugeniusz	ART	polityka/w zast.	1981-1984
11. Keferstein Halina	Bibl. Muz. WIM	nauka o książce i bibliotece	1965-
12. Kicowska Alicja	ART	kultura	1976-1977
13. Konieczna Danuta	WSP	informacja naukowa	1973-1980
14. Leokajtyś Helena	Ośr. Inf. i b-ka przy Miastoprojekcie	--	1980-
15. Muzyka Wojciech	WSP	kultura	1977-1978
16. Siemaszko Sabina	WBP	kultura	1979-
17. Skok Henryk	WSP	polityka	1975-1976
18. Stolarczyk Barbara	OBN	lit. dla dzieci i młodzieży	1976-1981
19. Syrojć Izabela	WBP	lit. dla dzieci i młodzieży	1982

Trzykrotnie Centrum wprowadzało zmiany w programach nauczania /1975 r., 1981 r., 1984 r./ polegające na rozszerzeniu tematyki w dotychczas obowiązujących przedmiotach, a także na wprowadzeniu nowych: książka i biblioteka w środowisku /zmieniony później na czytelnictwo/, literatura dla dzieci i młodzieży, podstawy wiedzy o kulturze, wybrane zagadnienia pedagogiki społecznej. Pierwotnie program reali-

zowano w trzech semestrach trwających półtora roku, a od 1984 r. w 4 semestrach trwających 2 lata. Przejście na kształcenie w systemie zaocznym wymagało też organizowania częstszych zjazdów, które odbywały się raz w miesiącu w ciągu 2-3 dni. Po zmianach administracyjnych rozszerzył się także zasięg oddziaływania filii. Słuchacze rekrutowali się już nie tylko z woj. olsztyńskiego, ale i z sąsiednich (ciechanowskie, elbląskie, łomżyńskie, ostrołęckie, suwalskie i toruńskie).

Na pierwszy rok nauki do Studium zgłosiło się 87 osób, trzeba więc było zorganizować 2 klasy, w których rozpoczęto zajęcia 26 lutego 1975 roku. Ponieważ liczba ubiegających się o przyjęcie w następnych latach była również wysoka, przez cały ten okres naukę prowadzono w 2 równoległych klasach. Do roku 1986 nabór przeprowadzono siedmiokrotnie. Ogółem przyjęto do Studium 589 słuchaczy, a ukończyło 282 co stanowi 48%. Sytuację w poszczególnych latach obrazuje niżej zamieszczona tabela.

Lata	Liczba przyjętych	W tym spoza woj.olszt.	Liczba absolwentów	W tym spoza woj.olszt.
1975/76	87	-	46	-
1976/77	88	23	43	9
1978/79	83	14	41	4
1979/80	86	28	39	12
1980/81	65	25	35	17
1982/83	93	42	39	20
1984/86	87	40	39	20
Razem	589	149	282	82

Przyczyn tak dużej liczby nie kończących nauki należy upatrywać przede wszystkim w sytuacji życiowej uczniów, którzy obciążeni wieloma obowiązkami nie zawsze mogą sobie poradzić z nauką, tym bardziej, że brak jest podręczników a mieszkający w małych miejscowościach mają trudności w dotarciu do podstawowych lektur. Również poziom i wiadomości zdobyte w różnego typu szkołach średnich są często niewystarczające, co stanowi dodatkową trudność. Ogółem na 589 osób przyjętych do studium, ukończone Liceum Pedagogiczne lub dla Wychowawczyń Przedszkoli posiadało 447 słuchaczy. Pozostałe 142 - to absolwenci różnych techników /rolnicze 63 osoby, ekonomiczne 34, pó

kilka osób z odzieżowego, gastronomicznego, gospodarczego, hotelars-

kiego itp./ Najwięcej też absolwentów miało ukończone LO, bo aż 188. Wśród absolwentów było tylko 5 panów, a więc w dalszym ciągu zawód bibliotekarski jest zdominowany przez kobiety.

Absolwenci rekrutowali się z następujących typów bibliotek:

Lata	Ogółem	Bibl. publ.	Bibl. szk.	Bibl. pedag.	Bibl. wojsk.	Bibl. szpit.	Inne
1975/76	46	32	5	1	7	-	1
1976/77	43	28	7	-	6	1	1
1977/78	41	34	2	-	2	1	2
1978/79	39	28	5	1	2	-	3
1980/81	35	31	2	-	1	1	-
1982/83	39	34	1	-	1	1	2
1984/86	39	37	1	-	1	-	-
Ogółem	282	224	23	2	20	4	9

Poza organizacją nauki w Policealnym Studium Bibliotekarskim Zaocznym w filii olsztyńskiej prowadzono w latach 1979 i 1980 2 kursy kwalifikacyjne III stopnia, absolwenci których uzyskali kwalifikacje zawodowe na poziomie półwyższym. Naukę na obu rozpoczęło łącznie 56 osób, a ukończyło 45, co stanowi 80%. Prawie połowa kończących rekrutowała się spoza woj. olsztyńskiego, przede wszystkim z Białegostoku i woj. ostrołęckiego. Szczególnie pierwszy kurs pozostawił dobre wspomnienia, ponieważ był to zespół zdolnych i ambitnych ludzi.

Łącznie w 20-leciu swojej działalności olsztyńska placówka kształcenia bibliotekarzy wypuściła 625 absolwentów.

Mimo to zainteresowanie tego typu kształceniem jest ciągle duże z uwagi na płynność kadr w zawodzie bibliotekarskim.

Przez cały okres działalności Woj. Punkt Konsultacyjny POKKB, a następnie filia CUKB nie posiadała odpowiedniego pomieszczenia do prowadzenia zajęć ze słuchaczami. WBP udostępniała na zajęcia lokale czytelní 2 filii, co z kolei odbijało się niekorzystnie na pracy tych placówek, szczególnie kiedy się zwiększyła częstotliwość zjazdów. Wówczas dyrekcja WBP (w roku 1981) dopomogła w uzyskaniu sali wykładowej w Ośrodku Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Sytuacja uległa zmianie dopiero w 1986 roku, kiedy w wyremontowanym budynku przy ul. 1 Maja dyrektor WBP udostępnił odpowiednie

pomieszczenie na prowadzenie zajęć organizowanych przez filię CUKB, a ponadto przydzielili do jej dyspozycji pokój, w którym przechowywana jest dokumentacja i materiały do ćwiczeń.

Z perspektywy lat można stwierdzić, że praca olsztyńskiego ośrodka, mimo wielu trudności, stale się rozwijała i dziś we wszystkich bibliotekach Warmii i Mazur (a także regionów przyległych) można spotkać absolwentów POKKE i Studium.

Jacek Hopfer
WBP w Olsztynie.

6. Zainteresowania czytelników filii nr 6

WBP w Olsztynie

Filia nr 6 jest placówką biblioteczną zlokalizowaną w miasteczku Akademii Rolniczo-Technicznej - Kortowie. Działa od roku 1953-tj. prawie od początku istnienia uczelni - i stała się niejako jej integralną częścią /tak przynajmniej uważają pracownicy i studenci AR-T/. Nasi czytelnicy różnią się dość wyraźnie od klienteli innych filii - prawie wszyscy to ludzie po studiach lub w ich trakcie. W związku z tym należy się liczyć z potencjalnie wyższymi wymaganiami przy doborze lektury /trzeba jednak - z drugiej strony - pamiętać o tym, że jest to uczelnia rolniczo-techniczna a nie humanistyczna/.

Aby głębiej spenetrować potrzeby czytelnicze naszych czytelników przeprowadziłem w 1985 r. badania ankietowe. Nim jednak przystąpię do zreferowania ich wyników - kilka słów o bibliotece i jej użytkownikach. - Księgozbiór mamy pokaźny (około 18 tys. woluminów)-od książek przygodowych po dzieła filozoficzne, dysponujemy także 57 tytułami gazet i czasopism. Z biblioteki korzysta około 800 osób - nie jest to liczba nadmierna, jeśli weźmiemy pod uwagę, że biblioteka jest bardzo korzystnie zlokalizowana, posiada duże zbiory, a w Uczelni pracuje (30,9,1986 r.) 2,311 osób (w tym 840 pracowników naukowych) i zdobywa wiedzę (na studiach stacjonarnych) 3,300 studentów. W 1985 nasi czytelnicy wypożyczyli 14,342 wol. książek (w tym 1,966 niebeletrystycznych); w czytelni zanotowaliśmy 4,563 wypożyczeń. Specyfiką naszej biblioteki jest szybka rotacja czytelników. Tylko niewiele ponad 100 osób to czytelnicy ustabilizowani, korzystający z naszego

księgozbioru od lat (wśród nich kilku profesorów) - są to osoby pracujące na AR-T. Jak już wspomniałem znakomita większość czytelników to "pracownicy naukowci i studenci, tylko około 200 należy do innych grup (pracownicy techniczni i obsługi a także niewielka grupa dzieci z rodzin zamieszkujących na terenie Uczelni). Spora-dycznie trafiają się i "ludzie z miasta", którzy mniej lub więcej przypadkowo trafili do naszej filii (Kortowo jest dość znacznie od-dalone od centrum Olsztyna). W bibliotece pracują dwie osoby (półto-ra etatu). Staramy się reklamować systematycznie b-kę w środowisku m.in. przez radio studenckie i czasopismo "Indeks". Ciągłe jednak jesteśmy niezadowoleni z liczby czytelników i ilości wypożyczeń. Dlatego też dla spenetrowania zainteresowań czytelników, ich życzeń i poglądów na nasze zbiory, przeprowadziliśmy sondaż ankietowy. Ankietę wypełniło 110 osób (ok. 15% ogółu czytelników) - w tym 82 studentów, 18 pracowników naukowych i 10 "innych" (7 pracowników technicznych, 1 robotnik i 2 uczniów). Okazało się, że mężczyźni chętniej odpowiadają na ankietę (76 - przy 34 kobietach). Zadaliśmy czytelnikom 13 pytań. Początkowe 2 przyniosły podstawowe informacje o respondentach, następane 7 dotyczyło księgozbioru a ostatnie 4 - czasopiśm.

Większość respondentów jest zadowolona z naszego księgozbioru (zwłaszcza w zakresie literatury pięknej) - 75 osób odpowiedziało pozytywnie na to pytanie. Sporo było ocen negatywnych w przypadku literatury popularnonaukowej(choć mniej osób korzysta z tej części zbiorów), aż 34 osoby oceniły krytycznie dział popularnonaukowy. Czytelnicy zaznaczyli w swych wypowiedziach, że interesują się: historią, geografią, religioznawstwem, sztuką, przyrodoznawstwem. Wskazywali, że należy uzupełnić takie działy jak psychologia, socjo-logia, historia, filozofia, astronomia a konkretnie wskazano m.in. książki P.Jasienicy i R.Kapuścińskiego. Świadczy to o sporym zain-teresowaniu naszych czytelników dziełami naukowymi i popularnonauko-wymi. Także z dziedzin humanistycznych.

Zdecydowana większość czytelników interesuje się literaturą współczesną. Jest to oczywiste, gdyż wśród ankietowanych przeważali ludzie młodzi - dwudziestoparoletni. Z tą kwestią łączyły się pyta-nia o zainteresowania literackie. Najczęściej wymieniano literaturę obcojęzyczną, kryminalną, fantastyczną, przygodową i reportaże. Na pytanie z jakich krajów i jakich narodów książki najchętniej czyta-ją większość wskazała literaturę polską (83 głosów), amerykańską

(86 głosów), angielską (51 głosów) następnie wymieniano tytuły z literatury: francuskiej, niemieckiej, iberoamerykańskiej i rosyjskiej. Dużą poczytnością cieszą się powieści M. Hłaski, E. Stachury, Z. Mienackiego i amerykańskie powieści obyczajowe - książki I. Shawa, J. Jonesa, J. Irvinga.

Zapytaliśmy naszych czytelników, jakich książek aktualnie poszukują. Większość respondentów wymieniła autorów znanych i "modnych" - MacLeana, I. Shawa, Remarque'a, Forsytha, Cortazara, Vonneguta, Hellera, Tolkiena, Clawella. Zdarzały się jednak i życzenia bardziej indywidualne: jedna ze studentek poszukuje dramatów Geneta i Becketta oraz "Ferdydurke" Gombrowicza, wymieniano też z rzadka książki z "drugiego obiegu" ("Piękni dwudziestoletni" Hłaski i "Mała apokalipsa" Konwickiego). Sporo czytelników uznało, że mamy zbyt mało nowości z literatury pięknej i wskazało na potrzebę uzupełnienia zbiorów książkami z serii Klubu Interesującej Książki.

Ostatni blok pytań dotyczył czasopism. (Z jakich najczęściej korzystają czytelnicy, czy wybór czasopism w bibliotece jest wystarczający i wreszcie sugestie czytelników dotyczące nowych zamówień).

Czytelnicy odpowiadali na ogół, że wybór czasopism w bibliotece jest zadowalający a najchętniej czytają tytuły: Film, Ekran, Razem itd., Forum, Magazyn Muzyczny, Sportowiec, Kino, Fantastykę, Scenę i Politykę. Przeważają tu - jak widać - pozycje relaksowe. Czasopisma literackie i społeczno-kulturalne jak Literatura na Świecie, Literatura, Kultura, Radar są bardzo rzadko czytane. Czytelnicy nastawiają się na magazyny ilustrowane.

Życzenia czytelników dotyczące ewentualnych nowych tytułów dotyczą czasopism: Bajtek, Komputer, Brytania, Wiadomości Wędkarskie, Odgłosy. Były też propozycje, które można potraktować oczywiście jako żart: Playboy, Stern, Time. Podstawowym wnioskiem jest to, że w bibliotece musi się pojawić pismo poświęcone komputerom.

Podsumowując całą ankietę i moją czteroletnią pracę z czytelnikami obraz mamy jasny i wyraźny. Biblioteka publiczna w Kortowie służy głównie studentom pragnącym dobrej nietrudnej lektury dla odpoczynku po nauce i pracy na studiach. Myślę, że biblioteka spełnia oczekiwania czytelnika, szukającego głównie uznanych i powszechnie polecanych książek.

Zdarzają się jednak i zainteresowania szersze, które oczywiście staramy się w pełni zaspokoić i rozwijać.

Bożenna Dobrzeńska
GBP w Miłomąynie

6. Czytelnictwo w Miłomąynie.

Miłomąyn - niegdyś miasto z długimi tradycjami - jest dziś dużą wsią liczącą prawie 2000 mieszkańców. Położony wśród lasów i jezior, nad Kanałem Ostródzko-Elbląskim i przy szosie Warszawa-Gdańsk, jest atrakcyjną miejscowością turystyczną. Wieś jest prężnym ośrodkiem społeczno-kulturalnym na terenie gminy. Jest siedzibą władz administracyjnych gminy oraz wielu zakładów pracy jak: tartak, SKR, PGR, PKP, BS, GS, Mieszalnia Pasz, Ośrodek Zdrowia. Sporo tu również placówek kulturalno-oświatowych (GOK, Klub "Ruch", Kino, biblioteka). Jest też oczywiście zbiorcza szkoła podstawowa i przedszkole. Większość mieszkańców Miłomąyna zatrudniona jest w miejscowych zakładach pracy, pozostali dojeżdżają do pracy w Ostródzie i Morągu. Miłomąyn liczy 1816 mieszkańców. Społeczeństwo jest bardzo zróżnicowane. Stanowi zlepek osiedleńców z różnych stron kraju, nie mających wspólnych tradycji kulturowych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Miłomąynie została zorganizowana w 1949 r. Początkowo był to niewielki zbiór książek /około 500/, których wypożyczaniem zajął się miejscowy fryzjer. Po roku dopiero została zatrudniona przez GRN bibliotekarka, która zajęła się dalszą organizacją biblioteki i czytelnictwa na wsi. Biblioteka otrzymała lokal w centrum wsi, w którym mieści się do dziś. Dzięki przeprowadzonemu w 1984 roku remontowi biblioteka zyskała dodatkowe pomieszczenie o powierzchni 12 m². W chwili obecnej składa się z wypożyczalni, czytelni i magazynu o ogólnej powierzchni 80 m². W wypożyczalni jest wydzielony kąciak dla dzieci i młodzieży, w którym stoi pięć regałów z literaturą dziecięcą i młodzieżową. Obecny personel biblioteki (2 osoby) zatrudniony jest od 1 czerwca 1983 r. Kierowniczką na ukonieczone policealne studium bibliotekarskie.

Oto dane obrazujące stan czytelnictwa w Miłomąynie /na dzień 31 XII 1985/: Liczba czytelników - 629, co stanowi 41% ogółu mieszkańców, liczba odwiedzin - 7.659, liczba wypożyczeń - 14.129. Czytelnictwo wykazuje nadal tendencje wzrostowe. W porównaniu do roku ubiegłego widać znaczny wzrost, szczególnie usług czytelni (do końca kwietnia 1986 r. zanotowano 720 odwiedzin i 1.242 wypożyczeń w czytelni - dane dla ubiegłego roku wynosiły 534 i 720).

Księgozbiór biblioteki na dzień 31 XII 85 r. liczy 14,893 woluminów o następującej strukturze: 82-93 - 3,500, 82-3 - 5,905, inne - 5488. Na jednego czytelnika samej biblioteki przypadało 23,6 wol. Struktura księgozbioru nie jest w pełni dostosowana do potrzeb czytelnicznych. Zbyt mało jest literatury dla dzieci i młodzieży z I poziomu. Fakt ten jest bardzo niepokojący ze względu na to, że Szkoła Podstawowa w Miłomylinie nie ma w ogóle biblioteki // i uczniowie korzystają tylko z biblioteki publicznej. W Szkole Podstawowej w Miłomylinie uczy się 380 dzieci. Z tego 328 (tj.86% wszystkich uczniów) jest czytelnikami naszej biblioteki. W stosunku do ogółu czytelników (629) biblioteki dzieci stanowią 52,1%. Struktura czytelników przedstawia się następująco: wg wieku: do lat 14 - 328, 15-19 lat - 96, 20-29 lat - 52, od 30 lat - 153. Wg zawodu: P - 32, R+Ch - 8, U - 98, M - 419, I - 16, NZ - 56.

Wśród czytelników tylko niewielu jest takich co przeczytali mniej niż 6 książek w roku. Większość czyta dużo /przeciętnie ok.30 książek rocznie/. Jeżeli chodzi o płeć, to nie ma u nas wyraźnych różnic w ilości czytanych książek. Różnice zaznaczają się w zainteresowaniach czytelnicznych. Kobiety chętniej czytają wyciskające zę z oka powieści obyczajowe Orzeszkowej, Kraszewskiego, Rodziewiczówny. Mężczyźni wolą historię II wojny światowej czy powieść fantastyczną. Uogólniając, czytelnicy nasi czytają wszystko, od kryminałów począwszy na wartościowej i trudnej literaturze skończywszy. Chcemy ogarnąć czytelnictwem tych wszystkich mieszkańców naszego środowiska, którzy posiadają warunki, aby stać się czytelnikami biblioteki. Opierając się na dotychczasowym stopniu poznania swojego środowiska /mieszkam tu od urodzenia/ mogę śmiało powiedzieć, że takie warunki mają prawie wszyscy mieszkańcy Miłomylina. To prawda, że do czytania nikogo się nie zmusi, ale należy mu stworzyć takie warunki żeby sam sięgnął po książkę. Biblioteka nasza w swoich poczynaniach nie jest osamotniona. Na co dzień współpracujemy ze szkołą, GOK i organizacjami społecznymi. Przyjęliśmy zasadę, że nie ma żadnej imprezy w Miłomylinie bez biblioteki. Tradycją stało się wspólne organizowanie imprez i uroczystości. I tak: wspólnie z GOK, ZSMP, ZSL, KGW, UG organizujemy dożynki, olimpiady wiedzy rolniczej, święto 1-majowe, Dzień Dziecka, Święto Ludowe, Biblioteka na każdej z takich imprez za główne zadanie stawia sobie popularyzację książki i czytelnictwa /kiernasze, loterie książkowe, wystawy, konkursy/. Dobrze też układa się nam współpraca ze szkołą. Nauczyciele przychodzą do nas, pytają

jak czytają ich wychowankowie. Przyprawdzają dzieci na wycieczki i lekcje biblioteczne. Bolączką naszą jest zbyt mały lokal. Szczególnie czytelnia, gdzie jest tylko 6 miejsc siedzących. Bardzo to nam utrudnia zajęcia z dziećmi, gdy przyjdzie ich cała klasa. Przy organizowaniu większych imprez korzystamy z innych lokali, w "Nowoczesnej Gospodyni" czy GOK. W tym roku miała się rozpocząć budowa Domu Strażaka, gdzie będzie się również mieścić GOK, biblioteka i księgarnia, której dotychczas w Miłomłynie nie ma. Ze względu na brak materiałów budowlanych inwestycja ta została przesunięta na dalsze lata. Władzom Miłomylina nie są obojętne sprawy rozwoju kultury. Urząd Gminy wspiera naszą działalność nie tylko finansowo, ale również okazuje żywe zainteresowanie działalnością biblioteki na co dzień. Myślę, że w Miłomłynie czytelnictwo wkroczyło na dobrą drogę i należy dołożyć starań, aby osiągnęło jak najlepsze wyniki. Znając swoje środowisko, mogę stwierdzić, że w większości domów dużą rolę przykładają do książek. W większości rodzin są w domach niemałe zbiory prywatne. Z własnych doświadczeń wiem, że ludzie ci, którzy nie korzystają z biblioteki, jednak czytają. Zaznacza się tu wyroźnie pozabiblioteczny obieg książki. Ta nieformalna wymiana książek opiera się najczęściej na kontaktach towarzyskich i księgozbiorach prywatnych. Często będąc u znajomych widzę duże zainteresowanie książką. Poza biblioteką gminną sieć biblioteczną w gminie Miłomłyn tworzą: Filia Biblioteczna w Liwie, działająca - z bardzo obiecującymi rezultatami - od 15 kwietnia 1985 r. oraz 8 punktów bibliotecznych. Do najważniejszych zadań biblioteki gminnej należy dalsza rozbudowa sieci punktów tak, by stała się ona pełna /należy założyć jeszcze 3 punkty biblioteczne/.

III. PISARZE - BIBLIOTEKARZE - CZYTELNICY.

Maria Rutkowska-Kuprań

Kętrzyn

7. Pierwsze bibliotekarki powojennego Kętrzyna.

W maju 1945 r. do Kętrzyna, wówczas jeszcze noszącego nazwę Rastembork, przybywają pełnomocnicy Rządu Polskiego. Zabezpieczają zostawione mienie, bronią dobytku miasta przed rabusiami i szabrownikami. Do pracy angażują się i ich żony. Po tułaczce wojennej wiele osób znalazło przystań w naszym mieście. Trzy panie postanawiają otworzyć czytelnię prywatną. Założkiem biblioteki był prywatny księgozbiór p.Barbary Sicińskiej.

Pierwsza biblioteka powstała w ostatnim kwartale 1945 r. i istniała do 1947 r. Mieściła się przy ulicy Sikorskiego 33 /nad drogią/ na I piętrze w prywatnym mieszkaniu państwa Sicińskich. Rada Miejska wydała pozwolenie. Szyld głosił: "Czytelnia Nowości". Bibliotekę otworzono na nazwisko Stanisławy Mleko. Bibliotekarkami były: córka p.Mleko Maria Hartmanowa i Barbara Sicińska. Henryk Hartman (mąż Marii) został burmistrzem miasta. Panie jeździły do Białogostoku, Warszawy i kupowały książki, które ocalały od pożogi wojennej. Biblioteka mieściła się w jednym z pokoiów prywatnego mieszkania. Księgozbiór liczył 1500 tomów. Wypożyczalnia była otwarta przez sześć dni w tygodniu, po południu. Wpisowe wynosiło 3 złote, opłata miesięczna była niewielka. Kupowano książki za prywatne pieniądze. Poborów bibliotekarki nie otrzymywały. Nie pobierano kaucji od czytelników, chociaż w tamtych czasach ludzie często zmieniali miejsce zamieszkania. Przed wyjazdem przeważnie zapominali o zwrocie książek. Po pewnym czasie wypożyczalnię przeniesiono do domu przy ul. Mazurskiej 3, też do prywatnego mieszkania państwa Hartmanów. Do poprzedniego mieszkania dokwaterowano wieloosobową rodzinę. Było sporo kłopotów z przenoszeniem księgozbioru, na szczęście niedaleko. I na nowym miejscu wypożyczalnia cieszyła się popularnością, miała dobrą frekwencję. Lecz jej sytuacja finansowa stawała się coraz gorsza. Dużo książek ginęło. W końcu 1947r. ktoś do pokoju biblioteki doliczył metraż całego mieszkania, Należało opłacać nadmetraż. Wydział Finansowy doliczył podatek docho-

dowy. W każdym razie zielone światło zgasło. Dużo było kłopotów, wyjaśnień z uregulowaniem należności i wypożyczalnię zamknięto.

E. Gaździewicz, jeden z pierwszych mieszkańców powojennego Kętrzyna czynił starania o otwarcie powiatowej biblioteki publicznej, którą otwarto w 1947 r. W 1950 powstała też miejska biblioteka, a w 1955 r. obie biblioteki połączono. Powstała Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.

Co dzisiaj wiemy o pierwszych bibliotekarkach?

Stanisława Brzozowska, po drugim mężu Mleko, urodziła się w 1885 r. we Lwowie. w rodzinie rzemieślnika. Wyszła za mąż za Brzozowskiego, pracownika cukierni. W poszukiwaniu pracy Brzozowscy wyjechali do Warszawy. Mąż pracował jako cukiernik w różnych zakładach. Mieli dwie córki. Postanowili dać im wykształcenie. Stanisława pięknie wykonywała rękodzieła. Uczyła dziewczęta ze szkoły gospodarstwa domowego prac ręcznych. Jedna córka zmarła na gruźlicę. Warunki bardzo się pogorszyły. Żyli jakiś czas z zasiłku dla bezrobotnych. Zmarł i mąż. Zaczęła się wojna. Kobiety usamodzielnily się, zaczęły troszczyć się o utrzymanie rodziny. Stanisława przeżyła okres okupacji i powstanie warszawskie. Straciła cały dobytek. Była wysiedlona. Powtórnie wyszła za mąż za p. Mleko i prędko owdowiała. Po wyzwoleniu spotkała znajomych i przyjaciół, z którymi zamieszkała w ocalałej części domu. Była jeszcze w pełni sił. Odgruzowywała nawet miasto razem z Bolesławem Bierutem. Najważniejsze było to, że Warszawa znowu jest stolicą i jest wolna, a że trzeba ją odbudować, każdy rozumiał. Córka powróciła do kraju i osiedliła się na Ziemiach Odzyskanych. Stanisława przyjechała do Kętrzyna. Użytyła swego nazwiska na otwarcie biblioteki prywatnej, gdyż mężowie dwóch innych pań nie wyrazili zgody. Kiedy młode panie jechały po zakupy książek, zajmowała się wypożyczaniem książek. Po rozwiązaniu czytelnicy prowadziła gospodarstwo domowe córki. W Kętrzynie, troskliwie pielęgnowana przez córkę, dożyła sędziwego wieku - 91 lat.

Maria Hartmanowa, córka p. Brzozowskiej, urodziła się w 1908 r. we Lwowie. Rodzice przenieśli się do Warszawy. Warunki były różne. Było lepiej, było gorzej i było bardzo ciężko. Przygotowywała się w domu by dostać się na pensję prywatną, w której uczyła się trzy lata. Kiedy ojciec został bez pracy, nauka też została przerwana. W 1932 r. wyszła za mąż i Hartmanowie wyjechali do Lwowa. Mąż pracował w dyrekcji kolejowej na różnych stanowiskach. Tam przetrwali okres wojny. Od razu po wyzwoleniu ziem polskich zmienili kilka razy miejsce zamieszkania. W maju 1945 r. przyjechali do Kętrzyna.

Tu po zlikwidowaniu biblioteki Maria otrzymała pracę wychowawczyni przedszkola. Nie mając własnych dzieci całe siły, serce i pracę poświęciła malutkim dzieciom. Szybko uzupełniła braki wykształcenia pedagogicznego. Wkrótce zaproponowano jej kierownictwo przedszkola przy cukrowni. Tu pracowała do 1959 r. Musiała pójść narentę z powodu choroby gardła. Opiekowała się chorym mężem i matką. Gdy siły pozwalały, brała udział w pracy ZNP. Obecnie coraz rzadziej można spotkać p.Marię na zebraniach związkowych. Opiekę nad nią sprawuje siostra PCK, koleżanki z pracy i z lat młodości, które dotrzymują towarzystwa. Szarżę dnia codziennego rozwesela jej radio i prasa.

Barbara Sicińska-Wojciechowska z domu Konat urodziła się w 1920 roku w Warszawie, w rodzinie inteligenckiej. W 1939 r. ukończyła gimnazjum im. Juliusza Słowackiego o kierunku przyrodniczym. Z wielkim sentymentem wspomina wykładowców. Radość i młodość trwała krótko. Rok 1939. Na Warszawę spadają pierwsze bomby. Umiera matka. Ojciec został powołany do wojska. Musiała troszczyć się o młodszego brata i zarabiać na życie. Udzielała lekcji języka polskiego, gry na fortepianie, pracowała w sklepie. Dużo rzeczy musiała sprzedać, aby przeżyć. W listopadzie wrócił ojciec. Było raźniej. W 1941 roku wyszła za męża. Zamieszkała na Żoliborzu. Jak wszyscy Warszawiacy przeżyła powstanie. Straciła w nim brata. Została wywieziona do obozu w Pruszkowie. Tam dzięki dobrym ludziom otrzymała pracę w kuchni. Z opaską czerwonego krzyża miała wstęp do różnych baraków. Roznosiła kawę, coś niecoś przemycała małym dzieciom. W jednym baraku przypadkowo spotkała męża, który był wywieziony w innym czasie. Postanowili uciec. Trochę pomogła opaska czerwonego krzyża. Nocą opuścili obóz. Poszli pieszo do Łowicza. Jakiś czas byli w Skierniewicach. Po wyzwoleniu Warszawy znowu pieszo wrócili do domu, ale mieszkanie było zajęte przez wojsko. Co ocalało, przenieśli do piwnicy. Ocalały tylko książki. Mąż jako inżynier-rolnik otrzymał skierowanie na Ziemię Odzyskaną. Zatrzymali się w Olsztynie. Był Pełnomocnikiem Rządu do przejmowania majątków ziemskich. W Dniu Zwycięstwa p.Barbara była sama w Olsztynie. Bardzo wystraszyła się strzelaniny. Przechodnie zaczęły chować się. Dopiero po południu dowiedziały się o zakończeniu wojny. Następnie mąż otrzymał skierowanie do Kętrzyna. Warunki tu były lepsze. Była woda i światło. Do Kętrzyna przywieźli swoje własne książki. Trzy panie postanowiły prowadzić bibliotekę prywatną. Praca ta bardzo odpowiadała p.Barbarze. Mogła jednocześnie opiekować się malutkim dzieckiem. Ale dochodu prawie

nie było. Po zlikwidowaniu biblioteki rozpoczęła pracę w browarze. Zmieniła kilka miejsc pracy i kilka miejsc zamieszkania. Jako wdowa wyszła drugi raz za mąż za prawnika. Ostatnio jest znaną i cenioną kosmetyczką. Jak i dawniej ma dużo książek. Dobrze pamięta pierwsze lata w wyzwolonym Kętrzynie. Wspomina ludzi życzliwych, wesołych, niezawistnych, dobrych. W tamtych skromnych warunkach ludzie chętnie szukali swego towarzystwa i cieszyli się nim, tak jak nigdy już później. W mieście nie było zaopatrzenia, ale istniała stołówka prowadzona przez starostwo w biurach młyna. Wszyscy spotykali się tam przy obiedzie. Chleb dostarczało wojsko. Stołówka była miejscem, gdzie nawiązywały się pierwsze znajomości, które dały początek skromnemu ale sympatycznemu życiu towarzyskiemu. W każdą sobotę spotykano się w Klubie Myśliwskim /obecnie mieszka tam dr Dąbrowski/. Tańczono, śpiewano, recytowano, prowadzono dyskusje, wspomniano, mówiono się o przyszłość, układano plany. W czasie tych spotkań, dyskusji narodził się i urzeczywistnił nie jeden plan, który uświetniał Kętrzyńszczyźnie trudne powojenne lata. Między innymi takim zrealizowanym pomysłem było otwarcie biblioteki, której pani poświęciła dużo czasu, energii, pomysłów, własnych książek a zyskała tylko osobistą satysfakcję.

W hołdzie im poświęcam to wspomnienie. Niech będzie wyrazem wdzięczności dla tych, którzy wypożyczali, czytali a często nawet nie zwracali książek.

Jan Burakowski
WBP w Olsztynie

8. Marian Filipkowski - laureatem nagrody
im. Heleny Radlińskiej.

W 1975 r., decyzją Rady Ministrów, ustanowiona została nagroda państwowa im. Heleny Radlińskiej za wybitne osiągnięcia w zakresie bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa, przyznawana co dwa lata. W tym roku po raz pierwszy wyróżniono tą nagrodą bibliotekarza olsztyńskiego. W gronie laureatów znalazł się mgr Marian Filipkowski, dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej, długoletni działacz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (nagrada III°).¹

Marian Filipkowski z bibliotekarstwem związany jest od ponad 30 lat. W 1953 roku rozpoczął pracę na stanowisku instruktora w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Piszcu, następnie przez szereg lat kierował PIMBP w Grajewie /wówczas woj. białostockie/. Ważny etap jego życia i pracy związany jest z Braniewem. W mieście tym kierował Biblioteką Powiatową w latach 1964-1973, ujawniając i rozwijając swoje liczne zainteresowania i pasje. Biblioteki braniewskie pod jego kierownictwem wypracowują nieszablone, nowatorskie metody popularyzacji piśmiennictwa i łączenia pracy bibliotekarskiej z szerszą działalnością kulturalną. Goszczą tu - często i chętnie - wybitni pisarze, popularyzatorzy nauki. Z inicjatywy Wł. Gębika i M. Filipkowskiego organizowane były co roku Dni Literatury Regionalnej, które stały się niejako uniwersytetem wiedzy o regionie, a szczególnie jego kulturze. Nieszablono organizowane spotkania autorskie, odczyty, dyskusje cieszyły się, rzadko gdzie indziej spotykanym zainteresowaniem. Pamiętam imprezy w Lelkowie, Henrykowie, Płoskini, na których można było doliczyć się i 300 osób. Książka i czytelnictwo stały się w tych latach w pow. braniewskim przedmiotem zainteresowania i dumy władz powiatowych i gromadzkich, dyrektorów PGR-ów, instancji organizacji społecznych i nauczycieli. W warunkach tego zainteresowania łatwiej było M. Filipkowskiemu polepszać materialne warunki działalności bibliotek. Wówczas przeznaczono na cele biblioteczne zabytkowy Dom Konwertytów w Braniewie. Od 1973 r. Marian Filipkowski kieruje Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką i podporządkowaną jej siecią bibliotek filialnych zlokalizowanych w większych miastach województwa. Także na tym odpowiedzialnym stanowisku ujawniły się w pełni jego zalety zapobiegliwego gospodarza i rzutkiego popularyzatora. W latach jego dyrekcji niemal wszystkie biblioteki filialne uzyskały nowe lokale, rozbudowany został lokal PBW, powiększył się personel i wzrosły niepomierne jego kwalifikacje. PBW zainicjowała szereg działań organizatorskich i popularyzatorskich, mających na celu rozbudzenie zainteresowań nauczycieli i zabezpieczenie środowisku nauczycielskiemu dogodnych warunków samokształcenia i doskonalenia kwalifikacji zawodowych. Sprzyjają temu przede wszystkim doskonałe skompletowane zbiory, starannie opracowane katalogi, wielostronna działalność informacyjna.

Marian Filipkowski jest wymagającym dyrektorem, ale również wiele - a może i więcej - wymaga od siebie. Właściwie całe jego dorosłe

życie wypełnione jest obok pracy doskonaleniem zawodowym. Zaocznie zdobył maturę, kwalifikacje bibliotekarskie i pedagogiczne, ukończył Studium Kulturalno-Oświatowe i studia wyższe na Uniwersytecie Warszawskim. W ubiegłym roku uzyskał - jako jeden z pierwszych bibliotekarzy w kraju - najwyższy, III, stopień specjalizacji pedagogicznej.

Od wielu lat Marian Filipkowski jest aktywnym działaczem SBP. M.in. w l. 1978/81 był przewodniczącym Zarządu Okręgu a obecnie pełni funkcję wiceprzewodniczącego Zarządu Okręgu i członka Zarządu Głównego SBP.

- - - - -

- 1) A oto pozostali laureaci: nagrody I^o: prof. Alodia Gryczowa i prof. Karol Głombowski; II° - Władysława Borkowska, Irena Morsztynkiewicz, Maria Prokopowicz i Wanda Sokołowska; III° - Grzegorz Chmielewski (Zielona Góra - WIMBP) i Aleksander Majorek (Koszalin - WIMBP).

9. "Nie widzę siebie w innej pracy..."

Rozmowa z Sabiną Dogwiłło - kierowniczką Czytelni Naukowej WBP w Olsztynie.

Kol. Sabina Dogwiłło (z domu Komar) urodziła się na Litwie. Pracę rozpoczęła w Rejonowej Bibliotece w Nukutach k/Irkucka w 1951 roku. Następnie w latach 1953-1955, uczyła się w pomaturalnej szkole Kulturalno-Oświatowej w Irkucku, po ukończeniu której wraca do bibliotekarstwa i podejmuje pracę na stanowisku kierownika Rejonowej Biblioteki Dziecięcej we wspomnianych Nukutach. Na początku 1958 r., jako repatriantka z ZSRR, osiedla się wraz z rodziną w Olsztynie, gdzie zostaje wkrótce zatrudniona (od 1 lutego 1958 r.) w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej. Pracuje najpierw w filii bibliotecznej dla dzieci i młodzieży zlokalizowanej w Starym Ratuszu a następnie w Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Od 1 lutego 1962 r. kieruje Czytelnią Naukową WBP.

Kol. Sabina Dogwiłło, przez kilka kadencji, w latach 70-tych i początkach lat 80-tych pełniła funkcję przewodniczącej Rady Zakładowej przy WBP, wchodziła w skład Zarządu Okręgowego, a także była członkiem Sekcji Bibliotecznej Zarządu Głównego ZZPKiS. Z chwilą zawiązania się Związku Zawodowego Pracowników Bibliotek przy WBP (19 II 1981 r.), już drugą kadencję, pełni funkcję przewodniczącej Komisji Rewizyjnej Związku Zawodowego Prac. Bibl., wchodzi również w skład zarządu

Delegatów Federacji Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki w Warszawie. Za pracę zawodową i społeczną uhonorowana została odznaczeniami: Złotym Krzyżem Zasługi, Zasłużonym dla Warmii i Mazur, Zasłużony Działacz Kultury, Zasłużony Działacz Związkowy, Złotą Odznaką TPPR.

- Na czym polega praca w Czytelni Naukowej? W jaki sposób jest ona zorganizowana?

- Czytelnia Główna WBP ma już swoją historię. Gdy podjęłam w niej pracę nie miała jeszcze tej rangi co dziś, była po prostu czytelnia ogólna nastawiona na udostępnianie prasy i książek. Zajmowała skromne, jednoizbowe pomieszczenie na parterze w budynku Starego Ratusza. Nie było jeszcze wtedy tak funkcjonalnych regałów, ani ładnych stolików i krzeseł jak dzisiaj. Księgozbiór mieścił się w zamkniętych szafach. Przychodzili do niej przeważnie emeryci, by przejrzeć bieżącą prasę przy lekturze której ten i ów niekiedy usypiał, a ja chcąc wyjść po skończonej pracy do domu musiałam go budzić. Teraz jest inaczej, ciekawiej. Czytelnia w połowie lat 60-tych przeniesiona została z parteru na piętro Starego Ratusza. Rosła frekwencja czytelników rekrutujących się coraz częściej z młodzieży szkolnej, studentów, inteligencji pracującej, naukowców. Radykalnie poprawiły się jej warunki pracy po renowacji pomieszczeń zniszczonych przez pożar w końcu lat 60-tych.

Zbiory czytelni rozrosły się. Księgozbiór, głównie o profilu humanistycznym, uzupełniany jest nie tylko poprzez bieżący zakup ale również zakupy na aukcjach i w antykwiariatach. Czytelnia otrzymała pomieszczenia magazynowe, chociaż już za ciasne. Oprócz współczesnej literatury naukowej (encyklopedii, leksykonów, monografii, podręczników, informatorów) czytelnicy mają do dyspozycji również niektóre pozycje unikalne tzw. "białe kruki". Jest np. m.in. "Herbarz" Niesieckiego z XVIII w. Są "Postylle" z XVII w., "Kazania przygodne" Skargi z XVIII w. i wszystkie reprinty wydane w ostatnich latach.

Na początku w Czytelni, pracowałyśmy we dwie, przez dłuższy czas z p. Olgą Czarnocką. Pracowałyśmy pojedynczo, na zmianę, rano lub po południu. Obecnie obsada Czytelni Naukowej jest czteroosobowa. Od kilku lat pracujemy również w soboty. Przewija się przez nią dziennie (w godz. od 10⁰⁰ do 20⁰⁰, w soboty do 14⁰⁰) od 30 do 120 osób.

- Czy ze swojej pracy jesteś zadowolona? - Co ci ona daje?
- Polubiłam specyfikę swojej pracy. Właściwie to nie widzę siebie w innym dziale WBP, poza Czytelnią. Zapoczątkowałam katalogi, których opracowanie kontynuujemy. Przez wiele lat sama opracowywałam zakupione do Czytelni książki. Teraz, pomimo że dostajemy pozycje już opracowane (sklasyfikowane i skatalogowane) prowadzę inwentarz, a przy tym dość gruntownie zapoznaję się z książką. Jednym słowem uzupełniam przy okazji swoją wiedzę szkolną i życiową o różne dyscypliny nauki, bo tego wymaga właśnie praca w Czytelni.
- Proszę opowiedzieć o swojej pracy społecznej? - Jaki zakres obowiązków wypełniasz w związkach zawodowych?
- Pierwsze doświadczenia w pracy społecznej nabyłam w ZSRR. Pracowałam w organizacjach młodzieżowych i związkach zawodowych. Z chwilą podjęcia pracy w WIMBP w Olsztynie, powierzone mi najpierw prowadzenie księgowości Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej, a później weszłam w skład Rady Zakładowej, pełniąc tam różne funkcje. Obecnie będąc członkiem zgromadzenia Delegatów biorę udział, dwa razy w roku, w posiedzeniach Federacji ZZPKiS, na których są rozważane problemy wszystkich instytucji kulturalnych dotyczące regulacji płac, spraw socjalnych, bhp itd.
- Jako miłośniczka turystyki - o ile wiem - dobrze znasz Warmię i Mazury, Polskę, a także różne kraje. - Kiedy i gdzie byłaś ostatnio?
- Muszę uzupełnić. - Jestem nie tylko miłośniczką turystyki ale także kwalifikowanym przewodnikiem na trzy północne województwa. Wiedzę o naszym regionie, pięknym w krajobrazie, architekturze i zabytkach przekazuję wycieczkom z kraju i zagranicy. Wyjeżdżam z nimi na teren województw: Olsztyńskiego, suwalskiego i elbląskiego. Jako członek Zarządu Koła Przewodników PTTK, biorę udział w wycieczkach szkoleniowych po całej Polsce stąd są mi znane i inne urzekające pięknem regiony kraju.
- W miarę na ile mnie stać i czas pozwala bywam również na wycieczkach w krajach Demokracji Ludowej. Udało mi się ponadto być, m.in. w Egipcie skąd wyniosłam mocne przeżycia i fascynację przez szpota. Zwiedzałam piramidy w Gizie, Dolinę Królów, Tamę Asuańską, starożytne świątynie w Karnaku. Przyjemne, chociaż nieco mniej egzotyczne były również moje podróże do Włoch i Turcji.

W bieżącym roku wzięłam udział, z Juventurem, również na wspaniałej, uroczej krajobrazowo i folklorystycznie trasie: Moskwa, Odessa, Lwów. Zaoszczędzone pieniądze przeznaczam zawsze na podróże do czego moja rodzina, z mężem na czele, zdążyła się już przyzwyczać.

- Przez dłuższy czas występowałaś w zespołach śpiewaczych. Co Cię zatem skłoniło do podjęcia pracy w bibliotekarstwie?

- Właśnie, przez mój "nieszczęsny głos" zostałam bibliotekarką. Po raz pierwszy jako solistka wystąpiłam na balu maturalnym z piosenką "Suliko", wykonaną w języku litewskim. Zwróciłam na siebie uwagę władz kulturalnych. Było wtedy wolne miejsce w bibliotece - zostałam zatrudniona. W ZSRR był zwyczaj, że pracownicy kultury uczestniczyli latem i zimą w tzw. "agitbrygadach" (zespołach artystycznych). Organizowali występy dla ludzi pracy. Zanim przystąpiłam do pracy z czytelnikami odelegowana zostałam do zespołu artystycznego, z którym jeździłam po różnych wsiach ("od kołchozu do sowchozu"). Każdego dnia pokonywaliśmy grupowo przestrzeń czym się dało - samochodami lub końmi - od 50 do 100 km z realizacją artystycznego programu podczas przerw obiadowych zniwiarzy lub wieczorami. Po przyjeździe do Olsztyna związałam się na dłuższy czas również z Zespołem "Olsztyn", z którym występowałam w kraju i za granicą przez 8 lat.

- Jakie widzisz, z perspektywy lat po przyjeździe do Polski, podobieństwa i różnice w działalności bibliotek radzieckich i polskich?

Co Ci się w pracy naszych bibliotek podoba a co nie?

- Biblioteki radzieckie miały tradycję, zorganizowany był dobrze warsztat pracy: katalogi (szczegółowo opracowane), bogate księgozbiory. Na czytelnika się nie czekało za ladą w pomieszczeniach biblioteki, a wręcz do obowiązków należało doręczać ludziom książki nawet na fermy, do brygad polowych i systematycznie je wymieniać.

W Olsztynie zetknęłam się, dla odmiany, z innymi warunkami pracy i innymi wymaganiami. Po przejęciu kierownictwa Czytelnii zaczęłam od początku pracować nad katalogami, które były dopiero w "powijakach". Użytkownicy księgozbiorów i prasy w Olsztynie, w Czytelnii, szukają książek na określony temat, podyk-

towany nauką lub pracą naukową. Obsługa czytelników w mieście, a przy tym w Czytelni Naukowej, wymaga nieco innych doświadczeń zawodowych niż na wsi, wymaga odczytania i dobrej znajomości czytelników oraz szukanych przez nich źródeł informacji o książkach, a także książek i czasopism.

Rozmawiał Henryk Jakubiec

Jan Burakowski
WBP w Olsztynie.

10. Przyjaciół książki z zakładu pracy

(o punkcie b-nym w RNDP w Iławie i dyrektorze Przedsiębiorstwa).

Organizacja pracy bibliotek, wypożyczanie i popularyzacja książek to oczywiście obowiązek bibliotekarzy. Ale w realizacji tego obowiązku mogą im pomóc - i pomagają - liczni bezinteresowni sojusznicy. Bez nich droga czytelnika do bibliotecznej książki byłaby często dłuższa i bardziej skomplikowana. Do bardziej cennych sojuszników bibliotekarzy należy niewątpliwie zaliczyć przyjaciół książki w zakładach pracy. Dzięki ich pomocy powstają punkty i filie przybliżające książki do załóg pracowniczych, często również wpływają dodatkowe fundusze na zakup książek.

Nie mam wątpliwości, że na liście takich sojuszników w naszym województwie - gdyby była prowadzona - wysoką pozycję powinien zająć p. Zbigniew Osiniński, dyrektor Rejonu ~~Śródmiejski~~ Dróg Publicznych w Iławie. Jest to znany wśród bibliotekarzy iławskich miłośnik książek. Gdy przed około 8 laty rozpoczynał pracę w Iławie (jako z-ca dyrektora RNDP) złożył wizytę w Bibliotece Miejskiej i zapisał się na czytelnika, jeszcze zanim otrzymał mieszkanie. I do dziś jest jednym z najbardziej aktywnych czytelników. Korzysta również często z punktu bibliotecznego w zakładzie, którym kieruje. "Dyrektor - stwierdza pani Irena Kostyk, od lat prowadząca punkt b-ny - zwykle pierwszy przegląda książki, gdy dotrze nowy komplet, doradza mi też, co warto by zamówić w Bibliotece Miejskiej". W dniu wizyty u p. Kostyk na karcie dyrektora zapisanych było 7 tytułów (pozycza również dla żony). Z tytułów widać, że jego zainteresowania są sze-

rokcie ale najbardziej chyba ceni ciekawe a jednocześnie rzetelne książki historyczne (aktualnie miał w czytaniu Łojka - "Wiek markiza de Sade" oraz Meyzstowicza - "Korona pod gilotyną"). Dyrektor Osiański nie tylko doradza p.Kostyk przy doborze książek. Kierowa przez niego przedsiębiorstwo rokrocznie przekazuje MBP jakąś kwotę na zakup książek - w tym roku jest to 10 tys. zł. Intensywne czytelnictwo nie odciąża chyba dyrektora od bieżących spraw. Przedsiębiorstwo osiąga dobre wyniki w pracy, budynek i całe obejście jest wyjątkowo zadbane a zieleni przed lokalem biura należy do bardziej estetycznych w mieście.

W tydzień później hospitałem p.b. w RDP w Nidzicy. Punkt tu istnieje dopiero od roku (wcześniej nie pozwalały na jego organizację warunki lokalowe). I tu czytelnictwo rozwija się doskonale (w ciągu 5 miesięcy 1986 r. zanotowano ok. 600 wypożyczeń), Kierownicza punktu - p. Henryka Szeliga - doskonale zna literaturę i z zapalem popularyzuje książki wśród załogi. I tu bardzo ciepło mówiono o dyrektorze. Jak widać, w przedsiębiorstwach dbających o nasze drogi książki i czytelnictwo otrzymały "zielone światło".

Halina Giżyńska-Burakowska
WBP w Olsztynie

11. Czytelnicy o książkach Klemensa Oleksika.

Klemens Oleksik, urodzony 1 sierpnia 1918 r. w Zwoleniu koło Radomia, należy do najbardziej znanych i cenionych pisarzy olsztyńskich. Z Warmią i Mazurami związał się od 1954 roku i do problematyki naszego regionu nawiązuje większość napisanych przez niego utworów. Uprawia wiele gatunków literackich: poezję, prozę dla dorosłych, baśnie, utwory dramatyczne dla dzieci.

Należy do pisarzy zawodowych w pełnym tego słowa znaczeniu, gdyż utrzymuje się wyłącznie z twórczości literackiej. Pisce raczej powoli. W ciągu ponad 45 lat (debiutował w 1941 r.) wydał niewiele ponad 10 książek. Żadna z nich nie wywołała takiego spektakularnego zainteresowania jak np. "Według Judasza" Henryka Panasa lub "Raz w roku w Skiroławkach" Zbigniewa Nienackiego. Jest jednak Klemens Oleksik pisarzem cenionym przez krytykę i mającym spore grono wiernych czytelników.

ników. W 1980 roku w konkursie "Czytelnicy o książkach pisarzy olsztyńskich" powieść "Cmentarz w lesie" uznana została za najciekawszą książkę regionalną. Jego utwory cechuje niepowtarzalny klimat intymności i delikatności uczuć. Napisane są piękną polszczyzną, w której każde słowo i zdanie jest wyrażone, ma swoje znaczenie, staje się niezbędne. Wiele w nich prawdy psychologicznej i obserwacji obyczajowej, mimo niewielkich rozmiarów książek. Na te i inne cechy pisarstwa Oleksika zwracają uwagę czytelnicy w wypowiedziach nadsyłanych do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w związku z organizowanymi konkursami czytelnicy.

Wybrane niżej opinie czytelników o powieściach "Cmentarz w lesie" i "Krzak jałowca" pochodzą z wypowiedzi nadsyłanych na konkursy: "Czytelnicy o książkach pisarzy olsztyńskich" (1980), oraz "Literatura Warmii i Mazur" w 40-lecie PRL (1985), zorganizowanych przez WBP i SS-K "Pojezierze" przy współudziale innych instytucji i organizacji.

"Cmentarz w lesie"

"Pisarz ukazał w swym dziele pełny obraz życia przeciętnych Mazurów wkrótce po wojnie. Zachwyca nas plastycznością obrazów, różnorodnością postaci, oryginalnością języka. Dzięki tej lekturze wzbogaciłam swą wiedzę na temat historii Mazur, obyczajów i warunków życia "autochtonów" w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej, dowiedziałam się, jaką cenę musieli zapłacić za przywiązanie do krainy, w której się urodzili i wychowali (Bożena Sutkowska, ucz. Liceum Ogólnokształcącego w Lubawie).

"Oleksik przedstawia linie podziałów biegnących przez społeczeństwo mazurskie. Tragiczne szczególnie jest średnie pokolenie wychowywane w okresie wzmoczonej germanizacji... - Nie jest to problematyka łatwa, stanowi odbicie procesów historycznych tego regionu. Pisarz nie zawsze doprowadza losy bohaterów do końca, pozostawia je wyobraźni i osądowi czytelnika. Powieść jest mi szczególnie bliska, ponieważ dotyczy regionu, w którym żyję i w którym spotkałem się osobiście z podobnymi sytuacjami tuż po zakończeniu wojny". (Jan Konieczny, z Morąga.)

"Problemy, które mnie interesują szczególnie poruszył i Erwin Kruk w powieści "Na uboczu święta". Ale te same problemy w "Cmentarzu w lesie". Kłemenza Oleksika są o wiele żywsze, pełniejsze, bardziej uwydatnione. Książka p. Oleksika pozwoliła mi zrozumieć wiele spraw: te niestanne wyjazdy ludności miejscowej do RFN, te określenia, po-

dające zamiast nazwisk - Polak, Niemiec, Szwab, Mazur, Warmiak... Książka jest naprawdę ciekawa, przewija się wiele interesujących postaci, często zmusza do zastanowienia się - a jakie ja mam zdanie na ten temat? Dlatego też laurowy wieniec wręczyłabym autorowi "Cmentarza w lesie". (Irena Luśnia, prac. Warmińskiej Studenckiej Śni Pracy w Olsztynie).

"Pozycja ta chyba w największym stopniu wpłynęła na moją wyobraźnię, na szersze zainteresowanie się problemami tej ziemi, na której żyję od kilkunastu lat". (Anna Szepelska z Dźwierzut, studentka ART).

"W książce Oleksika bohaterowie są sami, mają tylko własne sumienie, własne przekonania. Nie wszyscy wiedzą, gdzie jest ich miejsce. Książka wzbudziła moje wspomnienia z lat, kiedy przyjechalismy na Ziemię Odzyskaną. Pamiętam bardzo podobne wydarzenia: staruszkę, której męta zabili również w domu, piętnastoletniego chłopca, który w szkole krzychał: "Wyduszę was wszystkich Polaków" (a później pasaliśmy razem krowy w najlepszej komitywie)".

"Krzak jałowca"

"Najbardziej urzekającą książką, która wg mnie może pretendować do miana najwybitniejszej w 40-leciu Warmii i Mazur, jest "Krzak jałowca". Tematyka książki nie jest mi obca, ponieważ sama urodziłam się i wychowywałam na Mazurach i problemy tego regionu i jego mieszkańców zawsze mnie interesowały... "Krzak jałowca" jest napisany językiem żywym, poetyckim a jednocześnie prostym. Może właśnie dzięki temu, czytając powieść przeżywa się wraz z bohaterami ich losy" (Maria Szybowska, ucz. z Iławy).

"Powieść Oleksika odznacza się dużymi wartościami artystycznymi. Autor wnika głęboko w przeżycia ludzi i w przejmujący sposób potrafi je ukazać. Lektura zostawia silne wrażenia, budzi niepokój duchowy... Jest to książka, do której chętnie się wróci. Kto ją przeczyta, chciałby mieć na własność w swojej bibliotece" (Alina Szymaka, prac. umysłowy ze Szczytna).

IV. WARTO WIEDZIEĆ...

KUCHNIA A LITERATURA. Skutki określonego żywienia mogą mieć wielki wpływ na historię, w tym również na literaturę. Wg zagranicznych badań ok. 66% panujących w starożytnym Rzymie cierpiało na zaburzenia psychiczne wskutek ołowicy (z ołowiu robiono kubki do wina, półmiski, rury wodociągowe w rezydencjach). Wyjaśnia się więc, skąd pomysły Kaliguli i Nerona (niższe warstwy społeczeństwa - a szczególnie niewolnicy - korzystające z prostych naczyń glinianych były znacznie zdrowsze psychicznie).

Mickiewicz w paryskich wykładach o literaturze słowiańskiej sugerował, że wesołość i poczucie humoru Ignacego Krasickiego wynikały z dobrego odżywiania i właściwej pracy żołądka.

Ostatnio mignęła nam w prasie literackiej informacja - sugestia jakoby styl angielskiej prozy był skutkiem nadużywania mocnej herbaty. Na tym tle wylania się problem "kuchnia a literatura". Zainspirowani powyższym przedstawiamy kilka ciekawostek z okresu międzywojennego.

PS.

NIETAKT. Przyjęcie imieninowe Zofii Nałkowskiej wydane 12 maja 1935 r. zapowiadało się wspaniale. Lista gości zaproszonych składała się z ministrów, generałów oraz licznych pisarzy. Stawilo się ok. 80 osób. "Po wojnie nigdzie już nie widziałam aż tylu złościście opiekanych kur, monstrialnie utuczonych indyków, gęsi i kaczek mistrzowsko ugarniowanych, spoczywających tu w bezpośrednim sąsiedztwie karp i szczupaków na długich, srebrnych półmiskach" - wspomina Alfred Łaszowski ("Literatura i styl życia", Wwa 1985). Kiedy goście mieli przystąpić do jedzenia, zadzwonił telefon. Powiadomiono solenizantkę, że przed chwilą zmarł w Belwederze marszałek Piłsudski. Wszyscy goście nie tknąwszy jedzenia opuścili dom w pośpiechu (najszybciej generałcja). Opuuszczona pisarka narzuciwszy popielicowe futro (12 maja 1935 był bardzo chłodnym dniem, padał nawet śnieg) również udała się pod Belweder.

Marszałek popełnił w życiu kilka poważnych nietaktów, ale ten był najbardziej bolesny dla środowiska literackiego.

PS.

SKECZE KULINARNE. Kabaretowe pomysły w organizowaniu przyjęć miała Mira Zimińska, wówczas jeszcze nie Sygietyńska. Była ona osobą bardzo towarzyską i prowadziła dom otwarty. Prawie nie opuszczali jej mieszkania Lechoń, Tuwim, Słonimski i inni skamandryci, Któregos dnia w ramach zemsty towarzyskiej artystka zaprosiła ich na uroczystą kolację i podała na ozdobnych półmiskach wielkie, wygotowane kości. Odpowiednio do sytuacji postąpił jedynie Antoni Słonimski. Sprzed drzwi wejściowych przyniósł do mieszkania słomiankę, położył się na niej i warczał przy ogryzaniu kości.

Istnieje domniemanie, że od tego czasu pan Antoni stał się bardziej zgrzybliwy.

Innym razem Skamandryci zostali potraktowani w sposób jeszcze bardziej szokujący. Kolacja u p.Miry odbywała się za zaproszeniami, obowiązywały stroje wieczorowe. Przybywających literatów witała przy drzwiach służba w muszkach. Przy stole usługiwali kelnerzy. Kelner I. - hrabia Jan Tarnowski, kelner II - hrabia Antoni Sobaniński, oberkelner - książę Stanisław Lubomirski. "Goście traktują służbę dosyć dobrze, rzecz można elegancko, do jednego kelnera mówią Janie ..." - wspomina artystka w książce "Nigdy nie żyłam samotnie". Brak wiadomości o menu.

Czytając wspomnienia z lat dwudziestych, lat trzydziestych chciałoby się zapomnieć, że potem nastąpiły czterdzieste i pięćdziesiąte... Oczywiście czytając wspomnienia ludzi dobrze odżywionych.

PS.

PRUS-PEDANT. W zbiorach rękopisów Biblioteki m.st.Warszawy znajdują się m.in. cztery karty pisane przez Bolesława Brusa na maszynie jako wprawki. Oto początek karty nr 4 (pisownia oryginalna).

"Dzisiaj dnia 18 Marca 1898 roku o godzinie 12 w południe zaczynam pisać na maszynie Hammonda. Ciekawy jestem, jak prędko nauczę się pisać tak biegle, ażebym mógł pisywać powieści i felijetony?"

Ojciec nasz, któryś jest w niebiesiech święć się Imię Twoje... itd. Amen". Kartki te przekazała bibliotece wraz z bogatą spuścizną rękopiśmienną - Oktawia Głowska w 1923 r.

Niby drobiazg, a ileż refleksji. Po pierwsze wprawkowe karty przechował Prus aż do śmierci (1912), a więc przez lat 14! Czy był tak skrupulatny, że przechowywał wszystko? Gdzie??? Refleksja druga: tyle bibliotek, tyle dzieł spłonęło w czasie dwóch zawieruch wojennych, padły monarchie, a zachowały się takie okrucy...

PS.

BIBLIOPIL. Z dużym opóźnieniem donosimy za "Tygodnikiem Kulturalnym" (1986 nr 18), że złodziej książek bibliotecznych Jerzy J., lat 38, żonaty, niedoszły rzeźbiarz, grasujący w Elblągu i okolicach został oskarżony o przywłaszczenie 122 książek i skazany na 3 lata i 10 miesięcy więzienia. Jerzy J. wypożyczał książki z bibliotek na konto swoje, żony, córki i różnych fikcyjnych osób - bez zamiaru oddania.

Nie możemy oprzeć się wrażeniu, że gdyby Samuel Bogumił Linde, znany z przywłaszczania książek w różnych bibliotekach (celem wzbogacenia zbiorów Ossolińskiego), trafił pod taki sąd, nie mielibyśmy dziś Słownika Języka Polskiego. Nie wspomniemy też o wyczynach biskupa J.A. Załuskiego.

PS.

PO PROŚBIE. Już druga osoba z olsztyńskiego bibliotekarstwa publicznego wypłynęła na światowe wody. O poradnik bibliograficzny "Warmia i Mazury 1945-1985" autorstwa naszej koleżanki - Bożeny Wasilewskiej, dobiega się Biblioteka Kongresu USA. Autorka jest gotowa dostarczyć książkę osobiście.

PS.

Strajk czytelników w Bibliotece Kongresu

W budżecie USA na rok 1986 poważnie ograniczone wydatki na cele socjalne i kulturalne. Ograniczenia te dotknęły i największą księżniczkę świata - Bibliotekę Kongresu. Jej budżet zmniejszono o 18,3 miliona dolarów. Pociągnęło to za sobą liczne konsekwencje: dyrekcja zmuszona została do zmniejszenia wydatków na zakup książek o 13,3% i na konserwację zbiorów o 16,4% a także do zwolnienia 300 pracowników. Dotychczas Biblioteka była czynna codziennie od 9³⁰ do 21³⁰, teraz - z uwagi na zmniejszenie personelu - godziny obsługi czytelników ograniczono do 17³⁰. Rozgoryczeni czytelnicy organizują "strajki siedzące". Interweniuje policja, dotychczas aresztowano 14 osób.

(Wg "Bibliotekarga" nr 6/1986).

V. PRZEPISY PRAWNE

13. Przepisy prawne oraz zalecenia WBP w Olsztynie szczególnie aktualne w bibliotekach gminnych i miejsko-gminnych.

1. Przepisy ogólne

1. USTAWA z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach (Dz.U.Nr 12 poz.63).
2. USTAWA z dnia 26 kwietnia 1984 r. o upowszechnieniu kultury oraz o prawach i obowiązkach pracowników upowszechniania kultury (Dz.U. Nr 26, poz.129).
3. USTAWA z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (Dz.U. Nr 41, poz.185).
4. ROZPORZADZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 13 kwietnia 1984 r. w sprawie określenia przedsiębiorstw, zakładów pracy i innych jednostek państwowych podporządkowanych radom narodowym poszczególnych stopni (Dz.U. Nr 25 poz.127).

2. Organizacja biblioteki, współpraca z instytucjami i organizacjami, planowanie pracy.

1. ZARZĄDZENIE Nr 5 MKiS z dnia 18 lutego 1985 r. w sprawie określenia wzorcowych statutów instytucji upowszechnienia kultury (Dz.Urz. MKiS Nr 1, poz.6).
2. ZARZĄDZENIE Nr 103 MKiS z dnia 30 listopada 1973 r. w sprawie ustalenia wzorcowego statutu gbp. Zob.: T.Zarzębski - Wybór przepisów prawnych dla b-k s. 299 /wzorcowy statut gbp/.
3. PISMO MKiS z dnia 15 stycznia 1985 r. nr Pr.060/177/85 w sprawie statusu bibliotek gminnych /odpis skierowany do bibliotek i naczelników gmin/.
4. PISMO wicem. Jana Jabłońskiego w sprawie zamykania bibliotek na wsi i kierowanie bibliotekarzy do innych prac /odpis wraz z pismem wicewojewody Cz.Szadziłowicza skierowano do naczelników 5 XII 1979 r. Kl. 5114/18/1979/.
5. WYJASNIENIE WBP w Olsztynie z dnia 27 lipca 1974 r. w sprawie zadań organizacyjnych i instruktażowych bibliotek gminnych wobec filii i punktów bibliotecznych w gminach /pismo powiel. do gbp/.

6. WYTYCZNE do planowania pracy w gminnych i miejsko-gminnych bibliotek publicznych oraz ich filiach na terenie woj. olsztyńskiego z 17 września 1976 r. /pismo powiel. do bibliotek/.
  7. PISMO dyrektora Wydziału KIS Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie z dnia 30 czerwca 1981 r. w sprawie programu rozwoju bibliotek na wsi w l. 1981/85 wraz z wytycznymi MKIS /pismo powiel. do nacz. gmin i bibliotek/.
  8. ROZWOJ bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego w l. 1985-1990. Zalecenia WBP /zob. "Bibliotekarz Olsztyński" Nr 1/1985 s.23/.
  9. ZARZĄDZENIE dyr. WBP w Olsztynie z dnia 8 stycznia 1981 r. w sprawie organizacji działalności instrukcyjno-metodycznej w sieci bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego /pismo powiel. skierowane do b-k/.
  10. PISMO WBP w Olsztynie z 16 listopada 1979 r. w sprawie ramowego regulaminu kontroli wewnętrznej /pismo powiel. skierowane do bibliotek i nacz. gmin/.
  11. ZASADY współpracy bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi z dnia 18 czerwca 1980 r. ustanowione /.../ przez Ministra Kultury i Sztuki oraz Ministra Oświaty i Wychowania /pismo powiel. skierowane do b-k rejonowych/.
  12. PODSTAWOWE zasady działalności bibliotek publicznych-szkolnych w woj. olsztyńskim z 1973 r. /zob. "Bibliotekarz Olsztyński" 1973 nr 2/.
  13. POROZUMIENIE między Wydziałem Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu a WBP w Olsztynie z dnia 15 stycznia 1977 r. w sprawie gromadzenia i popularyzacji literatury rolniczej w bibliotekach woj. olsztyńskiego /pismo powiel. skierowane do bibliotek/.
  14. INSTRUKCJA w sprawie organizacji sieci b-nej i czytelnictwa w gospodarstwach podległych Zjednoczeniu FGR w Olsztynie z 25.XI. 1975 r. /podpisane przez dyr. WBP, dyr. Zj.FGR i przewodniczącą-go ZW ZSMW/. (Pismo powiel. skierowane do bibliotek).
3. Sprawy pracownicze, wynagrodzenia.

1. KODEKS pracy. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. (Dz.U. Nr 24 poz. 141). Zob. też: Kodeks pracy. Przepisy wprowadzające oraz przepisy wykonawcze. Wyd. Prawnicze, Warszawa 1975 s.239 /1 in.wydania/.
2. UCHWAŁA Nr 158 RM z dnia 14 X 1985 r. w sprawie wynagradzania pracowników upowszechniania kultury /MP nr 36 poz. 240/.
3. UCHWAŁA nr 159 Rady Ministrów z dnia 14 X 1985 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników administracyjnych i obsługi zatrud-

- nionych w instytucjach i placówkach upowszechnienia kultury /MP Nr 36 poz.241/.
5. UCHWAŁA nr 143 RM z dnia 23 września 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wynagradzania pracowników administracyjnych i obsługi... z dnia 14 X 1985 r. (MP nr 29 p.209).
6. UCHWAŁA nr 144 RM z dnia 23 września 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia wysokości stawek wynagradzania zasadniczego oraz wysokości, rodzajów i zasad przyznawania dodatków do wynagrodzenia pracowników upowszechnienia kultury (MP nr 29 p.210).
7. ZARZĄDZENIE Nr 43 MKiS z dnia 13 grudnia 1985 r. w sprawie szczególnych zasad wynagradzania pracowników administracyjnych i obsługi zatrudnionych w placówkach upowszechnienia kultury /powiel./.
8. ROZPORZĄDZENIE MKiS z dnia 14 listopada 1985 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych /.../ w instytucjach i placówkach upowszechniania kultury /Dz.U. Nr 56 poz.291/.
9. USTAWA z dnia 10 lipca 1985 r. o rocznych nagrodach z zakładowego funduszu nagród w państwowych jednostkach organizacyjnych nie będących przedsiębiorstwami /Dz.U. nr 92 poz.140/
10. WYJASNIENIE MKiS, Dep.Ekonomiczny, z dnia 28 marca 1985 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników (dotyczy: waloryzacji uposażeń, regulacji uposażeń, premiowania, uprawnień do zniżek na PKP, dodatku za znajomość języków obcych, dodatku za pracę na wsi, kwartalnego ryczałtu z tytułu zwrotu kosztów za dojazdy i transport książek na terenie gminy (do wglądu w WBP i in. jednostkach wojewódzkich).
11. ROZPORZĄDZENIE RM z 20 grudnia 1974 r. w sprawie regulaminów pracy oraz zasad usprawiedliwiania nieobecności w pracy i udzielenia zwolnień od pracy /Dz.U. Nr 49 poz.299/.
12. UCHWAŁA Nr 203 RM z 23 XII 1982 r. w sprawie podnoszenia kwalifikacji pracowników /MP 1983 r. nr 1 poz.6/.
13. WYTYCZNE: WBP w Olsztynie z dnia 15 kwietnia 1983 r. w sprawie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy w woj.olsztyńskim /pismo powiel. skierowane do naczelników i bibliotek/.
14. ZARZĄDZENIE Nr 47 MKiS z dnia 17 września 1984 r. w sprawie wynagrodzeń za spotkania autorów i tłumaczy - członków ZLP, Stow.Tłumaczy Polskich, Stowarzyszenia Autorów Polskich /Dz.U.MKiS Nr 8 poz.40/.
15. WYTYCZNE Nr 29 MPPiSS z dnia 21 sierpnia 1985 r. w sprawie wynagradzania osób wygłaszających odczyty, prelekcje i referaty /Dz.Urz. MPPiSS nr 5 poz.128/.

16. UCHWAŁA RM z 6 marca 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie diet i in.należności za czas podróży na terenie kraju /MP Nr 7, poz.48/.
17. ZARZĄDZENIE Nr 63 MKiS z dnia 10 października 1984 r. w sprawie resortowych tabel norm ochrony osobistych, odzieży i obuwia roboczego pracowników /.../ jednostek i zakładów podległych bądź nadzorowanych przez MKiS /Dz.Urz.MKiS Nr 20 poz.53/.
18. AKTUALNA tabela cen odzieży roboczej i ochronnej - zob.Zarządzenie MPPiSS nr 13 z dnia 15 maja 1985 r. /Dz.Urz.MPPiSS nr 3 poz.6/

4. Zbiory biblioteczne

1. ZARZĄDZENIE Nr 77 MKiS z 15 sierpnia 1969 r. w sprawie zaopatrywania bibliotek publicznych w nowości z bieżącej produkcji wydawniczej /Dz.Urz.MKiS Nr 7 poz.61/.
2. ZARZĄDZENIE Nr 41 MKiS z 14 listopada 1980 r. w sprawie zakupu przez biblioteki publiczne materiałów bibliotecznych znajdujących się poza państwową siecią księgarską /Dz.Urz.MKiS nr 7 p.26/.
3. ZARZĄDZENIE Nr 42 MKiS z 24 listopada 1980 r. w sprawie norm zaopatrzenia bibliotek publicznych w nowości wydawnicze /Dz.Urz.MKiS Nr 7 p.27/.
4. INSTRUKCJA Nr 1 MKiS z 15 maja 1984 r. w sprawie ewidencji materiałów b-nych, ich wyceny, inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków /Dz.Urz.MKiS Nr 9 poz.57/.
5. ZARZĄDZENIE Nr 77 MKiS z 29 lipca 1962 r. w sprawie usuwania i przekazywania druków zbędnych w publicznych b-kach powszechnych /Dz.Urz. MKiS nr 9 poz.80/. Zał. - instrukcja. Zmiana Zarz. Nr 72 MKiS z 15 czerwca 1967 /Dz.Ug.MKiS nr 6 poz.52/.

5. Udostępnienie zbiorów. Ewidencja wypożyczeń i usług. Czas otwarcia bibliotek dla czytelników.

1. ZALECENIA WBP w Olsztynie z dnia 17 marca 1985 r. w sprawie czasu otwarcia bibliotek dla czytelników. Pismo IM/50/1/85 /powiel. w gbp/.
2. ZARZĄDZENIE Nr 7 MKiS z 26 lutego 1980 r. w sprawie zasad wypożyczenia międzybibliotecznego. (MP Nr 12 poz.54).
3. ZARZĄDZENIE Nr 34/85 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 16 grudnia 1985 r. w sprawie wypożyczania międzybibliotecznego ze zbiorów Biblioteki Narodowej /pismo powiel. skierowane do b-k rejonowych/.

4. WYTYCZNE WBP w Olsztynie z 26 czerwca 1985 r. w sprawie przygotowania bibliotek woj. olsztyńskiego do pracy w sezonie turystycznym 1985 /pismo powiel. skierowane do b-k/.
5. WYTYCZNE WBP w Olsztynie z 11 września 1978 r. w sprawie ewidencji wypożyczeń na miejscu /w czytelniach/ w bibliotekach publicznych woj. olsztyńskiego /pismo powiel. skierowane do bibliotek/.
6. WSKAZÓWKI w sprawie organizacji czytelnictwa dzieci w bibliotekach publicznych. Pismo MKiS z 15 stycznia 1974 r. Nr DBS-III-5330-1/74 /powiel. skierowane do b-k rajonowych/.
7. POROZUMIENIE między MKiS a Zarządem Głównym Polskiego Związku Niewidomych w sprawie gromadzenia i udostępnienia w b-kach publicznych nagrań na taśmach magnetofonowych tekstów książek ("książek mówionych") /pismo powiel. skierowane do b-k/..
8. WYTYCZNE (WBP, Zarządu Woj., PCK, KOiW) w sprawie opieki czytelniczej nad ludźmi starszymi i niepełnymi fizycznie w woj. olsztyńskim z 17 I 1978 r. /pismo powiel. skierowane do b-k/.

6. Punkty biblioteczne.

1. ZARZĄDZENIE MKiS Nr 2 z dnia 15 lutego 1986 r. zmieniające zarządzenie Nr 21 MKiS z dnia 7 kwietnia 1982 r. w sprawie wysokości, trybu i warunków przyznawania oraz terminów wypłaty nagród dla kierowników p.b. (Dz.Urz. MKiS Nr 3 poz. 20/).
2. UCHWAŁA RM z dnia 14 X 1985 r. w sprawie wynagradzania pracowników upowszechniania kultury /MP Nr 36 poz. 240/. Zob. § 19 p.1 - ryczałt za dowóz książek.
3. WYJASNIENIE WBP w Olsztynie z dnia 10 lipca 1984 r. w sprawie wypłaty ryczałtu za dowóz kompletów książek do punktów bibl. /pismo powiel. skierowane do bibliotek/.

7. Aktyw biblioteczny.

1. ZARZĄDZENIE Nr 97 MKiS z 28 sierpnia 1970 r. w sprawie Kół Przyjaciół przy bibliotekach /Dz.Urz. MKiS Nr 10 poz. 64/.

Uzupełnienie do działu 3. Sprawy pracownicze, Wymagania.

19. ZARZĄDZENIE Nr 25 MPPiSS z dnia 16 czerwca 1986 r. w sprawie zaopatrzenia pracowników w środki higieny osobistej (Dz.U.M.P. i SS Nr 5 p.11).

Oprac. Mar. Puzakowski

Wyjaśnienie niektórych skrótów.

Dz.U. = Dziennik Ustaw; Dz.Urz. = Dziennik Urzędowy; MKiS = Ministerstwo Kultury i Sztuki; Ministerstwo Kultury i Sztuki; MP = Monitor Polski;

MPPiSS=Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych; R.M. = Rada Ministrów.

14. Wybór przepisów prawnych za okres: 1 IV-30 IX.86.

1. ROZPORZĄDZENIE RM z dnia 19 maja 1986 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych zasad udzielania kredytów na zagospodarowanie dla młodych małżeństw... w spłacie tych kredytów (Dz.U. Nr 21, poz. 111) - maksymalna kwota jednorazowego kredytu wynosi aktualnie 200.000 zł.
2. UCHWAŁA RM nr 44 z dnia 28 marca 1986 r. w sprawie przyznania emerytom i renciście prawa do ulgowych przejazdów kolejami - za dwa przejazdy w ciągu roku kalendarzowego (MP Nr 11, poz. 70).
3. UCHWAŁA RM nr 52 z dnia 7 kwietnia 1986 r. w sprawie zapewnienia dodatkowych środków finansowych na złagodzenie wzrostu kosztów utrzymania wynikających z podwyżki cen węgla w 1986 r. - pomoc pieniężna z powyższego tytułu może być przyznana pracownikowi, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 6 tys. zł miesięcznie (MP Nr 12, poz. 80).
4. UCHWAŁA RM nr 66 z dnia 30 kwietnia 1986 r. zmieniająca uchwałę w sprawie podnoszenia kwalifikacji pracowników uspołecznionych zakładów pracy oraz świadczeń przysługujących tym pracownikom - prawo do urlopu szkoleniowego w semestrze zerowym lub wstępnym (MP Nr 13, poz. 83).
5. UCHWAŁA RM nr 75 z dnia 19 maja 1986 r. w sprawie najniższych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy (MP Nr 18, poz. 119) - najniższa stawka wynagrodzenia zasadniczego nie może być niższa od kwoty 5.400,- zł miesięcznie.

Oprac. Barbara Piotrowska

VI. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE.

15. Olsztyńskie Zakłady Opon Samochodowych.

(przed 20 rocznicą uruchomienia -28 X 1967),

1. BARTNIKOWSKI Adam: Lepiej, wydajniej, oszczędniej. Gaz. Olszt. 1985 nr 11 : 14 I s.3.
System oszczędności. Osiągnięcia produkcyjne.
2. CZERNIEWSKI Ryszard: Tu się rodzą patenty. Sukces załogi OZOS. Gaz. Olszt. 1980 nr 159 : 21-22 VII s.3, il.
Produkcja nowego typu opon dla rolnictwa.
3. EBERTOWSKA Wanda: Spiesz się tylko tym, co "na akord". Życie Partii 1984 nr 13 s. 12-13, il.
Zatrudnienie i warunki pracy w zakładzie.
4. /el/: 30 milionów sztuk opon ze znakiem "Stomil" OZOS. 28 października 1967. Gaz. Olszt. 1982 nr 215 : 30 X - 1 XI s.1.
Relacja z obchodów 15-lecia.
5. /iva/: Złote rączki z OZOS-u. Rewelacyjne opony i wózki. Konkursy dla najlepszych wynalazców. Dz. Pojezierza wyd. AB 1985 nr 108 : 5 VI s.3.
Działalność racjonalizatorska w OZOS.
6. K.Sz.: OZOS: 2,6 mln opon w 1985 r. Olsztyńskie. Rzeczpospolita 1985 nr 18 : 22 I s.4.
Plany produkcyjne.
7. KAMIŃSKA-BARTOCHA Ludmiła: Równanie z wieloma niewiadomymi. Gaz. Olszt. 1982 nr 184 : 20 IX s.3.
Dyskusja nad koncepcją planu Narodowego Społeczno-Gospodarczego do 1985 r. w OZOS-ie.
8. KANIEWSKA Barbara: Program rozwoju OZOS-u do 1995 roku. Kierownik 1986 nr 5 s.1.
Narada partyjno-gospodarcza.
9. KLONICA Dariusz: Zdrowie czy pieniądze? Tyg. Rob. 1985 nr 37 s.2.
Warunki pracy i ochrony zdrowia w OZOS.

10. KRUSZ Karol: Anatomia 2 miliardowego zysku. Gaz.Olszt.1985 nr 102 :
3 V s.1,3,11.
Działalność OZOS w warunkach reformy gospodarczej.
11. KRUSZ Karol: Jak wyprodukować 2,2 mln opon. Gaz.Olszt.1983 nr 3 :
5 I s.1,2.
Plany produkcyjne.
12. LAND Andrzej: Zanim był OZOS. Kormoran 1984 nr 17 s.1,11.
Rozpoczęcie budowy /1964/, pierwsze lata produkcji, obecne zadania.
13. MAJEWSKI Jerzy: Do 10 tysięcy opon na dobę coraz bliżej. Rok za nami
- rok przed nami. Rozm.przepr: Karol Krusz. Gaz.Olszt.1984 nr 17 :
20 I s.4.
Wypowiedzi dyrektora OZOS-u dot. działalności w latach 1983-84.
14. MICKIEWICZ Józef: Krótka historia OZOS-u. Warm.i Mazury 1978 nr 11
s.3-4.
15. MIŁASZEWSKI Mirosław: Kormoran nadal zrywa się do lotu. Dz.Pojezie-
rza wyd. A 1984 nr 114 : 9-11 VI s.3,6.
Wypowiedzi przedstawicieli załogi nr. historii i teraźniejszości
przedsiębiorstwa.
16. MIŁASZEWSKI M[irosław] : OZOS na liście wznowionych inwestycji.
W 1984 rusza rozbudowa. Czy projektu nie okrojono za bardzo? Dz.
Pojezierza wyd. A 1983 nr 186 : 18 XI s.1,7.
Plany rozbudowy zakładu.
17. SZEWCZENKO-RYBAK Elżbieta: Trzecia fabryka. Gaz.Olszt.1978 nr 118 :
24-25 V s.4.
18. SZEWCZENKO-RYBAK E[lżbieta] : Wrastanie w miasto...Gaz.Olszt. 1978
nr 206 : 9-10 IX s.4,11.
Rola OZOS w rozwoju Olsztyna.
19. SZYDELSKI Jerzy; CZESLA Alfred: Analiza stosunków międzyludzkich
w Olsztyńskich Zakładach Opon Samochodowych. Zesz.Nauk.ART Olszt.
Ekon. 1980 z.8 s.279-285. Rez.Sum.
20. WASILEWSKA Bożena: Olsztyńskie Zakłady Opon Samochodowych. 28 X 1977
roku - 10 rocznica uruchomienia największego zakładu przemysłowego
w województwie olsztyńskim. Materiały Informacyjno-Bibliograficzne
1977 z.9 s.35-36.
Zestawienie bibliograficzne.
21. ZEMANOWICZ Zbigniew: Wykonywać zadania w najlepszym stylu. Obrady
KSR w OZOS, Gaz.Olszt. 1980 nr 20 : 25-27 I s.1,2.
Konferencja samorządu robotniczego. Oprac. Irena Walczak

16. Bolesław Leśmian 22 01 1877. - 5 11 1937

(Wybór materiałów w 110 rocznicę urodzin).

Biogram pisarza oprac. przez Jacka Trznadla zamieszczony jest m.in.
w - Polskim Słowniku Biograficznym T.17, Wrocław 1972

- Obrazie Literatury Polskiej XIX i XX wieku, seria 5, T.1. Wwa
1968

- Literaturze polskiej : przewodnik encyklopedyczny. Wwa 1984.

T w ó r c z o ś ć - opracowania ogólne

A. Wydawnictwa zwarte

1. CZAPLEJEWICZ Eugeniusz

Adresat w poezji Leśmiana / Eugeniusz Czaplejewicz. - Wrocław :
Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1983. - 215 s.

2. COATES Paul

Identyczność i nieidentyczność w twórczości Bolesława Leśmiana :
studium o tautologii, paradoksie i lustrze / Paul Coates. - Wwa :
PIW, 1986. - 148 s. - Bibliogr.

3. GŁOWIŃSKI Michał

Zaświat przedstawiony : szkice o poezji Bolesława Leśmiana / Michał
Głowiński. - Wwa : PIW, 1981. - 322 s.

4. GŁOWIŃSKI Michał

Wiersze Bolesława Leśmiana : interpretacje / Michał Głowiński. -
PZWS, 1971. - 116 s. - (Biblioteka Analiz Literackich)

5. KARPOWICZ Tymoteusz

Poezja niemowlęca : modele Leśmianowskiej wyobraźni / Tymoteusz
Karpowicz. - Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1975. - 375 s.

6. NYCZEK Tadeusz

Bolesław Leśmian / Tadeusz Nyczek. - Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossoliń-
skich, 1976. - 38 s. - (Nauka dla Wszystkich)

7. PAPIERKOWSKI Stanisław K.

Bolesław Leśmian : studium językowe / Stanisław K. Popierkowski. -
Lublin : Wyd. Lub., 1964. - 222 s.

8. RATAJCZAK Dobrochna
Teatr Artystyczny Bolesława Leśmiana : z problemów przełomu teatralnego w Polsce 1893-1913 / Dobrochna Ratajczak. - Wrocław : Zakł.Nar. im.Ossolińskich, 1979. - 247 s.
9. ROWIŃSKI Cezary
Człowiek i świat w poezji Leśmiana : studium filozoficznych koncepcji poety / Cezary Rowiński. - Wwa : PWN, 1982. - 238 s.
10. STUDIA o Leśmianie / red. Michał Głowiński i Janusz Sławiński. - Wwa : PIW, 1971. - 425 s.
Zbiór referatów wygłoszonych na specjalnej sesji naukowej Instytutu Badań Literackich PAN w czerwcu 1968 r. Zawiera teksty: A.Sandauer: Potęga twórczych potęg natury. - M.Podraza-Kwiatkowska : Gdzie umieścić Leśmiana? Próba lokalizacji historycznoliterackiej. - Z.Lapiński : Metafizyka Leśmiana. - J.Prokop : Niepochwycień (Motyw regresu w poezji Leśmiana). - J.Sławiński : Semantyka poetycka Leśmiana. - J.Śliński : Bergson a program poetycki Leśmiana. - T.Skubalenka : U źródeł stylu erotyków Leśmiana. - E.Olkuśnik : Słowotwórstwo na usługach filozofii. - M.Głowiński : Słowo i pieśń Leśmiana poezja o poezji. - J.M. Rymkiewicz : "Odczłowieczając duszę" ("Topielec" B.L. na tle porównawczym). - I.Opacki : "Pośmiertna w głębi jezior maska" tradycje romantyczne w twórczości B.L. - E.Czaplejewicz : Adresat ballad Leśmiana. - R.Zimand : Preliminaria do klechd Leśmiana. - K.Miklaszewski : Teoria i praktyka (Wokół Leśmianowskiej wizji teatru). - Indeks utworów B.L.
11. TRZNADEL Jacek
Twórczość Leśmiana : próba przekroju / Jacek Trznadel. - Wwa : PIW, 1964. - 374 s.

B.Artykuły i fragmenty

12. BIAŁKOWSKI Grzegorz:... I stwierdziłem wokół ciszę. Radar 1986 nr 1 s. 14-16, 19.
13. BIENKOWSKI Zbigniew
Poezja i niepoezja / Zbigniew Bienkowski. - Wwa : PIW, 1967. - S. 250-256: Śmiech Leśmianowskiego słowa
14. COATES Paul : Obce słowa i obcość słów w poezji Leśmiana. Mies.Lit. 1979 s. 47-54.
15. COATES Paul : Transformacje lustra w poezji Bolesława Leśmiana. Poezja 1979 nr 1 s. 52-65.

16. CZAPLEJEWICZ Eugeniusz
Gra miłości i śmierci w liryce Leśmiana / Eugeniusz Czaplejewicz //
W: Studia z teorii i historii poezji. Seria 2. Wrocław : Zakł. Nar.
im. Ossolińskich, 1970. - S. 229-264.
17. DYBZIAK Krzysztof
"Ogród oderwany od przyczyny" - Bolesław Leśmian / Krzysztof Dybziak
// W: Poezi dwudziestolecia międzywojennego / pod red. I. Maciejew-
skiej. - Wwa : Wiedza Powsz., 1982. - T. 1. - S. 476-517. - Bibliogr.
18. DYBZIAK Krzysztof : "Wyalczyć cudaczne prawo bytu..." Antropologia
Leśmiana. Twórczość 1978 s. 79-89.
19. GŁOWIŃSKI Michał
Elegie autobiograficzne Leśmiana / Michał Głowiński // W: Zagadnie-
nia literaturoznawczej interpretacji : studia / pod red. J. Sławiń-
skiego i J. Święcha. - Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1979. - S.
129-146.
20. GŁOWIŃSKI Michał: Leśmian czyli Poeta jako człowiek pierwotny. Pam.
Lit. 1964 z. 2 s. 385-417.
21. JAKUBOWSKI Jan Zygmunt
Dokąd, ale i skąd idziemy / Jan Zygmunt Jakubowski. - Wwa : MON,
1977. - S. 191-200 : Niezwykły przechodzień (o poezji Leśmiana).
22. KARKOWSKI Czesław: Poezja na śmietniku [temat ludzi ulomnych u Leś-
miana i Schulza]. Poezja 1978 nr 6 s. 64-68.
23. NIEWIADOMSKI Andrzej : Bolesław Leśmian. Poezja i fantastyka. Fantas-
tyka 1984 nr 2 s. 50-51, 11.
24. OPACKI Ireneusz
Poetyckie dialogi z kontekstem: szkice o poezji XX wieku / Ireneusz
Opacki. - Katowice: "Śląsk", 1979. - S. 5-154: Uroda i żaloba cza-
su. Romantyzm w liryce Bolesława Leśmiana
25. ROGALSKI Aleksander
Ku światłu / Aleksander Rogalski. - Wwa: "Pax", 1985. - S. 191-199:
Sztuka czarnoksiężska Bolesława Leśmiana
26. RYMKIEWICZ Jarosław Marek
Myśli różne o ogrodach / Jarosław Marek Rymkiewicz. - Wwa: "Czytel-
nik", 1968. - S. 99-126: Genezis z ducha

27. SANDAUER Artur
Poeci czterech pokoleń / Artur Sandauer. - Kraków: WL, 1977. - S.
5-29: Pośmiertny tryumf Młodej Polski (Rzecz o Bolesławie Leśmianie)
Przedruki w licznych zbiorach krytycznoliterackich tegoż autora.
28. Zebrane pisma krytyczne / Artur Sandauer. - Wwa : PIW, 1981.- T.1.
- S. 507-534: Filozofia Leśmiana (Eksperyment krytyczny).
29. STERN Anatol
Głód jednoznaczności i inne szkice / Anatol Stern. - Wwa: "Czytel-
nik", 1972. - S. 150-155: Bolesław Leśmian
30. TRZNADEL Jacek
Promień obdarzony rozumem: poezja w poezji i poza poezją / Jacek
Trznadel. - Wwa: "Czytelnik", 1978. - S.15-71: Wciąż Leśmian [trzy
eseje]
31. WYKA Kazimierz
Łowy na kryteria / Kazimierz Wyka. - Wwa: "Czytelnik", 1965. - S.
234-281: Czytam Leśmiana

A n a l i z y w y b r a n y c h w i e r s z y

32. GŁOWIŃSKI Michał: "Ballada bezludna" czyli opowieść o tym, czego
nie było. Nurt 1970 nr 6 s. 35-38.
33. WYKA Kazimierz
Bolesław Leśmian: dwa utwory / Kazimierz Wyka // W: Liryka polska:
interpretacje. - Kraków: WL 1971. - S. 229-264
Utwory "Dusiołek" i "Dziewczyna"
34. HENDRYKOWSKI Marek: "Garbus" Bolesława Leśmiana. Nurt 1971 nr 12
5.51-52.
35. GŁOWIŃSKI Michał
Bolesław Leśmian: "Otchłań" / Michał Głowiński // W: Liryka polska:
interpretacje. - Kraków: WL, 1971. - S. 265-274
36. ORSKI Mieczysław
Bolesław Leśmian : "Prolog" / Mieczysław Orski // W: Czytamy wier-
sze /oprac. Janusz Maciejewski. - Wwa: LSW, 1970. - S. 66-72
37. BUEHAK Ewa: Noc sprężniona przemian [wiersz "Przemiana"]. Poezja
1971 nr 7 s.25-33.

38. BALCERZAN Edward: Pełno rozwiślań i udniestrzeń. O "Srebroniu" Bolesława Leśmiana, Poeszja 1967 nr 12 s. 55-65.
39. BOGOMOŁOWA Natalia
Ballada Bolesława Leśmiana "Świdryga i Midryga" / Natalia Bogomołowa // W: Bolonistyka radziecka: literaturoznawstwo / oprac. B. Białochozowicz. - Wwa : PWN, 1985. - S. 491-496
40. KAMIENSKA Anna: Metafizyczny wół [wiersz "Wół wiosnowaty"]. Życia Lit. 1974 nr 5 s. 7, 11.
41. BAJEROWICZ M.: Mistrzały świat [wiersz "Zwiewność"]. Murt 1972 nr 10 s. 49-50.
Zob. też. poz. 20 - zawiera analizę w. "Topielec" i poz. 26 - zawiera analizę w. "Sad".

Wspomnienia, szczegóły biograficzne.

42. KOZIKOWSKI Edward
Więcej prawdy niż plotki / Edward Kozikowski. - Wwa: PIW, 1964. - S. 112-136 : Bolesław Leśmian
43. ŁASZOWSKI Alfred
Literatura i styl życia / Alfred Łaszowski. - Wwa : "Pax", 1985. - S. 234-246: Wspomnienia o Bolesławie Leśmianie
44. MAZUROWA Maria Ludwika: Córka o Leśmianie, Kultura 1966 nr 13 s. 3.
45. MORTKOWICZ-OLCZAKOWA Hanna
Bunt wspomnień / Hanna Mortkowicz-Olczakowa. - Wwa: PIW 1959, 466 s. M.in. wspomnienia o Leśmianie
46. STERN Anatol
Głód jednoznaczności i inne szkice / Anatol Stern. - Wwa: "Czytelnik", 1972. - S. 156-177: Powroty Bolesława Leśmiana
47. WSPOMNIENIA
Wspomnienia o Bolesławie Leśmianie / red. Zdzisław Jastrzębski. - Lublin: Wyd. Lub., 1968. - 358 s. il. - Bibliogr.
Wspomnienia J. Brzechwy, M. Daszkiewicz-Czajkowskiego, W. Gralewskiego, H. Hertza-Barwińskiego, Z. Jastrzębskiego, Z. Klukowskiego, E. Kozikowskiego, Z. Krauze, L. Lewina, M. L. Mazurowej, S. Sebyzowej, W. Słobodnika, I. Stachowicz (Czajki), A. Sterna, M. Strzeszewskiej, E. Ezelburg-Zarembiny, J. Tuwima, H. Wiewiórskiej, M. Wiszniewskiego, Z. W. Żalowskiego.

17. Z cyklu "Problemy patologii społecznej".

Narkomania

(Wybór materiałów)

Narkomania jest to nałogowe, spowodowane wewnętrznym przymusem zażywanie różnymi sposobami /połykanie, wstrzykiwanie, wdychanie/ różnych środków chemicznych po to aby wprowadzić się w stan odurzenia. Odurzanie się autentycznymi narkotykami /opium, morfina, heroina/ jest uznawane za właściwą narkomanię. Ponieważ właściwe narkotyki są bardzo drogie i trudno dostępne, odurzająca się młodzież sięga po leki i różne substancje chemiczne łatwiejsze do zdobycia lub sama podejmuje się produkcję domowym sposobem różnych narkotyków np. wytwarzania ze słomy makowej "kompotu". Narkotyki w miarę ich zażywania stają się chemicznymi składnikami wewnętrznych substancji organizmu i w skutek tego komórki i tkanki przyzwyczajają się do nich; narkotyk jest wówczas konieczny do zachowania równowagi biologicznej i chemicznej ustroju.

W ostatnich latach w Polsce powiększyła się liczba osób zaawansowanych w nałogu. W zależności od źródeł informacji podaje się, że jest ich 150-300 tysięcy. Osoby te systematycznie zwiększają dawki środków odurzających, również częściej je sobie aplikują. Odurzają się nawet dzieci ze szkół podstawowych, dziesięcio-dwunastoletnie. Polscy narkomani z powodu braku ośrodków leczenia umierają, ale każdy wciąga w nałóg kilka dalszych osób, w proporcji ok. jeden do trzech. Przy tym młodzi narkomani stosują przede wszystkim szczególnie niebezpieczne środki preparowane chałupniczymi metodami, które zawierają dużo zanieczyszczeń toksycznych, oraz szybko powodują uzależnienie, głównie "polską heroiną" czyli "kompotem" z słomy makowej.

W 1986 roku radni Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie uchwalili zekaz uprawy maku na terenie województwa olsztyńskiego.

Wydawnictwa zwarte

1. CEKIERA Czesław

Toksykomania : narkomania, lekomania, alkoholizm, nikotyniza / Czesław Cekiera. - Wwa : PWN, 1985. - 299 s.

2. DĘBEK Krzysztof

Zaćpane życie / Krzysztof Dębek. - Wrocław : KAW, 1985. - 158 s.

3. GÓRSKI Stanisław

Uwaga rodzice - narkomania ! / Stanisław Górski. - Wwa : IWZZ, 1985
172 s.

4. HANAUSEK Tadeusz, HANAUSEK Wiesława
Narkomania : studium kryminologiczno-kryminalistyczne / Tadeusz Hanausek, Wiesława Hanausek. - Wwa : Wydaw.Praw., 1976. - 243 s. : tab. wykr.
5. JAROSZ Maria
Samoniszczenie : samobójstwo : alkoholizm : narkomania / Maria Jarosz. - Wrocław : Zakł.Narod. Im.Ossolińskich, 1980. - 348 s.
6. KOTAŃSKI Marek
Ty zaraziłeś ich narkomanią / Marek Kotański. - Wwa : PZWL, 1984. - 64 s.
7. MILC Stanisław
Złoty trójkąt śmierci / Stanisław Milc. - Wwa : KAW, 1978. - 156 s. - (Konflikty)
8. Po tej stronie granicy : zapis stanu świadomości o polskich narkomanach i narkomanii w Polsce w pierwszej połowie roku 1981 / wybór Mieczysław Siemiński. - Wwa : WRiTv, 1985. - 264 s. : 11
9. ROGALA Jan
Narkotyki / Jan Rogala. - Wwa: KAW, 1983 - 144 s.
10. SMARZYŃSKI Henryk
Narkomania wśród młodzieży : hipisi / Henryk Smarzyński . - Wwa : PWN, 1974, - 32 s. - (Nauka dla Wszystkich, 233)

Artykuły w czasopiśmie

11. BROL Jan : Podstawy prawne zapobiegania narkomanii. Państ. i Prawo 1985 z. 6 s. 23-35.
12. CZARNECKI Michał : Narkotyki. Życie Lit. 1982 nr 10 s. 6.
13. JUTKOWSKI Andrzej : Narkomania i środowisko społeczne. Życie i Myśl 1980 nr 7 s. 93-104.
14. KĄDZIERSKA Dobrochna : Ostrzeżenie. Fakty 1986 nr 17 s. 1,4.
15. KOTAŃSKI Marek : Rak psychiczny. Rozm. przep. Konrad Lenkiewicz. Warm. i Mazury 1984 nr 10 s. 4,5,11.
16. KOTAŃSKI Marek : Wspinaczka z dolną asekuracją. Rozm. przep. Bogdan Możdyński. Kierunki 1986 nr 19 s. 6-7,11.
17. KUCZYŃSKI Tomasz : Handlarze śmiercią. Tyg.Damokr. 1985 nr 32 s. 10!
18. KUKAWSKA Kazimiera : Jak zapobiegać narkomanii. Ustawy i rozporządzenia: Rzeczpospolita 1985 nr 43 s. 6,11.

19. LEWICKI Józef : Stary smak narkotyków. Leczenie . Odrodzenie 1986 nr 21 s. 13.
20. MAREK RYSZARD: Maki piją krew. Rzeczywistość 1986 nr 28 s.1,4,11.
21. ŚWIATOWE drogi narkotyków. Przekrój 1978 nr 1718 s.16-17.
22. WOJCIECHOWSKI Mieczysław : Tajemnica systemu MONAR. Polityka 1986 nr 13 s. 1,10.

VII. NOWOŚCI WYDAWNICZE

16. Zróżdła informacyjno-bibliograficzne

/Wybór nabytków WBP w Olsztynie/

1. BIBLIOGRAFIA Bibliografii i Nauki o Książce : 1975 / oprac. w Zakładzie Teorii i Organizacji Bibliografii. Biblioteka Narodowa. Instytut Bibliograficzny. - Warszawa : BN, 1985. - 2 cz. ; 23 cm.
Cz.1 : Bibliografia Bibliografii Polskich / [zest. Barbara Fychlewska przy współpracy Elżbiety Chmielewskiej]. - 215 s.
Cz.2 : Polska Bibliografia Bibliologiczna / [zest. Maria Barbara Bieńkowska]. - 179 s.
Kolejny rocznik bibliografii. Rejestruje spisy bibliograficzne przeglądy bibliograficzne i omówienia stanów badań opublikowane w Polsce jak również za granicą, jeśli przez autora lub tematycznie są związane z Polską. Zawiera wydawnictwa samoistne, artykuły oraz fragmenty bibliograficzne /bibliografie załącznikowe/. Uwzględnia także opublikowane katalogi centralne ogólne i specjalne, katalogi zbiorów większych bibliotek, katalogi księgarskie i wydawnicze oraz wykazy archiwaliów, nut, map itp. Jest bibliografią bieżącą. O uwzględnieniu pozycji w danym roczniku decyduje faktyczna data druku uwidoczniiona w metryce drukarskiej. Wyjątki stosuje się w wypadku wydawnictw nie zarejestrowanych w poprzednich rocznikach czasopism, których ostatnie numery ukazują się w roku następnym oraz recenzji, które niezależnie od daty opublikowania, rejestruje się razem z dziełem recenzowanym.
2. JARSZEWSKI Wojciech, MARKS Leszek, RADOMSKI Andrzej : Słownik geologii dynamicznej / Wojciech Jaroszewski, Leszek Marks, Andrzej Radomski; pod red. nauk. Wojciecha Jaroszewskiego. - Warszawa : Wydawnictwa Geologiczne, 1985. - 310 s. [16] s.fot.kolor.: mapy,rys.,wykr.

średnim przygotowaniem ogólnym. Wypełnia lukę pomiędzy popularnymi encyklopediami a ściśle sprofilowanymi słownikami dla fachowców. Zawiera również pewną liczbę haseł spoza nauk o Ziemi. Są to terminy, które w geologii mają ugruntowane zastosowanie. Słownik oparto na zasadzie haseł jednostkowych /jedno hasło-jeden termin/. Terminów mających wspólny rdzeń /jak np. rodzaje dolin/ należy szukać pod odrębnymi hasłami.

3. KATALOG specjalizowany znaków pocztowych ziem polskich^{LISSE} [Zesp. aut. Fabian Bura i in. Wiesława Kawecka i Andrzej Myśliki]. - Wyd. 2. - Warszawa : KAW, 1984. - 4 cz.
Cz. 1. - 255 s. : mp.
Cz. 2. - 257-540 s. : mp.
Cz. 3. - 240 s. : mp.
Cz. 4. - 245-478 s. : mp.

Drugie wydanie katalogu stanowi realizację uzgodnień, podjętych na przełomie 1973-74 roku pomiędzy Polskim Związkiem Filatelistycznym, Przedsiębiorstwem Filatelistycznym i Krajową Agencją Wydawniczą. Składa się z 4 części. Część 1 i 2 stanowią rozszerzoną treść I tomu, a części 3 i 4 rozszerzoną treść II tomu. Układ rozdziałów jest następujący: zarys historii organizacji danej poczty, zasięg terenowy i okres działalności, dokumentacja filatelistyczna z okresu wprowadzenia organizacji poczty, znaki pocztowe, taryfy pocztowe. Katalog jest bogato ilustrowany.

4. LIEBFELD Alfred

Polacy na szlakach techniki / Alfred Liebfeld. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1985. - 223, [2] s. : il.

Jest to interesująca i atrakcyjna pozycja w literaturze z dziedziny techniki. Autor prezentuje sylwetki ludzi ze świata techniki, którzy szczególnie zasłużyli się dla postępu technicznego w Polsce. Obok postaci powszechnie znanych przedstawia sylwetki mniej popularne czy wręcz zapomniane. Treść publikacji wzbogacono materiałem ilustracyjnym.

5. LIS Jan

Polscy medaliści olimpijscy / Jan Lis. - Białystok : KAW, 1985. - 438, [2] s. : rys. portr. ; 11 cm.

Publikacja zawiera 284 sylwetki polskich medalistów olimpijskich. W tej liczbie znajdują się również twórcy kultury i sztuki, którzy w latach 1924-1980 głosili idee olimpijskie w swojej twórczości.

6. MALINOWSKI Tadeusz

Lotnicy świata / Tadeusz Malinowski ; il. Grzegorz Niewczas. - Warszawa : Wydaw. Komunikacji i Łączności, 1985. - 254 s. ; 5 tabl.

Praca zapoczątkowuje cykl biografii dotyczących sławnych lotników świata. Tomik ten zawiera 155 biografii lotników reprezentujących 25 państw oraz 330 ilustracji, w tym barwne tablice.

7. PRAWO rzymskie : słownik encyklopedyczny / pod red. Witolda Wołodkiewicza. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1986. - 247, [1] s. : tabl. ; 25 cm

Polycja przeznaczona głównie dla prawników oraz studentów wydziałów prawa. Składa się z trzech części: podstawowej - hasła zawierają terminy i zwroty z zakresu ustroju państwa rzymskiego, historii źródeł prawnych, prawa karnego i prywatnego. Na końcu części pierwszej znajdują się krótkie informacje dotyczące najwybitniejszych jurystów rzymskich i autorów późniejszych związanych z prawem rzymskim. Część druga jest rodzajem słownika polskich pojęć prawnych z odwołaniem do odpowiadających im haseł łacińskich z części pierwszej. Trzecia część słownika jest próbą usystematyzowania informacji szczegółowych przedstawionych w części pierwszej. Jest przeznaczona dla czytelnika, który chce uzyskać wstępną wiedzę o ustroju państwa rzymskiego, historii jego prawa, recepcji myśli rzymskiej prawniczej przez współczesność.

8. SŁOWNIK biograficzny działaczy polskiego ruchu robotniczego / kom. red. Żanna Kormanowa / przewodn. ; red. nacz. Feliks Tych ; Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego. - Warszawa : "Książka i Wiedza", 1978. - 24 cm

T. 1 : A-D : Supplement. - 1985. - 56 s.

Suplement ten został przygotowany dla odbiorców pierwszego wydania słownika. Zawiera erratę biografów uwzględnionych w I wydaniu oraz teksty wszystkich nowych życiorysów włączonych do wydania drugiego.

9. SŁOWNIK pracowników książki polskiej : suplement / pod red. Ireny Traichel; kom. red. Mieczysław Adrianek [i in]. - Warszawa ; Łódź : Państw. Wydaw. Nauk., 1986. - 414 s.

Suplement jest kontynuacją Słownika pracowników książki polskiej wydanego w 1972 roku. Uzupełnia go o ok. 550 biografów. W publikacji uwzględniono portacie związane działalnością z mniejszymi i zupełnie nowymi miejscowościemi. Druga część suplementu stanowi indeks osób i instytucji. Obejmuje on w jednym alfabecie nazwiska osób /oraz pseudonimy i kryptonimy/ i nazwy instytucji związanych z historią książki polskiej. Uwzględnione również wyróżnione kursywą nazwiska autorów bio-

10. SŁOWNIK psychologiczny / pod red. Włodzinierza Szewczuka ; aut. haseł Andrzej Augustyniak [i in.]. - Wyd.2. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1985. - 363, [5]s.: rys., wykr.

Słownik jest próbą ujednoczenia znaczeń terminów psychologicznych i przekazania podstawowych informacji z tej dziedziny wiedzy. Reprezentuje psychologię marksistowską. Hasła zostały opracowane według schematu: definicja, krótkie objaśnienie /gdy jest to konieczne/ i często przykład. Wprowadzono także terminy z innych nauk, które występują w tekstach psychologicznych. W drugim wydaniu zestaw haseł został uzupełniony ok. 200 nowymi hasłami, dokonano aktualizacji, a z niektórych haseł zrezygnowano.

11. SZOLGINIA Witold

Cuda architektury / Witold Szolginia. - Warszawa : KAW, 1985. - 292 s. : fot. rys. : 16 x 17 cm

Praca zawiera 14 słynnych budowli omówionych dość szczegółowo, tak pod względem opisu architektonicznego jak również interesujących i często burzliwych dzieł. Przedstawione są pojedyncze obiekty oraz zwarte zespoły architektoniczne. Przy wyborze obiektów autor przyjął zasadę zaprezentowania ewolucji sztuki budowania oraz stylów architektonicznych od starożytności do czasów współczesnych. Wybrane obiekty przedstawiono według chronologii ich powstania.

12. SWIAT w przekroju 1982-83 : encyklopedia / przew. kom. red. Janusz Symonides ; aut. Zbigniew Bako [i in.]. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1985. - XIII, 897 s. : fot., il., mapa.

Kolejny tom encyklopedii. Zawiera informacje o wydarzeniach z lat 1981 i 1982, a w wypadku wydarzeń o szczególnej doniosłości z 1983 i 1984. Układ materiału nie uległ zmianie. Zawiera także aneksy najważniejszych wydarzeń doprowadzony do II kwartału 1985 r. oraz skorowidz nazwisk i skorowidz rzeczowy. Podane w encyklopedii dane oparte są na materiałach statystycznych opublikowanych w Polsce, w poszczególnych krajach oraz przez ONZ i jej agendy.

13. SWIEŻAWSKI Stefan

Między średniowieczem a czasami nowymi : sylwetki myślicieli XV wieku / Stefan Świeżawski. - Warszawa : Biblioteka "Więzi"; Kraków : "Znak", 1983. - 299 s., 12 s.tabl. : il. portr. ; 20 cm. - Bibliografia s. 288-290

Zbiór małych monografii poszczególnych postaci /11 sylwetek/ ułożonych chronologicznie według dat śmierci. Wybór sylwetek jest przypadkowy i nie reprezentatywny. Rolę komentarza wyjątkowo

speżnia wrodziciel "Filozofia w Europie w XV wieku i jej uwarunkowania", Książka zawiera indeks nazwisk i nazw geograficznych oraz bibliografię.

14. ZALEWSKI Józef

Bibliografia pedagogiki szkoły wyższej : za rok 1982 / Józef Zalewski; Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Instytut Polityki Naukowej, Postępu Technicznego i Szkolnictwa Wyższego. [Ośrodek Dokumentacji i Biblioteka IPNPT1SzW]. - Warszawa; Łódź : Państ.Wydaw.Nauk., 1985. - 219 s.

Kolejny 13 tom bibliografii. Obejmuje materiały, które ukazały się w 1982 roku. Są to prace w języku polskim i opublikowane na terenie Polski. Zawiera 1956 pozycji numerowanych. Publikacja uzupełniona jest indeksem osobowym, w którym uwzględniono nazwiska autorów, tłumaczy i recenzentów. Ponadto zawiera wykaz skótów, wykaz uwzględnionych wydawnictw zbiorowych i czasopism oraz skrótów ich tytułów. Zamieszczone są również materiały dotyczące 1981 roku, które ukazały się po 31 marca 1982 roku.

15. ZIELIŃSKI Zygmunt

Papiestwo i papieże dwóch ostatnich wieków : 1775-1978 / Zygmunt Zieliński. - Warszawa : "PAX", 1983. - 670 s. ; 21 cm

Jest to pierwsza polska historia ostatnich dwóch wieków dziejów papiestwa. Zawiera sylwetki papieży od Piusa VI do Jana Pawła I. Ukazuje ludzi kierujących Kościołem w działaniu, podejmujących decyzje w czasach bardzo trudnych dla Kościoła. Przybliża sylwetki omawianych kolejno papieży, pozwala rozumieć ich racje i intencje. Publikację uzupełnia indeks nazwisk.

Oprac. Irena Walczak

19. Lektury dla bibliotekarzy

Znakiem (III) oznaczono tytuły kwalifikujące się przede wszystkim do zbiorów bibliotek miejskich.

1. CZARNIK J.: Bibliotekarze a literatura współczesna. Książka i Czytelnik 1986 nr 1, s. 20-25 (III).

Autor przedstawia wyniki badań ankietowych, jakie w 1985 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Wałbrzychu przeprowadziła wśród bibliotekarzy swojego województwa. Ankieta dotyczyła stosunku bibliotekarzy (wybrano wyłącznie pracujących bezpośrednio z czytelnikami) do literatury współczesnej. Badania te nie miały charakte-

tu naukowego, chodziło raczej o potwierdzenie opinii, iż literatura współczesna nie cieszy się wśród bibliotekarzy dużą popularnością i wyciągnięcia wniosków na przyszłość. Istotnie, 70% ankietowanych chętniej sięga po literaturę tradycyjną. Szczegółowe omówienie wyników ankiety w tekście artykułu.

2. **HOWARKA B.:** Czytelnik w bibliotece a przepisy praw. Roczniki Biblioteczne 1984 z.1-2, s.295-311 (III).

Przedmiotem szczególnego zainteresowania autora jest problematyka odpowiedzialności czytelnika za zniszczone lub uszkodzone dzieło, za niezwrócenie we właściwym stanie materiałów bibliotecznych. W niniejszym artykule stara się autor odpowiedzieć na pytanie, jakie wymogi musi spełnić biblioteka (odpowiadni regulamin, warunki udostępniania, system rejestrowania wypożyczeń), aby mogła dochodzić swych roszczeń wobec czytelnika na drodze postępowania cywilno-prawnego. (Zob. też artykuł tegoż autora "Wypożyczanie a rewers biblioteczny. Przegląd Biblioteczny 1983 z.1, s.27-33).

3. **SKRZYPIEC J.:** Polityka kulturalna Polski Ludowej. Osiągnięcia. Słabości. Problemy. Warszawa : 1985 Inst. Wydaw. Zw. Zaw. 232 s. (III).

Praca przedstawia główne koncepcje polityki kulturalnej w Polsce Ludowej, jej osiągnięcia i trudności w ich realizacji. Zostały tu zawarte informacje o najważniejszych, z punktu widzenia autora, faktach, instytucjach i ideach związanych z procesem rozwoju kultury w naszym kraju. Znaleźć też można dane o niektórych osobach: twórcach, działaczach formułujących i realizujących politykę socjalistycznego państwa jak też o przeciwnikach tej polityki. Praca jest próbą spojrzenia na doświadczenia polityki kulturalnej Polski Ludowej z perspektywy jej osiągnięć i błędów. Obejmuje okres od ogłoszenia Manifestu PKWN w lipcu 1944 do lipca 1983 roku.

4. **ŻMIGRODZKI Z.:** Formy aktywizacji działalności w dziedzinie informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej. Aktual. Probl. Inf. Dok. 1986 nr 1, s.7-12 (III).

Możliwość podniesienia poziomu działania polskich służb informacji autor przede wszystkim w zmianie postaw samych pracowników informacji, których działalność i kompetencje przedstawiają wiekie do życzenia (szereg przykładów w tekście). Aktywizacja w dziedzinie informacji to także udoskonalenie informacyjnego przygotowania decyzji, techniki produkcji i procesów naukowo-badawczych oraz wdrożenie całego społeczeństwa do posługiwania się informacją na co dzień. Każda nawet najmniejsza placówka informacyjna - stwierdza autor - powinna realizo-

na potrzeby użytkowników i wyniki własnej pracy, starannie kompletować i opracowywać zbiory biblioteczne i informacyjne, udostępniać je w sposób maksymalnie dogodny, dbać o odpowiedni poziom świadczeń informacyjnych, których udziela, współpracować z innymi bibliotekami i ośrodkami.

Oprac. K. Bartoszewicz-Zykubek

20. Nowe książki o Warmii i Mazurach.

/kwiecień-wrzesień 1986 r./

1. CZUBIEL Lucjan

Zamki Warmii i Mazur / Lucjan Czubieli; oprac. graf. Wiesław Wojczulanis. - Olsztyn: Pojezierze, 1986. - 204 s. ; 16 cm

Publikacja stanowi przegląd zamków na Warmii i Mazurach, a ściślej na terenach, które do 1975 r. wchodziły w skład województwa olsztyńskiego. Wstęp Janusza Cygańskiego przedstawi pokrótce historię tych ziem. Główny trzon książki - to omówienie zamków w poszczególnych miejscowościach ułożonych w porządku alfabetycznym. Pozostałą część pracy zajmują zdjęcia poszczególnych zabytków. I.

2. DUBICKI Tadeusz

Pierwszy rok wolności : przejmowanie i uruchamianie przemysłu na Pomorzu, Ziemi Gdańskiej, Warmii i Mazurach / Tadeusz Dubicki. - Warszawa : Książka i Wiedza, 1985. - 264 s. ; 21 cm. - (Historia Gospodarcza Polski Ludowej). - Bibliogr.

Treścią książki są zagadnienia uruchomienia i początków odbudowy gospodarki narodowej w pierwszym okresie powojennym : od wyzwolenia do powstania władz administracyjnych i gospodarczych. Przedmiotem badań autora były tereny byłego województwa pomorskiego, Ziemi Gdańskiej oraz Warmii i Mazur, na których wiosną i latem 1945 r. działały Grupy Operacyjne Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i Ministerstwa Przemysłu mając za zadanie przejęcia, zabezpieczenia i uruchomienia miejscowej gospodarki. IV rozdział pracy poświęcony został Warmii i Mazuram. Książkę uzupełnia indeks alfabetyczny nazwisk II, III.

3. LIEDER Franciszek

Warmia moich młodych lat / Franciszek Lieder ; szkic historyczny i oprac. Janusz Jasiński. - Olsztyn : Pojezierze, 1986. - 132 s. : il. ; 20 cm

Femiętnik Franciszka Liedera jest najstarszym z dotychczas znanych pamiętników warmińskich, pisanych w języku polskim. Autor żyjący w latach 1791-1867, pedagog z wykształcenia, urodził się w Bieso-

wie w powiecie reszelskim. Opisuje więc swoje dzieciństwo spędzone na tych terenach, a następnie naukę w gimnazjum. Ukazuje historyczny obraz Warmii na pograniczu językowym polsko-niemieckim, współżycie obu grup ludnościowych, nauczanie w jednej szkole dzieci polskich i niemieckich, emigrację Warmiaków oraz zwyczaje ludności tych terenów. Pamiętnik Liedera poprzedza obszerny szkic historyczny Jamusza Jaśińskiego, w którym przedstawiono dzieje parafii biesowskiej oraz losy rodziny pamiętnikarza i jego samego. Uzupełnienia te rozszerzają treści wspomnień stanowiąc doskonałe ich tło historyczne. I.

4. SIKORSKI Jerzy

Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego i jego rola w olsztyńskim środowisku humanistycznym / Jerzy Sikorski. - Olsztyn : Ośrodek Badań Naukowych, 1986. - 139, 3 s. : il. ; 20 cm.

Książkę wydano z okazji 25-lecia powołania do życia Ośrodka Badań Naukowych w Olsztynie - placówki naukowo-badawczej regionu. Przedstawiono powstanie i rozwój instytucji, która zrodziła się z inicjatywy społecznej, jej dorobek naukowy, plany badawcze oraz problemy kadrowe i lokalowe. Aneksy zawierają m.in. wykaz pracowników OBN-u w latach 1963-1986 oraz bibliografię wydawnictw opublikowanych przez OBN w latach 1961-1986. II, III.

5. WAKAR Andrzej

Bańwany chwając bez zakonu żył : szkice i portrety / Andrzej Wakar. - Olsztyn : Pojezierze, 1986. - 314 s. ; 24 cm

Wybór szkiców i reportaży zajmujących się przeszłością i mających popularny charakter publikowanych wcześniej w czasopismach lub wydawnictwach zwartych. Dotyczą one zazwyczaj dziejów Warmii i Mazur oraz działalności sławnych postaci jak Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza, Wojciecha Kętrzyńskiego, Eryka Mendelsoana, Seweryna Pieniężnego, Karola Małika, Ernsta Wiecherta. Szkice i portrety stanowią doskonałe przyczynki do poznania historii regionu. I.

6. WAKAR Andrzej, WRZESIŃSKI Wojciech

"Gazeta Olsztyńska" w latach 1886-1939 / Andrzej Wakar, Wojciech Kętrzyński. - Olsztyn : Pojezierze, 1986. - 516 s. : il. ; 24 cm. - (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie nr 104). - Bibliogr.

Szczegółowa monografia gazety, która w potocznej świadomości współczesnego Polaka stała się symbolem zmagania ludności polskiej na Warmii o zachowanie tożsamości narodowej z jednej strony, z drugiej zaś symbolem niepowodzeń polityki germanizacyjnej. Autorzy starali się przedstawić najważniejsze elementy dotyczące historii pisma, jego uwarunko-

wań politycznych, prawnych, narodowych, odmiennych w poszczególnych okresach. W części I książki zwrócono uwagę m.in. na ukazanie funkcji informacyjnej "Gazety Olsztyńskiej", w drugiej zaś na rekonstrukcję poglądów, ocen i idei formowanych na łamach dziennika. II. III.

Oprac. Bożena Wasilewska

VIII. 21. KALENDARIUM ROCZNIC I OBCHODÓW

/styczeń-marzec 1987 r./

- 1 I - 130 rocznica urodzin Wojciecha Kossaka, malarza, autora obrazów batalistycznych, historycznych /1857-1942/
KOSSAK Wojciech
Listy do żony i przyjaciół (1883-1942) /Wojciech Kossak. T.1: lata 1883-1907. T.2: lata 1908-1942. - Kraków: WL, 1985. - 848; 800 s.
KOSSAK Wojciech
Wojciech Kossak [Album]. - Wrocław: Ossolineum, 1982. - 81 s.
KOSSAK Wojciech
Wspomnienia / Wojciech Kossak. - Warszawa: PAX, 1971. - 455 s.
- 1 I - 70 rocznica urodzin Wilhelma Macha - prozaka, eseisty, krytyka literackiego /1917-1965/
FIUT Aleksander
Dowód tożsamości: proza Wilhelma Macha / Aleksander Fiut. - Wrocław: Ossolineum, 1976. - 155 s.
MATUSZEWSKI Ryszard
Z bliska / Ryszard Matuszewski. - Kraków: WL, 1981. - S. 483-519: Człowiek i pisarz ludziom przyjazny: rzecz o Wilhelmie Machu.
PORADECKI Jerzy
Pisarstwo Wilhelma Macha / Jerzy Poradecki. - Łódź: W.Łódz., 1984. - 228 s.
TERNER Janusz
Wilhelm Mach / Janusz Turner. - Warszawa: PIW, 1978. - 168 s.
- 2 I - 100 rocznica urodzin Emilii Sukertowej-Biedrawiny, działaczki polskiej na Mazurach, historyka, publicystki /1887-1970/.
CHOJNACKI Władysław, WAJSEROT Tamara
Twórczość Emilii Sukertowej-Biedrawiny: bibliografia / Władysław Chojnacki, Tamara Wajserot. - Olsztyn: Wojew. Bibl. Publ., 1977. - 93 s.
SZOSTAKOWSKA Małgorzata
Emilia Sukertowa-Biedrawina 1887-1980: zarys biograficzny / Małgo-

rszta Szostakowska. -Olsztyn:"Pojezierze", 1978.-239 s.
SZOSTAKOWSKA Małgorzata:Zasłużona kobieta polska - Emilie Sukertowa
-Wiedrawina. 1887-1934. Mówią Wieki 1976 nr 1 s.28-29, il., portr.

3 I - 30 rocznica utworzenia ZMS /1957-1976/

OD A DO Z o Związku Młodzieży Socjalistycznej / oprac. Anna Pawłow-
ska, Marek Jurkiewicz.-Warszawa: "Iskry", 1964.- 182 s.

NAJDOWSKI Zygmunt: Związek Młodzieży Socjalistycznej. Z dziejów ru-
chu młodzieżowego. Walka Młodych 1986 nr 15 s.16-17

ZWIĄZEK Młodzieży Socjalistycznej / kom.red. Z.J.Bolek i in. - War-
szawa: "Iskry", 1972. - 396 s.

4 I - 75 rocznica urodzin Henryka Panasa - pisarza /1912-1985/

Zob.: Zestawienie bibliogr. Bibl.Olszt.1985 nr 3 s.28-31.

6 I - 80 rocznica śmierci Jana Stanisławskiego, malarza i pedagoga /1860-
1970/

JUSZCZAK Wiesław

Jan Stanisławski [Album] / Wiesław Juszcak.-Warszawa:"Ruch", 1972.
- 87 s.

LICZBIŃSKA Maria

Jan Stanisławski / Maria Liczbińska // W:Malarstwo polskie:moder-
nizm.-Warszawa:Wyd.Artyst.i Film., 1977.-350 s.

STEPNOWSKA Teresa

Jan Stanisławski [Albumik] / Teresa Stepnowska.-Warszawa:KAW, 1976.-
48 s.

8 I - 20 rocznica śmierci Zbigniewa Cybulskiego, aktora /1927-1967/

Zob.:zestawienie bibliogr. Biul.Inform.-Bibliogr. 1976 wrzesień-
październik s.6

AFANASJEW Jerzy

Okno Zbyszka Cybulskiego:brulion z życia aktora filmowego / Jerzy
Afanasjew.- Łódź:Wyd.Łódz., 1980.-328 s.

EBERHARDT Konrad

Zbigniew Cybulski / Konrad Eberhardt.-Warszawa:WAiF, 1976.-92 s.

O ZBIGNIEWIE CYBULSKIM:zebrane wspomnienia z życia aktora/ [sut.]
Jerzy Afanasjew i in. -Warszawa:WAiF, 1969.-170 s.

- 40 rocznica śmierci Tadeusza Kutrzeby, generała Polakiego /1885-
1947/

KORESPONDENCJA gen.Tadeusza Kutrzeby z Wacławem Jędrzejewiczem. Po-
lityka 1982 nr 29 s.12-13, il.

KUTRZEBA Tadeusz

Bitwa nad Bzurą 9-22 września 1939 r.:przyczynok do historii kampanii
polsko-niemieckiej w obszarze: Poznań-Warszawa we wrześniu 1939

/ oprac. Marian Porwit.-Wyd.2. -Warszawa:"Czytelnik",1958.-S.196
ROSCZYKO Janusz: Generał polskiego września.Przekrój 1978 nr 1747 s.17,
23,11.

SUCZYŃSKI Jerzy

Tadeusz Kutrzeba / Jerzy Suciński.-Warszawa:"Iskry",1975.-74 s.

9 I -190 rocznica utworzenia Legionów Polskich we Włoszech - 1797

PACHOŃSKI Jan

Legiony polskie: prawda i legenda:1794-1807. T.2:Zwycięstwa i klęski
1797-1799 / Jan Pachonński.-Warszawa:MON,1976.-712 s.

PACHOŃSKI Jan

Polacy na Antylach i Morzu Karaibskim / Jan Pachonński.-Kraków:WL,
1979.- 459 s.

SKOWRONEK Jerzy

Legiony Polskie we Włoszech / Jerzy Skowronek.-Wyd.3 popr.-Warszawa:
WSiP, 1985.-72 s.

28 I - 300 rocznica śmierci Jana Heweliusza, astronoma /1611-1687/

BROCKI Zygmunt

Jan Heweliusz i jego Tarcza Sobieskiego / Zygmunt Brocki // W:Wkład
Polaków do nauki:nauki ścisłe:wybór artykułów. - Warszawa:PWN,1967.-
S.55-58.

SUCHODOLSKI Bogdan

Heweliusz Jan 1611-1687, astronom // W:Historia nauki polskiej.T.6
/ pod red.Bogdana Suchodolskiego.-Warszawa:Zakł.Narod.in.Ossolińskich,
1974.-S. 232-233

TARGOSZ Karolina

Jan Heweliusz,uczony-artysta / Karolina Targosz.-Gdańsk:Ossolineum,
1979.-140 s.

TWAROGOWSKI Tadeusz

Astronom ich królewskich mości / Tadeusz Twarogowski.-Warszawa:
"Nasza Księgarnia", 1977.-204 s.

29 I - 20 rocznica śmierci Adama Grzymały-Siedleckiego,pisarza,krytyka,dra-
maturga,eseisty /1876-1967/

Zob. Zestawienie bibliogr. Biuletyn Inform.-Bibliogr. 1976 wrześnię-
październik s.6-7

GRZYMKOWSKI Jerzy

Smak ulegałek:mazowieckie wspominki / Jerzy Grzymkowski.-Warszawa:
LSW, 1980. - 228 s.

KONIECZNY Jerzy

Twórczość krytycznoliteracka Adama Grzymały-Siedleckiego / Jerzy
Konieczny.-Warszawa: PWN, 1976.-101 s.

- 2 II - 105 rocznica urodzin Jamesa Joyce'a, pisarza irlandzkiego, twórcy prozy w języku angielskim /1882-1941/
ELLMANN Richard
James Joyce / Richard Ellmann.-Kraków:WL, 1994.-704 s.
JOYCE Stanisław
Stróż brata mego: wspomnienia / Stanisław Joyce. -Warszawa:PIW, 1971.-257 s.
NAGANOWSKI Egon
Telemach w labiryncie światła i twórczości Jamesa Joyce'a / Egon Naganowski.-Warszawa:"Czytelnik", 1971.-222 s.
STRZETELSKI Jerzy
James Joyce - twórca nowoczesnej powieści / Jerzy Strzetelski.-Kraków:PWN, 1975.-40 s.
- 3 II - 20 rocznica śmierci Michała Lengowskiego, warmińskiego poety ludowego, bojownika o polskość Warmii i Mazur / 1873-1967/
Zob.Zestawienie bibliogr.-Materiały Inf.-Bibliogr. 1978 maj-czerwiec s.48-50
GEBIK Władysław
O Michale Lengowskim pieśniarzu warmińskim:w setną rocznicę urodzin / Władysław Gębik.-Olsztyn:"Pojezierze", 1973.-67 s.
GEBIK Władysław
Pod warmińskim niebem:O Michale Lengowskim / Władysław Gębik.-Warszawa:LSW, 1974.-250 s.
OLEKSINSKI Jerzy
I nie ustali w walce / Jerzy Oleksiński.-Warszawa:NK, 1980.-S.294-301:Michał Lengowski (27 IX 1873-2 II 1967).
ORACKI Tadeusz
Rozmówiłbym kamień / Tadeusz Oracki.- Warszawa:LSW, 1976.-S.319-330:Michał Lengowski.
- 7 II -110 rocznica urodzin Feliksa Nowowiejskiego, kompozytora, organisty, dyrygenta /1877-1946/
Zob. Wybór materiałów w 40 rocznicę śmierci.Bibl.Olszt. nr 3 s.37-40
- 10 II - 150 rocznica śmierci Aleksandra Puszkina, poety rosyjskiego /1799-1837/
Zob.Zestawienie bibliogr.-Mater.Inf.-Bibliogr. 1976 listopad-grudzień s.13.
ACHMATOWA Anna
Mój Puszkini: rozprawy i uwagi krytyczne /Anna Achmatowa.-Warszawa:"Czytelnik", 1976.-220 s.

KACZKOWSKA Teresa A.

Struktura narracyjna prozy fabularnej Aleksandra Puszkina / Teresa Kaczkowska. - Wrocław: Ossolineum, 1983. - 103 s.

WIERIESAJEW Wikientij

Puszkina żywy / Wikientij Wieriesajew. - Kraków: WL, 1978. - 391 s.

WOROSZYLSKI Wiktor

Kto zabił Puszkina / Wiktor Woroszyński. - Warszawa: "Iskry", 1983. - 544 s.

- 25 rocznica śmierci Władysława Broniewskiego, poety /1897-1962/
Zob. Zestawienie Bibliogr. - Mater. Inf. - Bibliogr. 1976 listopad-gru-
dzień s. 10-11.

JANION Maria

Odnawianie znaczeń. - Kraków: WL, 1980. - S. 193-223: Broniewskiego
"morze zjawisk".

MATUSZEWSKI Ryszard

Romantyk i rewolucjonista - Władysław Broniewski / Ryszard Matuszew-
ski // W: Poezi dwudziestolecia międzywojennego / pod red. I. Maciejew-
skiej. - Warszawa: WP, 1982. - S. 58-117.

OD BLISKICH I DALEKICH: korespondencja do Władysława Broniewskiego:
1915-1939 / oprac. Feliksa Lichodziejewskiego. - Warszawa: PIW, 1981. -
2 t. - 564 s.

- 14 II - 170 rocznica śmierci Onufrego Kopczyńskiego, gramatyka i pedagoga
/1735-1817/

ARCT Zbysław

Wybitni Polacy w służbie książki. - Warszawa: ISW, 1983. - 24-39: Grama-
tyka polska zamiast łacińskiej: Onufry Kopczyński 1735-1817.

ARCT Zbysław: Sylwetki bibliotekarzy - uczonych, Por. Bibl. 1973 nr 6
s. 177-183, il., bibl.

STASIEWICZ-JASLUKOWA Irena: Onufry Kopczyński - członek zwyczajny
Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. W 250-lecie urodzin Onufrego
Kopczyńskiego. Kwart. Hist. Nauki i Techn. 1985 nr 3-4 s. 285-607, portr.
WYSOCKA Alicja: Książd Onufry Kopczyński o swojej gramatyce. Tyg. Powsz
1979 nr 7 s. 4

- 16 II - 90 rocznica urodzin Jana Cybisa, malarza kolorysty /1897-1972/
CYBIS Jan

Notatki malarskie: dzienniki 1954-1966 / Jan Cybis: wybór Dominik
Herodyński. - Warszawa: PIW, 1980. - 450 s.

DOMINIŁ Tadeusz

Jan Cybis / Tadeusz Dominik. - Warszawa: "Arkady", 1984. - 155 s.

SZUSTAKOWSKA Helena

Jan Cybis / Helena Szustakowska //W:Współczesna sztuka polska
/pód red.Andrzaja Ryszkiewiczą.-Warszawa:"Arkady",1981.-S.398-399

- 22 II - 90 rocznica urodzin Karola Świerczewskiego, generała (40 rocznica
śmierci przypada 28 III) /1897-1947/
Zob.Zestawienie bibliograf.-Mater.Inf.-Bibliogr.1981 Lipiec-wrze-
sień s.17-18

BRONIEWSKA Janina

O człowieku, który się kulom nie kłaniał / Janina Broniewska.-War-
szawa:MON,1967.-121 s.

JAROS Stanisław

W służbie ojczyzny:opowieść o Karolu Świerczewskim "Walterze" /
Stanisław Jaros. - Warszawa:PZWS,1966.-51 s.

KASEJA Michał

Razem ze Świerczewskim / Michał Kaseja.-Warszawa:MON,1968.-432 s.

PLĄSKOWSKI Tadeusz

Życia akord ostatni / Tadeusz Pląskowski.-Warszawa:KAW, 1979,-236s.

WADECKA Saturnina L.

Generał Karol Świerczewski "Walter" 1897-1947.-Warszawa:MON,1976.-
200 s.

- 25 II - 280 rocznica urodzin Carlo Goldoniego, komediopisarza włoskiego
/1707-1793/

ZABOKLIICKI Krzysztof

Carlo Goldoni / Krzysztof Zaboklicki.-Warszawa:PWN,1984.-492 s.

- 27 II - 100 rocznica śmierci Aleksandra Borodina, kompozytora rosyjskiego
/1833-1887/

ILJIN Segal Helena

Borodin / Helena Iljin Segal; tł.z ros. Alicja Stern.-Warszawa:
"Iskry", 1956.-381 s.

KAŃSKI Józef

Przewodnik operowy / Józef Kański.-Kraków:PWN, 1978.-S.279-282:

Aleksander Borodin

STROMENGER Karol

Iskier przewodnik operowy / Karol Stromenger.-Warszawa:"Iskry",
1978. - S.55-58:Borodin

SWOLKIEŃ Henryk

Aleksander Brodin / Henryk Swolkień.-Warszawa:PIW,1979.-344 s.

- 4 III - 240 rocznica urodzin Kazimierza Pułaskiego, generała, partyzanta konfederacji barskiej, uczestnika walk o wolność Stanów Zjednoczonych /1747-1779/
GRZEŁOŃSKI Bogdan
Do New Yorku, Chicago i San Francisco / Bogdan Grzełoński. - Warszawa: "Interpress", 1983. - S.24-30: Kazimierz Pułaski
KOPCZEWSKI Jan Stanisław
Kazimierz Pułaski / Jan Stanisław Kopczewski. -Wyd.2.-Warszawa: "Interpress", 1979. -172 s.
KOZIŃSKI Karol
Bohater dwóch kontynentów: powieść historyczna o Kazimierzu Pułaskim / Karol Koziński. - Warszawa: "Iskry", 1968. -317 s.
ROSZKO Janusz
Ostatni rycerz Europy: Kazimierz Pułaski / Janusz Roszko. -Katowice: "Śląsk", 1984. -472 s.
ZIELIŃSKI Ryszard
Kazimierz Pułaski: 1747-1779 / Ryszard Zieliński. -Warszawa: MON, 1967. -159 s.
- 9 III -210 rocznica urodzin Aleksandra Orłowskiego, rysownika, malarza, grafika /1777-1832/
CĘKAŁSKA-ZBOROWSKA Halina
Aleksander Orłowski /Halina Cękałska-Zborowska; oprac. graf. W. Kosiniński. -Warszawa: WP, 1962. -168 s.
Swirida Inessa: Aleksander Orłowski a sztuka rosyjska. Literatura Radz. 1982 nr 7 s.162-169, 11.
- 14 III - 100 rocznica urodzin Leona Schillera (właśc. L. Jerzy S. de Schildenfeld), reżysera teatralnego, historyka teatru, krytyka, pedagoga, kompozytora /1887-1954/
CSATO Edward
Leon Schiller, twórca monumentalnego teatru polskiego / Edward Csato. - Warszawa : CPAR, 1966. - 202 s.
SCHILLER Leon
Droga przez teatr: 1924-1939 / Leon Schiller; oprac. Jerzy Timoszewicz. -Warszawa: PIW, 1983. -528 s.
SOKORSKI Włodzimierz
Leon Schiller / Włodzimierz Sokorski. -Warszawa: "Iskry", 1978. -84 s.
- 19 III -100 rocznica śmierci Józefa Ignacego Kraszewskiego, powieściopisarza, poety, historyka, publicyisty /1812-1887/.
Zob. Zestawienie bibliograficzne -Mater. Inf. -Bibl. 1982 styczeń-marzec s.16-17

KRASZEWSKI Józef Ignacy

Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy / Józef Ignacy Kraszewski;
przygot. do druku Stanisław Burkot. -Wyd. 2. -Warszawa: LSW, 1985. -
384 s.

20 III - 260 rocznica śmierci Isaaca Newtona, fizyka angielskiego, matematyka
i astronoma /1642-1727/

SUPPCZYŃSKI Maciej: Isaac Newton. Rocznice. Problemy 1977 nr 6
s. 36-37

TWAROGOWSKI Tadeusz

Droga do Cambridge / Tadeusz Twarogowski. -Wyd. 2. -Warszawa: NK,
1966. -218 s.

23 III - 30 rocznica śmierci Juliusza Kleinera, polonisty, historyka literatury
/1886-1957/

HUTNIKIEWICZ Artur

Słowo wstępne / Artur Hutnikiewicz // W: W kręgu historii i teorii
literatury / Juliusz Kleiner. -Warszawa: PWN, 1981. -S. 5-34

KOWALSKI Halina: Czując się służą wielkości... Stulecie urodzin Ju-
liusza Kleinera. Zierunki 1986 nr 19 s. 5, 11.

MIEDZIŃSKI Ziemowit: Sługa wielkości. W stulecie Juliusza Kleinera.
Życie Lit. 1986 nr 12 s. 1, 13, portr.

SAWRYCKI Władysław

Współtwórcy szkolnej polonistyki dwudziestolecia międzywojennego:
Kazimierz Woycicki, Konstanty Wojciechowski, Juliusz Kleiner, Konrad
Górski / Władysław Sawrycki. -Warszawa: PWN, 1984. -S. 79-111: Juliusz
Kleiner

WYKA Kazimierz

Odeszli / Kazimierz Wyka. -Warszawa: PIW, 1983. -S. 65-85: Juliusz
Kleiner

26 III - 160 rocznica śmierci Ludwiga van Beethovena, kompozytora niemiec-
kiego /1770-1827/

DULĘBA Władysław

Beethoven / Władysław Dulęba. -Wyd. 3. -Kraków: PWM, 1984. -272 s.

HULEWICZ Witold

Przybliża Boży: Beethoven, czyn i człowiek / Witold Hulewicz. -Wyd. 2.
- Kraków: PWM, 1970. -361 s.

LISSA Zofia

Polonica beethovenowska / Zofia Liśsa. -Kraków: PWM, 1970. -168 s.

ŁOBACZEWSKA Stefania

Beethoven. / Stefania Łobaczewska. -Wyd. 5. -Kraków: PWM, 1984. -240 s.

MAPEK George R.

Beethoven: biografia geniusza / Georg R. Marek; tł. Ewa Hycieńska; wybór Il. Zbigniew Soja. - Warszawa: PIW, 1976. - 680 s.

ROLLAND Romain

Życie Beethovena / Romain Rolland; tł. z fr. Jerzy Popieł. - Wyd. 4. - Kraków: PWM, 1984. - 102 s.

- 29 III - 50 rocznica śmierci Karola Szymanowskiego, kompozytora / 1882-1937/
Zob. Zestawienie bibliograficzne - Mater. Inf. Bibl. 1979 maj-czerwiec
s. 15-20

CHYLIŃSKA Teresa

Szymanowski i jego muzyka / Teresa Chylińska. - Wyd. 2. - Warszawa: MSiP, 1980. - 148 s.

GOLACHOWSKI Stanisław

Karol Szymanowski / Stanisław Golachowski. - Wyd. 3. - Kraków: PWM, 1982. - 123 s.

IWASZKIEWICZ Jarosław

Spotkania z Szymanowskim / Jarosław Iwaszkiewicz. - Wyd. 3. - Kraków: PWM, 1981. - 108 s.

WALDORFF Jerzy

Serce w płomieniach: opowieść o Karolu Szymanowskim / Jerzy Waldorff. - Wyd. 2. - Poznań: KAW, 1982. - 136 s.

- 30 III - 130 rocznica urodzin Gabrieli Zapolskiej, dramatopisarki / 1857-1921/
Zob. Zestawienie bibliogr. - Mater. Inf. - Bibl. 1981 kwiecień-czerwiec
s. 15-16

RURAWSKI Józef

Gabriela Zapolska: w 60 rocznicę śmierci pisarki / Józef Rurawski. - Warszawa: WP, 1981. - 404 s.

Oprac. Maria Czapińska

IX. KRONIKA BIBLIOTEK (1 kwietnia-30 września 1986 r.)

22. Dzień Bibliotekarza Olsztyńskiego

1986

Dnia 21 maja 1986 r. w Iławie został zorganizowany przez Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Olsztynie przy współudziale Pedagogicznej Biblioteki w Iławie, tradycyjnie obchodzony w naszym województwie Dzień Bibliotekarza. Uczestniczyło w nim 70 bibliotekarzy z bibliotek różnych sieci z Olsztyna i województwa. Program imprezy obejmował zwiedzanie bibliotek Iławy / Miejskiej Biblioteki Publicznej, Pedagogicznej Biblioteki, bibliotek szkolnych/ oraz spotkanie bibliotekarzy

w Ośrodku Szkolno-Wypoczynkowym w Jażdżówkach /12 km od Iławy/. Na wstępie oficjalnej części imprezy przewodnicząca ZO SBP - Kol. D. Konieczna nawiązała do obchodów 40-lecia "Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi". Program spotkania obejmował następnie: wystąpienie Inspektora Oświaty i Wychowania m. Iławy mgr Edwarda Bojko na temat rozwoju gospodarczego i kulturalnego Iławy, prelekcję dra Konrada Piskuły pt. "Dr Władysław Gębik - przyjaciel bibliotekarzy we wspomnieniach Kwidzińskich", wręczenie nagród laureatom Konkursu im. E. Sukertowej-Biedrawiny na najlepszą pracę magisterską z zakresu bibliotekoznawstwa za rok 1985. Nagrody przyznane przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wręczyła mgr Elżbieta Sikorska, natomiast ufundowane przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną mgr Izabela Syrojs.

Po części oficjalnej wystąpił kabaret dziecięcy z Iławy. Impreza zakończyła się spacerem nad jeziorem i w okolicznych lasach.

Danuta Konieczna

23. Nagrody w konkursie na najlepszą pracę magisterską z zakresu bibliotekoznawstwa.

26 maja 1986 r. Sąd Konkursowy w składzie: mgr Elżbieta Sikorska (przewodnicząca), dr Danuta Konieczna (sekretarz), mgr Teresa Frudko, mgr Jan Burakowski, doc. dr hab. Jan Wróblewski przyznał nagrody w kolejnej edycji konkursu im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny na najlepszą pracę magisterską z zakresu bibliotekoznawstwa związaną tematycznie z regionem Warmii i Mazur. Spośród 13 zgłoszonych prac (wszystkie wykonane w Zakładzie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Olsztynie) postanowiono nagrodzić 6. Nagrodę I^o (10 tys. zł) otrzymała Celina Sienkiewicz za pracę pt. "Czytelnicтво dzieci i młodzieży w MGBP w Dobrym Mieście w l. 1973/84; dwie nagrody II° (po 6 tys. każda) - Mirosława Majewska za pracę pt. "Czytelnicтво dzieci i młodzieży w MBP w Giżycku w l. 1963/84" i Renata Pietrulewicz za pracę pt. "Działalność działu Informacyjno-Bibliograficznego WIMBP w Olsztynie w l. 1956-1975"; dwie nagrody III° (po 4 tys. zł) - Elżbieta Romanowska za pracę pt. "Współpraca bibliotek w zakresie działalności informacyjnej - ze szczególnym uwzględnieniem współpracy na terenie Olsztyna" i Maria Jachimiak za pracę pt. "Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Olsztynie w latach 1946/75" a wyróżnienie (2 tys. zł) Alina Karkowska za pracę pt. "Zasługi Emilii Sukertowej-Biedrawiny dla książki Warmii i Mazur".

Promotorem pracy E. Romanowskiej była dr Danuta Konieczna, pracy A. Karwowskiej - doc. dr hab. Jadwiga Rudnicka a wszystkich pozostałych - doc. dr hab. Jan Wróblewski.

Nagrody zostały ufundowane przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie. Wręczono je laureatom w czasie imprezy Dnia Bibliotekarza Olsztyńskiego w dniu 21 maja w Iławie.

J.B.

24. Odznaczenia i nagrody dla bibliotekarzy
w Dniu Działacza Kultury 1 9 8 6 r.

26 maja odbyła się uroczystość wojewódzka Dnia Działacza Kultury w Olsztynie, w trakcie której odznaczono i wyróżniono wielu zasłużonych pracowników i działaczy kultury. Znalazło się wśród nich 15 pracowników bibliotek publicznych. Medalem 40-lecia uhonorowano Annę Zawadzką - emerytowaną kierowniczkę filii b-nej w Frankownie, gm. Jeziorany. Odnazka "Zasłużonym dla Warmii i Mazur" wyróżniono Danutę Kowalewską z filii b-nej w Szkotowie /gm. Kozłowo/ a odznaką "Zasłużony Działacz Kultury" - Stanisławę Borodyńko - instruktora WBP, Marię Bronakowską - kier. GBP w Miłakowie, Marię Grzełak - kier. Oddziału Opracowania Zbiorów WBP, Danutę Pol-Czajkowską - z-cę dyrektora WBP i Bożenę Wasilewską - kier. działu Informacyjno-Bibliograficznego WBP. Dyplomy Ministra Kultury i Sztuki z okazji 40-lecia powrotu Ziem Zachodnich i Północnych do Polski otrzymali: zespół pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lidzbarku Warm. oraz Wanda Dąbrowska - emerytowany z-ca dyr. WBP, Sabina Dogwiłło - kier. czyteln. WBP, Zofia Kicińska - emerytowany dyr. WBP, Krystyna Krakowiak - emerytowana pracownica MBP w Iławie, Teresa Peplowska - emerytowany dyrektor WBP i Krystyna Siebieszuk - dyrektor Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Górowie Iławeckim.

Wśród 5 laureatów dorocznej Nagrody Wojewody za szczególne osiągnięcia w upowszechnieniu kultury znalazła się Józefa Morgiewicz - kierownik Gminnej Biblioteki Publiczno-Szkolnej w Świątkach. Józefa Morgiewicz została wyróżniona tą nagrodą już po raz drugi, co jest ewenementem w jej dziejach /po raz pierwszy otrzymała ją w 1980 r./.

J.B.

25. Złodziejka na...tablicy ogłoszeń.

Okazuje się, że łupem złodzieja może stać się ostatnio wszystko. Z różnych instytucji służących społeczeństwu giną sztuce, firmowe kufle i popielniczki (w barach, stołówkach, restauracjach), lustra (w pociągach), krany i unywalki (w szaletach) itp., itd.

Cennym łupem stały się również książki. Niedawno w dobromiejskiej bibliotece ujawniono fakt kradzieży książek. Oto była mieszkanka naszego miasta, a obecnie bartoszydzka, w okresie od grudnia 1984 roku do grudnia 1985 roku, odwiedzając bibliotekę co miesiąc "wypożyczała" bez wiedzy bibliotekarek co cenniejsze i poczytniejsze lektury. W jej domowej biblioteczkę milicja znalazła m.in. "Potop" H. Sienkiewicza, poezje M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i... "Seks dla niezamożnych" A. Młeczki. W sumie czytelniczka zubożyła księgozbiór biblioteki na sumę 3 tys. zł.

Kolegium ds. Wykroczeń przy Naczelniku Miasta w Lidzbarku Warm. ukarało nieuczciwą czytelniczkę grzywną w wysokości 10,500,- zł z zamianą na 21 dni aresztu w razie niewpłacenia wyżej wymienionej kwoty, przyjmując jeden dzień aresztu równoważny sumie 500 zł. Ponadto Kolegium orzekło karę dodatkową jaką było wywieszenie orzeczenia na tablicy ogłoszeń w dobromiejskiej bibliotece na okres 14 dni.

Jeszcze raz sprawdziło się ludowe przysłowie "Na złodzieju czapka gore", a pracownicy biblioteki mają nadzieję, że powyższe zdarzenie będzie ostrzeżeniem dla tych wszystkich, którzy chcą powiększyć swoje biblioteczki kosztem naszego, nas wszystkich, księgozbioru biblioteki.

Leokadia Wawirowicz

MGBP Dobre Miasto

26. Kalendarium wydarzeń z życia bibliotek publicznych i zakładowych oraz organizacji społecznych środowiska bibliotekarskiego.

- 8-9 IV. - Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP zorganizował seminarium szkoleniowe dla kierowników oddziałów (filii) dla dzieci i kierowników bibliotek publiczno-szkolnych.
- 10 IV. /- WBP zorganizowała naradę dyrektorów bibliotek rejonowych poświęconą ocenie działalności bibliotek w 1985 r. oraz przebiegu Miesiąca Książki i Prasy Rolniczej.

- 16 IV. - Mgr Danuta Pol-Czajkowska mianowana została z-cą dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Związana jest z bibliotekarstwem od 1967 r. W latach 1967-70 pracowała na stanowisku kierownika czytelni w PIMBP w Szubicach, w l. 1970-82 była kierownikiem MBP w Ornecie a w l. 1982-86 instruktorem WBP w Olsztynie.
- 21-23 IV. - Na zaproszenie WBP przebywali w b-kach województwa olsztyńskiego redaktorzy czasopism dziecięcych: Anna Kowalska, Irena Landau i Jan Kopczewski, którzy odbyli 9 spotkań z młodocianymi czytelnikami w Barczewie, Mrągowie, Olsztynie i Dywitach.
- 28-29 IV. - WBP zorganizowała seminarium szkoleniowe dla kierowników działów Gromadzenia i Opracowania Zbiorów bibliotek rejonowych. Problematyka zajęć dotyczyła pracy ze zbiorami specjalnymi oraz dokumentacji pracy w zakresie gromadzenia zbiorów.
- 5 V. - Samochód dostawczy WBP, kierowany przez pracownika warsztatu naprawy samochodów (!) uległ poważnemu wypadkowi podczas jazdy kontrolnej. Dwaj kierowcy WBP ulegli obrażeniom, straty materialne są znaczne.
- 7 V. - Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Związku Zawodowego Pracowników Bibliotek przy WBP (obejmującego również biblioteki terenowe). Wybrano nowy Zarząd Związku na którego czele stanęła ponownie mgr Stanisława Borodynko - instruktorka w dziale Udostępnienia Zbiorów. Na stanowisko Społecznego Inspektora Pracy wybrano mgr Henryka Jakubca.
- 16 V. - Przyznano nagrody w dorocznym konkursie im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny na najlepszą pracę magisterską z zakresu bibliotekoznawstwa o tematyce związanej z regionem Warmii i Mazur (zob. osobna nota).
- 20 V. - Powołano Wojewódzką Komisję Konkursu pn. "Dobra Książka na wsi" zainicjowanego przez redakcję "Zielonego Sztandaru". Na jej czele stanął Eugeniusz Nowicki z Wojewódzkiego Komitetu ZSL. Do konkursu zgłosiło się w województwie 154 punkty biblioteczne z 35 gmin.
- 21-22 V. - Na zaproszenie WBP przebywali w woj. olsztyńskim redaktorzy "Przyjaciółki", Mirosława Grzeczak i Gniewomir Jankiewicz którzy odbyli 6 spotkań z czytelnikami w Morągu, Koziowie, Nidzicy i Olsztynie.
- 21 V. - Impreza wojewódzka Dnia Bibliotekarza Olsztyńskiego w Iławie (zob. osobna nota).
- 26 V. - Włamanie do lokalu pracowni Gromadzenia i Opracowania Zbiorów WBP przy ul. Żołnierskiej. Nie stwierdzono strat w księgozbiorze i sprzęcie ale martwią akty bezmyślnego wandalizmu.

- 27 V. - Konferencja prasowa w WBP poświęcona zbliżającemu się 40-leciu bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego. Wzięli w niej udział dziennikarze gazet i czasopism olsztyńskich, przedstawiciele władz wojewódzkich, dyrektorzy spółdzielni mieszkaniowych i in. Dyrektor WBP, mgr Roman Ławrynowicz, zapoznał zebranych z przeszłością i aktualnym stanem WBP, następnie zebrani zwiedzili wybrane filie WBP. W trakcie konferencji dyr. Ławrynowicz wręczył pismo gratulacyjne WBP doc. dr hab. Janowi Wróblewskiemu w związku ze zbliżającą się 60 rocznicą jego urodzin.
- 3-6 VI - Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP - przy współpracy MGBP w Morągu i GBP w Miłakowie - zorganizował praktykę dla 2 krótko pracujących kierowników gbp (z Kozłowa i Purdy) i dyr. MGBP w Barczewie. W jej trakcie praktykantki zapoznane zostały z przepisami prawnymi, organizacją i zadaniami b-k, zbiorami Gabinetu Metodycznego WBP oraz pracą gbp w Miłakowie, Świątkach i Zalewie.
- 4 VI - Na Zamku Królewskim w Warszawie wręczono nagrody tegorocznym laureatom nagrody państwowej im. H. Radlińskiej oraz zwycięzcom współzawodnictwa "O najlepszą bibliotekę w gminie". Nagrodą im. Helany Radlińskiej uhonorowano po raz pierwszy bibliotekarza olsztyńskiego - mgr Mariana Filipkowskiego, dyr. PBW (zob. osobna nota). Nagrodami centralnymi wyróżniono dwie biblioteki z woj. olsztyńskiego: GB Publiczno-Szkolną w Świątkach (kier. - Józefa Morgiewicz) nagrodą II° i MGBP w Reszlu (dyr. - mgr Honorata Bielska) - nagrodą III°.
- 5 VI - Kierowniczka filii b-nej w Szestnie (gm. Mrągowo) - mgr Kazimiera Nowaczyk, zorganizowała w Sali Tradycji miejscowego PGR-u wystawę rzadkich druków i pamiątek rodzinnych ze zbiorów mieszkańców Szestna.
- 10-12 VI - Z działalnością bibliotek woj. olsztyńskiego (WBP, MBP w Lidzbarku, MGBP w Dobrym Mieście, GBP w Świątkach), zapoznała się 25-osobowa grupa bibliotekarzy z woj. katowickiego (dyrektorzy, instruktorzy b-k, kierownicy działów WBP).
- 16-17 VI - Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP zorganizował seminarium szkoleniowe dla kierowników bibliotek gminnych i miejsko-gminnych. W jego ramach uczestnicy zapoznali się m.in. z pracą MGBP w Tolkmicku i GBP w Braniewie (woj. elbląskie).
- 19-21 VI - Zarząd Okręgu SBP zorganizował wycieczkę bibliotekarzy do woj. białostockiego, związaną także ze zwiedzeniem kilku bibliotek. Wzięło w niej udział 70 bibliotekarzy z różnych sieci.
- 24-25 VI - Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP zorganizował seminarium szkoleniowe dla kierowników wypożyczalni bibliotek miejskich i miejsko-gminnych.

- 25 VI - W lokalu GOK w Sępopolu odbyła się sesja MGRN poświęcona sprawom rozwoju kultury w mieście i gminie do roku 1990. Radni w powziętej uchwale, zobowiązali Naczelnika do poprawy warunków lokalowych MGBP, a dyrektora Biblioteki do zorganizowania 2 filii bibliotecznych (w PGR Dzierżychowo i przy Zakładach "Lenpol") oraz uzupełnienia luk w sieci punktów bibliotecznych.
- 30 VI - Przeszła na emeryturę Janina Paszkiewicz, długoletnia (od 1962 r.) i zasłużona kierowniczką GBP w Lubominie. Na okolicznościowej imprezie serdecznie podziękowali jej za owocną pracę przedstawiciele miejscowych władz, społeczeństwa oraz WBP i koledzy z rejonu Dobre Miasto.
- 1 VII - Otwarto filię biblioteczną we wsi Marcinkowo, gm. Mrągowo. Są to już drugie "narodziny" biblioteki w tej dużej wsi (750 mieszkańców, szkoła 8-klasowa). W 1972 r. filię zlikwidowano z uwagi na brak lokalu.
- 26 VIII - W Dziale IM WBP opracowano, na życzenie Instytutu Książki i Czytelnictwa BN, informację o kwalifikacjach pracowników działalności podstawowej w WBP i bibliotekach terenowych województwa. Z przeprowadzonego przez instruktorów rozeznania w tym zakresie wynika, że na 499 zatrudnionych aktualnie w sieci bibliotek publicznych (pracowników etatowych i ryczałtowych łącznie) pod względem wykształcenia legitymują się: 85 osób - wyższym, 52 - studium, 100 - średnim bibliotekarskim, 204 - średnim ogólnym lub średnim zawodowym, 58 - niepełnym średnim, zasadniczą szkołą zawodową i podstawowym.
- VIII - Ukazał się, w nakładzie 1500 egz., ilustrowany informator o Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie. Informator zawiera informacje adresowe i osobowe o WBP i jej agendach, zarys rozwoju WBP, notę o patronce WBP - Emilii Sukertowej-Biedrawinie a także informacje o wojewódzkiej sieci bibliotek publicznych, ważniejszych publikacjach WBP i innych większych bibliotekach m. Olsztyna. Autorem tekstu jest Jan Burakowski.
- 15 IX - Z filii b-nej w Klebarku Wlk. (gm. Purda) odeszła mgr Renata Pietrulenicz kierująca tą placówką od 1 VII 1976 r. Mgr Pietrulenicz z dniem 1 października objęła obowiązki kierownika filii nr 2 WBP w Olsztynie.
- 20 IX - Obchody 40-lecia WBP w Olsztynie. Odbyła się okolicznościowa sesja pop.-naukowa, odznaczono i wyróżniono zasłużonych bibliotekarzy, otwarto w BWA wystawę "Biblioteki dla wszystkich" (zob. artykuł Izabeli Syrojc).
- 30 IX - Przeszła na emeryturę kierowniczką filii nr 2 WBP - Halina Sierżputowska, pracująca w tej placówce od 1955 r. Sylwetkę tej zasłużo-

nej bibliotekarki, pióra Wandy Dąbrowskiej, zamieściliśmy w n-rze 1/1986 "Bibliotekarza Olsztyńskiego".

- 30 IX - Przeszła na emeryturę długoletnia (od 1 VI 1961 r.), zasłużona kierowniczka działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów MBP w Szczepnie - Janina Miedzińska.
- 30 IX - Przeszła na emeryturę długoletnia (od 1 IX 1960 r.) kierowniczka GBP w Jonkowie - Teresa Biedoń, bardzo zasłużona dla rozwoju czytelnictwa w gminie Jonkowo.
- IX - Ukazał się numer jubileuszowy (2/1986) kwartalnika "Bibliotekarz Olsztyński". Zostały w nim opublikowane materiały obrazujące wybrane aspekty rozwoju bibliotek publicznych woj. olsztyńskiego w l. 1975-1985 (sieć placówek, lokale, kadra, księgozbiory, czytelnictwo, działalność informacyjno-bibliograficzna, kronika wydarzeń, wykaz bibliotekarzy wyróżnionych odznaczeniami państwowymi i odznakami honorowymi). Znalazły się w nim również wspomnienia lub refleksje na marginesie pracy zawodowej - 11 pracowników WBP i bibliotekarzy terenowych. Materiały do tego numeru "90" przygotował zespół pod kierownictwem dyrektora WBP mgra Romana Ławrynowicza.

